MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI

În umbra cancelarului

C.I.D. – EDITORIAL
1988

MINISTERUL DE INTERNE

DEPARTAMENTUL SECURITĂŢII STATULUI

Uz intern

ÎN UMBRA CANCELARULUI

C.I.D. – EDITORIAL

1988

Traducere selectivă și prelucrare după lucrarea „Guillaume — spionul liniștit al cancelarului" de Basilo Tesselin

Coperta executată de FLORIN ZAGONEANU

Bonn, aprilie 1974

PRIN UȘA ÎNTREDESCHISĂ, GÜNTHER GUILLAUME îl aude pe Klaus Harpprecht plecînd din biroul vecin și mergînd spre scară. Propriul său birou e destul de mic, iar lui Guillaume nu-i place să se simtă claustrat în el. Dar mai are un motiv pentru care lasă ușa deschisă : permite astfel oricui să-și dea seama de activitățile celui de-al treilea consilier al cancelarului Willy Brandt, fapt ce risipește orice neîncredere. Fiindcă, dacă un om nu se ascunde, înseamnă că n-are nimic de ascuns.

Totuși, pentru o secundă, îi trece prin minte că, acum, nimic nu mai are importanță, orice ar face sau n-ar face...

— Bună seara, zice Harpprecht. Am terminat, plec.

— Mergeți, mergeți ; bună seara. Tonul lui Guillaume este morocănos. Pentru prima dată, el se abate de la obișnuita sa politețe și lasă să se întrevadă o oarecare agasare, determinată de faptul că — de două săptămîni — își tot spune : „Se va întîmpla oare azi, mîine, poimîine ?".

Mormăind, Guillaume se ridică, trîntește ușa și întoarce cheia. În timp ce se îndepărtează, Klaus aude : „Prea multă muncă, mult prea multă. Și prea multe sîcîieli !"

„Iată că și lui i se întîmplă", gîndește Klaus. „Totuși, dacă are cineva o fire mai bună, acela e Günther. E un om amabil, păcat că nu prea strălucește. . .".

Cu un surîs indulgent pe buze, Klaus începe să coboare mica scară ce duce la etajul al doilea. La acest al doilea etaj se află încăperile oficiale destinate cancelarului însuși, sala de așteptare, sala de conferințe. Guillaume și Harpprecht sînt insta-

lați la al treilea nivel, într-unul din turnurile vechiului palat. Günther a apreciat întotdeauna această izolare.

Este ora 19,00 și principalii colaboratori ai lui Willy Brandt, înalți funcționari ai Cancelariei Federale, părăsesc pe rînd birourile. Una cîte una se sting luminile de la ferestrele marelui castel, iar la ora 20,00, întreaga Cancelarie a ajuns să fie cufundată în întuneric, cu excepția holului de intrare și a unei ferestre ce, ascunsă printre diferitele elemente ale construcției, abia se zărește din curte.

Încă o dată, Guillaume va pleca în urma tuturor. Așa se întîmplă adesea, în ultimii ani, de cînd el a devenit unul din cei trei consilieri personali ai cancelarului.

Ceilalți doi sînt dr. Reinhard Wilke, consilier principal și director al cabinetului, și dr. Wolf-Dietrich Schilling, al doilea consilier, care-l reprezintă deseori pe Willy Brandt în reuniuni oficiale și este împuternicit să vorbească în numele său. Ca și Guillaume, amîndoi poartă titlul de consilier și, în ierarhia administrativă a Germaniei Occidentale, ei aparțin unor categorii superioare. În strînsă colaborare cu Brandt mai lucrează dr. Ulrich Dossmann și, desigur, Klaus Harpprecht, cel care concepe discursurile cancelarului.

La rîndul său, Günther Guillaume asigură relațiile lui Willy Brandt cu partidul său. Bunăvoința lui, comportamentul constant, solicitudinea cu care se grăbește să execute orice fel de sarcină, chiar dacă aceasta e foarte departe de atribuțiile sale, randamentul pe care-l are în muncă, l-au făcut pe cancelar să-i dea, treptat, felurite misiuni, ca : organizarea vizitelor pe care le face în teritoriu, a reuniunilor sale politice, a întîlnirilor cu conducătorii altor partide.

De fapt, Guillaume nu duce lipsă de însărcinări. De asta s-a și ajuns la obișnuința ca fereastra biroului său să fie văzută mereu luminată. De asemenea, se știe că, după ce toată lumea pleacă, el este cel care închide cu cheia ușa de la biroul său. Astfel lasă să se înțeleagă că nimeni nu are voie să-l deranjeze, să-l distragă din concentrarea ce-i este atît de necesară pentru a se gîndi la nenumăratele detalii ale rezolvării sarcinilor încredințate ; nici chiar membrii personalului de securitate sau supraveghetorii din timpul nopții. Nici unul dintre ei nu bate la ușă : domnul Guillaume lucrează, trebuie lăsat în pace.

După demisia lui Brandt, unul din cei ce îndeplineau felurite însărcinări mărunte în birouri va spune la anchetă : „O dată sau de două ori, ridicînd capul, mi s-a părut că văd fereastra domnului Guillaume iluminîndu-se violent, ca de un blitz, dar n-am dat atenție faptului“. Un altul va declara : „Da, l-am întîlnit de cîteva ori pe domnul Guillaume la cel de-al doilea etaj ; el ieșea din biroul cancelarului și mergea spre biroul său“.

Rămînînd peste program, totuși Guillaume nu exagerează. El își prelungește rareori ziua de lucru dincolo de ora 21.00. Atunci, coboară cu liftul sau pe scara monumentală și schimbă totdeauna cîteva cuvinte amabile cu membrii personalului aflați în hol. Toți aceștia țin la el, la acest înalt funcționar harnic, zelos și totuși atît de simplu și plăcut în comportare. De aceea, mai totdeauna se găsește cineva care să-l însoțească pînă la automobil.

În seara aceasta, Guillaume a făcut în așa fel încît să-i arate lui Harpprecht că el, Guillaume, este supraîncărcat cu sarcini și că speră să nu fie deranjat. De fapt, e mai agitat ca de obicei. Rămas singur, controlează toate sertarele și clasoarele. Este o treabă pe care a făcut-o încă de acum trei zile, dar reîncepe, la fel de metodic, să parcurgă rapid toate documentele, rapoartele secțiilor din teritoriu ale Partidului Social-Democrat, corespondența privind întrunirile publice unde se solicită prezența cancelarului ș.a. În fiecare caz există o copie cu răspunsul respectiv dat de Willy Brandt.

Există, de asemenea, multe documente sindicale și — ascuns printre diverse broșuri — un amplu raport al lui Guillaume referitor la unii lideri sindicali cu care a venit recent în contact. Acest raport dezvăluie faptul că mai mulți reprezentanți sindicali se opun liniei promovate de politica lui Brandt, și că, din acest motiv, cancelarul este nevoit să-și temporizeze acțiunile întreprinse pe făgașul destinderii.

Raportul nu este însă destinat lui Brandt, ci acelora care l-au trimis pe Guillaume în Occident cu însărcinări speciale, iar el știe că un astfel de document nu-l poate compromite decît pe el însuși ; de aceea îl plasează în fundul servietei sale, urmînd ori să-l transmită, ori să-l distrugă.

De obicei, dacă trebuie să ia cu el un document secret, îl pune în servietă cînd merge să-și ia masa de prînz. În acel moment, servieta sa este una dintre sutele de serviete pe care le poartă aproape toți nemții și ea nu riscă, deci, să atragă atenția. Dar astăzi, nu mai are de ales : „ei“ sînt pe urmele sale, „ei“ pot sosi în orice moment. Așa că acționează metodic și își ia ultimele măsuri. Cu gesturi sigure, deschide un seif montat

în perete a cărui combinație o știe numai el. Acolo găsește, între altele, o scrisoare plină de insulte, în care o femeie îl acuză pe cancelar că a vrut să abuzeze de ea, precum și cîteva fotografii trucate de Guillaume, toate aceste materiale fiind destinate unui eventual șantaj la care se gîndise pe vremea cînd abia fusese numit la Cancelaria Federală. Oricum, materiale de acest fel ar putea declanșa un scandal, compromiterea lui Brandt constituind obiectul ultimelor instrucțiuni pe care le primise.

El pune la loc scrisoarea și fotografiile, dar ia din seif două mici aparate foto și un radio-receptor miniaturizat, avînd dimensiunile unei cutii de chibrituri. Aparatele de fotografiat sînt un „Minox" și un „Tessina", ultimul purtîndu-se ca un ceas-brățară. Le aranjează în servietă, împreună cu trei mici cutii de agrafe și piuneze. Cutiile conțin în realitate microfilme, pe care n-a mai avut timp să le trimită. Apoi, acoperă cu niște reviste și ziare tot ce a luat și se așează greoi în fotoliul rotativ din spatele biroului său. După cîteva minute, în care încearcă să se relaxeze, Guillaume își face ordine pe birou, încuie seiful, ia servieta și pleacă. Poate că mîine va fi din nou aici, dar acum aceasta nu mai depinde de el. Ca de obicei, se oprește lîngă cei cîțiva membri ai personalului de pază, le strînge mîinile și urcă în automobilul său, un Opel Kadett gri metalizat. Se gîndește că n-o să-l mai aibă, dar că soției sale Christel nu-i va păsa de această pierdere. A fost întotdeauna impresionat de indiferența ei față de bunurile materiale.

Făcînd un efort să revină în prezent, Guillaume își pune servieta alături, pornește motorul și demarează. Un agent de poliție îi facilitează ieșirea către bulevardul ce duce spre Bonn, iar demnitarul vest-german Günther Guillaume își spune că, în timp ce un polițist se grăbește să-și ofere serviciile, alți zece polițiști sînt pe urmele sale, ca să-i dovedească vinovăția.

Este ora 21,30 și circulația e încă intensă. Guillaume încearcă să ghicească dacă îl urmărește sau nu cineva, dar oglinda retrovizoare nu-i oferă decît imaginea unor faruri ce nu-i spun nimic. În școlile pe care le-a urmat, cursanții erau mai puțin învățați să dejoace filajul cu automobilul, pe atunci metoda nefiind prea frecventă. De nevoie, el trebuie să improvizeze. În ultima vreme, avea un procedeu destul de bun : obliga mașina următoare să-l depășească, apoi executa un viraj brusc la dreapta, cu grija de a evita străzile mici, unde ar fi existat riscul unei blocări de circulație.

La primul stop, intră pe banda din stînga, pentru a se întoarce și a porni către Bad Godesberg, unde era locuința sa. Această intersecție constituie unul din puținele locuri în care „virajul în U" este permis, ceea ce înlesnește și reperarea unui eventual filaj.

În spatele lui sînt trei mașini pe care le examinează atent : un mic Opel roșu, în interiorul căruia o pereche se sărută — atitudine suspectă —, dar acest Opel nu e destul de puternic pentru a se angaja într-o urmărire ; apoi, un BMW albastru, în care nu este decît șoferul, iar mașina are un număr de înmatriculare de Hanovra ; puțin probabil să-l fileze. În sfîrșit, un Fiat pe care Guillaume îl identifică destul de greu, în pofida faptului că intersecția este puternic luminată. Are impresia că distinge fața unei bătrîne doamne cu o pălărie mare. Această imagine îi dă sentimentul nesiguranței.

În față, de-a lungul trotuarului, nici un autovehicul. De altfel, ar fi și prea vizibil, căci staționarea e interzisă în porțiunea respectivă.

Cînd lumina semaforului de la intersecție devine verde, Guillaume execută virajul la stînga, continuă să accelereze și apoi frînează brusc. Mașinile aflate în urma sa reușesc să-l ocolească, iar cînd ambreiază din nou, cele trei automobile suspecte nu mai sînt de mult în cîmpul său vizual.

După încă doi kilometri, Opelul Kadett intră din nou pe banda din stînga, la ultimul stop de la ieșirea din Bonn. Traversează apoi și intră pe o stradă largă și liniștită, ce duce către Rin. Aici vrea Guillaume să se debaraseze de obiectele sale compromițătoare, preferînd o alee liniștită, mărginită pe o parte de malul fluviului, iar pe cealaltă parte de vile răspîndite printre grădini somptuoase. Nu există în acest loc o circulație auto propriu-zisă, pietonii sînt puțini, iar lumina slabă.

Guillaume oprește sub un arbore cu frunzișul bogat, privește cîteva clipe în jur, își încordează auzul. „Trebuie să știi să asculți liniștea". Această frază i s-a spus de nenumărate ori în timpul cursului de pregătire pentru misiunea ce avea s-o îndeplinească în R. F. Germania.

Guillaume nu exclude posibilitatea de a fi arestat. Ba chiar aștepta acest deznodămînt. De cîteva luni știe că este supravegheat. I-a prevenit, cu privire la acest lucru, pe șefii săi din Berlinul Răsăritean. Dar ei l-au trimis în sudul Franței, pen-

tru a-l întîlni pe Tretiakov și a primit de la el ultimele instrucțiuni. Trebuie să fie grav, dacă șeful s-a deplasat personal!

Guillaume ar fi putut să dispară fără a lăsa urme, așa cum a făcut Kim Philby. Ar fi putut pleca la Praga și, de acolo, în R.D.G. Totuși, el s-a întors la Bonn cu misiunea de a se lăsa arestat și de a-l compromite pe Willy Brandt.

— Încă un mic efort, dragul meu Guillaume... Cîteva săptămîni, cîteva luni de închisoare... n-or fi chiar sfîrșitul lumii... După aceea, veți fi schimbat. Șeful n-o să vă uite, el nu lasă pe nimeni, niciodată, la voia întîmplării...

Așa îi spusese Tretiakov la recenta lor întîlnire din sudul Franței, adăugînd :

— Este absolut necesar să vă întoarceți la Bonn. Acolo mai puteți fi încă util.

Brusc, Guillaume îndepărtează amintirile și revine la clipa prezentă. Nu se vede nimeni. Scoate din servietă obiectele compromițătoare, punîndu-și-le în buzunare, apoi iese din mașină și începe să meargă de-a lungul malului. Într-un loc pe care-l socotește potrivit, unde apa i se pare a fi mai adîncă, Guillaume se debarasează rapid de micile aparate și de cutiile cu microfilme, aruncîndu-le cît mai departe, spre mijlocul fluviului. Apoi, demarează din nou, preferînd să parcurgă un traseu întortocheat, prin micile străzi sinuoase care leagă Bonnul de Bad Godesberg, această „suburbie“ de lux a capitalei vest-germane.

După ora 22,30, Guillaume ajunge, în fine, la domiciliul său. Odihna lui n-a putut fi însă prea îndelungată. La ora 6,32 începe să sune soneria locuinței lui Günther Guillaume și a soției sale, Christel Guillaume. Christel este cea care se trezește întîi și începe să-i strige, precipitată, soțului :

— Scoală-te Günther! De data asta, iată-i, au venit!

Este catastrofa pe care Guillaume o așteaptă de cîteva săptămîni. Din ziua cînd și-a dat seama că serviciile vest-germane de contraspionaj au capturat o geantă cu documente ce proveneau de la Cancelaria Federală și pe care el o lăsase, potrivit celor convenite, la biroul de păstrare a bagajelor din gara Frankfurt pe Main. De cîteva ori, în sudul Franței, el se simțise filat. Ce știau „ei“, de fapt?

Guillaume se ridică încet din pat, în timp ce soneria mai sună pentru a treia oară, își ia un halat de casă, își pune în treacăt ochelarii și merge să deschidă.

Pe palier sînt cîțiva oameni, dintre care doi au cîte un revolver în mînă, dar șeful lor, în uniformă de căpitan de poliție, nu are nimic amenințător în atitudine. Lipind călcîiele, el salută cu mîna înmănușată și întreabă :

— Domnul Günther Guillaume ?

— Da.

— În numele legii, pentru securitatea statului, vă arestez pe dumneavoastră și pe doamna Guillaume.

— Sînt căpitan în armata poporului — îi răspunde Günther Guillaume, după care continuă : Vă rog să-mi respectați gradul de ofițer.

Guillaume redevine stăpîn pe sine ; el vrea să aducă o oarecare solemnitate acestui eveniment, care se desfășoară mult prea exact față de cum și-l închipuise.

Polițistul este palid și încordat. Deși nu se aștepta la vreo rezistență, declarația lui Guillaume îl surprinde. Intră însă în apartament, traversează vestibulul și se oprește în salon. Christel Guillaume, îmbrăcată într-o rochie de interior, stă rezemată de pervazul ușii de la dormitor. E palidă și sfidătoare. Polițistul îi spune sec să se așeze, în timp ce soțul ei se îmbracă, sub supravegherea unuia din oamenii înarmați.

Este dimineața zilei de miercuri, 24 aprilie 1974. Günther Guillaume și soția sa, Christel, au fiecare vîrsta de 47 ani. În această dimineață s-a încheiat misiunea „celui mai mare ofițer de informații de după Richard Sorge și Kim Philby“. S-a încheiat fără vreo tragedie, fără nimic ieșit din comun, în același stil care a caracterizat însuși drumul pe care l-a parcurs Günther Guillaume de la secțiile provinciale ale Partidului Social-Democrat din Germania Federală, la activitățile politice desfășurate la Frankfurt pe Main și Bonn, pînă la anticamera și în intimitatea cancelarului Willy Brandt. Au fost 18 ani de răbdare, disimulare și abnegație, susținute de satisfacția reușitelor succesive de mare valoare.

Cînd iese din casă, o zărește pe soacra sa, doamna Boom, care privește cu un aer speriat întreaga scenă. Dar fiul lui, Pierre, ce nu de mult împlinise 17 ani, doarme încă în patul său. Ajuns în stradă, polițistul îl invită să ia loc în mașină.

Într-o altă mașină se urcă și Christel Guillaume, după ce-și sărută mama și fiul.

Automobilul în care se află Guillaume oprește lîngă unul din sediile contraspionajului vest-german.

Încadrat de ofițerii care l-au adus, parcurge cele cîteva trepte ce duc la punctul de control din spatele porții de intrare (poartă care se deschide doar din interior). Cu toate că nu este decît ora 8,00, înăuntru se află deja destui oameni. Mulți ochi, plini de curiozitate, îl examinează atent, dar nu reușesc să descopere nici o emoție specială, nici o încordare nervoasă deosebită.

Grupul merge de-a lungul unui culoar, pînă la ultimul dintre cele șase birouri de la parter. Guillaume este introdus într-o cameră destul de mare, sala interogatoriilor. Pereți goi, severi, o masă de lemn, un dulap metalic. Fereastra dă spre drumul ce duce la calea ferată, dincolo de care se zăresc grădinile situate din ce în ce mai sus, către partea cea mai înaltă a suburbiei Bad Godesberg. Lingă fereastră este instalat un om cu trăsături impersonale. Un altul e așezat în fața mesei pe care sînt răsfirate diferite documente. El îl privește fix pe Guillaume, care îl recunoaște, deoarece l-a întîlnit adesea la recepțiile oficiale sau la conferințele din cadrul Cancelariei. Este Hans Dibbern, consilier guvernamental pentru probleme speciale, un om totdeauna amabil, puțin cam mieros, cu o voce slabă.

Ofițerul care l-a arestat pe Guillaume ia poziția de drepți, salută și raportează :

— Domnule consilier, vi-l aduc pe Günther Guillaume, pe care am avut ordin să-l arestez în această dimineață.

— Mda, spune încetișor Dibbern. Îmi pare bine că totul s-a petrecut fără incidente. Apoi se întoarce către funcționarul așezat lîngă fereastră și îi spune : Vă rog să consemnați declarația domnului Guillaume.

În timp ce funcționarul respectiv se pregătește să înceapă a bate la mașină, Dibbern se adresează lui Guillaume :

— Luați loc, domnule Guillaume.

Berlin, 20 aprilie 1943

UN MONUMENTAL PORTRET AL FÜHRERULUI, ÎNCADRAT de două drapele cu zvastică, îl întîmpină pe vizitator. Dar camera este plină de praf, iar pereții ei sînt cenușii, pătați. În spatele biroului se află o persoană care corespunde atmosferei

generale de război pierdut, de sfîrșit al regimului : un bătrîn cu ochelari demodați și mustață încăruntită. El are pe birou un registru cu coperți negre, în care a început să scrie cu încetineală : „Günther-Karl-Heinz Guillaume, născut la 1 februarie 1927 în Berlin, Alexanderplatz, fiul lui Karl-Ernst Guillaume, muzician. . .".

În acest timp, adolescentul Guillaume stă în fața bătrînului funcționar de partid, uitîndu-se cum picăturile de apă cad, din părul său ud de ploaie, lîngă registrul în care scrie bătrînul. El se află în sediul organizației de cartier a Partidului Național-Socialist German (N.S.D.A.P.), același loc situat în Prentzlauer Berg, unde și tatăl său, într-o dimineață de iulie 1934, venise să se înscrie în partidul nazist. La originea acelei aderări se afla șomajul. Dar motivele pentru care și fiul vrea să se înscrie în N.S.D.A.P. sînt mai puțin clare. Dorința de a-l imita pe tatăl său ? Nevoia de a-și impresiona prietenii ? Sau — de ce nu ? — dorința de a căpăta un adăpost momentan împotriva ploii groaznice de afară ?

— Tatăl dumneavoastră este muzician ? Guillaume. . . Guillaume. . . ce nume neobișnuit ! Muzician, nu-i așa ? Artist ? Cum se cred cu toții. . . Nu cumva sînteți nițeluș evreu ?

— Tatăl meu face parte, începînd din anul 1937, din secția partidului nazist care se ocupă cu probleme de personal. A ajuns într-o funcție de conducere în 1942 și a fost mobilizat în același an. Din 1934 este membru N.S.D.A.P. Puteți verifica. . .

— Scuzați-mă, dar niciodată nu poți fi destul de prudent. Sînt încă unii evrei care se camuflează. Și ce deghizare poate fi mai bună decît calitatea de membru al Partidului Național-Socialist ?

Apoi, funcționarul de partid continuă să scrie : „Guillaume, muzician, — cadru N.S.D.A.P. — și al Johannei-Olga-Pauline Guillaume, născută Loebe, coafeză, după care completează : „Înscris la 20 aprilie 1943, sub nr. 970 880".

— Dar. . . n-aveți decît 16 ani ? E imposibil. Nu pot intra în partid decît cei ce au vîrsta de 17 ani împliniți.

— Vă rog mult ! Am așeptat atita să am o astfel de bucurie. Doream ca, în scrisoarea viitoare, să dau această veste tatălui meu, aflat pe front. . .

— Bine, vom vedea, spuse bătrînul. Aduceți-mi mîine două fotografii. . .

Nu după multă vreme, Günther îi putea arăta lui Hans Sallein, colegul de ucenicie la tipografia editurii Atlantik Presse, carnetul său de membru al partidului nazist.

Berlinul de Est, 10 aprilie 1947

CARTIERUL BERLINEZ PRENTZLAUER BERG NU MAI e alcătuit decît din ruine. Biroul forțelor de muncă și-a găsit loc într-un imobil bombardat, din care au mai rămas doar cîteva camere cu plafoanele pline de umiditate. În mijlocul unei grămezi de cărămizi și moloz se ridică un panou cu portretele lui Marx și Lenin. Pe un perete, o săgeată indică o ușă.

Guillaume bate la ușă și intră. I se dă un chestionar spre completare, apoi este întrebat :

— Ați făcut un stagiu ca ucenic în domeniul poligrafiei. Vreți să lucrați în această branșă ?

— Da, aș prefera.

— Știți, nu se prea poate alege în zilele noastre. Veți lucra acolo unde poporul are nevoie de dumneavoastră. Trebuie mai întîi să reconstruim țara ruinată de naziști. Vă vom anunța cînd vom avea ceva.

După opt zile, primește o scrisoare de convocare din partea instituției căreia i se adresase. Acolo, este introdus într-o cameră unde nu se afla decît un singur om, în uniformă de ofițer, iar pe masă, sub mîinile îngrijite ale acestuia, un dosar.

Guillaume rămîne în picioare în fața ofițerului, iar liniștea din cameră devine apăsătoare, cu atît mai mult, cu cît privirea celui aflat în fotoliu este fixată asupra tînărului solicitant, pe care îl examinează amănunțit. Apoi, ofițerul se lasă pe speteaza fotoliului său, își ia mîinile de pe dosar și îl fixează cu privirea pe Guillaume.

— Stai jos, numărul 970 880, îi spune el cu o voce egală.

Aceste cuvinte au un efect extraordinar asupra lui Guillaume. E ca și cum ar fi primit o colosală lovitură în moalele capului. Se prăbușește pe scaun. Fulgerător, îi revine în minte tot ce se vorbește rău despre noul regim : torturile la care ar fi supuși foștii naziști, disparițiile unor oameni... „Se face azi naziștilor tot ce le-au făcut ei evreilor... Ba, mai rău, mult mai rău...".

— Deci, spune ofițerul, privindu-l lung pe tînărul din fața sa, dumneavoastră sînteți 970 880. Apoi, după o pauză : De ce n-ați arătat în răspunsurile dumneavoastră că ați fost înscris în N.S.D.A.P. ?

— Nu... nu știu, domnule, nu știu, răspunse Guillaume, gîndind că însăși viața îi este în pericol.

— Am să vă spun eu de ce, reia ofițerul. Ați ascuns acest fapt pentru că, probabil, voiați să vă continuați activitățile murdare ! Nu ?

Neprimind nici un răspuns, deschide dosarul aflat pe masă în fața lui, citește cîteva rînduri și spune cu indiferență :

— Veți fi trimis în justiție. Tribunalele populare sînt foarte severe. Nu există nici achitare, nici apel.

Dar Guillaume abia mai aude această voce. Ofițerul îl privește o clipă, se ridică și părăsește încăperea, încuind ușa. Rămas singur, Guillaume se miră că mai trăiește încă. Dar, aproape automat, începe să gîndească : Să evadeze ? Să dispară ? Imposibil ! Să se dezvinovățească ? Cum ? Să invoce prostia, lipsa de maturitate ?

După un timp, ofițerul revine cu o atitudine calmă. Îl privește rece, apoi întreabă :

— V-ați înscris în partidul nazist la 20 aprilie 1943. Pentru ce la 20 aprilie ?

— Nu-mi amintesc exact. Poate pentru că aveam concediu de la atelierul unde-mi făceam ucenicia.

— Chiar așa să fie ? îl întrerupse, ironic, ofițerul. Guillaume pare descumpănit. Calm, ofițerul continuă. Ați ales această zi pentru că era ziua de naștere a preaiubitului vostru Führer ! În ciuda faptului că a fost doar o coincidență, Guillaume nu mai poate reacționa. Renunță să se explice. De altfel, ar fi inutil. Omul din fața lui știe prea multe din trecutul său. Resemnat, îl urmează pe ofițer pînă la celula unde este închis.

A doua zi, ofițerul care l-a interogat vine să-l vadă. Are cu el o sticluță cu rachiu și două păhărele. Îl salută amabil și se așează lîngă el.

— Cazul dumneavoastră nu e deloc simplu, îi spune ofițerul. În fața tribunalului poporului riscați 20 de ani de muncă silnică...

— Dar, domnule, încearcă Guillaume să se apere, n-aveam decît 16 ani cînd m-am înscris la naziști... Și nu știam nimic despre atrocitățile pe care le săvîrșeau...

— Nu doar acest fapt este în cauză, continuă ofițerul calm. Aproape toată lumea a făcut parte din Hitlerjugend... Ceea ce e grav este că ați vrut să vă ascundeți trecutul...

— Domnule, am făcut-o din prostie. Realmente, nu dădeam o prea mare importanță faptului...

— Tribunalul, îl întrerupse ofițerul, nu va accepta niciodată argumentele dumneavoastră. Este prea evident că v-ați dat seama cît de gravă este fapta de vreme ce ați vrut s-o ascundeți. Cum adică ? ! Să alegeți data nașterii lui Hitler pentru a insista să vă înscrieți înainte de împlinirea vîrstei corespunzătoare, numai așa, din pură întîmplare. . . gîndiți-vă puțin !

Zdrobit, Guillaume nu mai zice nimic. Ofițerul umple cele două păhărele, îi oferă unul dintre ele și spune :

— Luați, beți !. . . Aveți nevoie ! Guillaume ia cu un gest mașinal paharul și-l golește. Toate acestea — adaugă ofițerul — ar putea să se aranjeze. Ajutați-ne și totul va rămîne între noi.

— Să vă ajut ? Dar cum ?

— Lăsați, lăsați, înțelegeți foarte bine, ați mai făcut-o, de altfel, pentru naziști. Vă cerem același lucru ; sigur, scopul e altul. Noi dorim binele întregii umanități, distrugerea capitalismului internațional, care a provocat războiul și masacrele. Ajutați-ne, supravegheați-vă colegii, spuneți-ne dacă există unii care sînt contra comunismului și a Uniunii Sovietice. Semnalați-ni-i pe aceia care au tendința de a trece în Vest. Aceștia sînt cei mai periculoși, trădătorii. . . Vă las 24 de de ore să vă gîndiți. Dacă acceptați propunerea, nu veți regreta.

În ziua următoare, ofițerul e din nou în celula lui Guillaume, căruia-i spune, printre altele :

— Nu s-ar părea că vă dau banii afară din casă. Hainele sînt cam prăpădite, stați cu mama într-o locuință proastă. . . Atunci, răspunsul dumneavoastră este afirmativ ?

— Da.

În acest moment, ofițerul scoate la iveală un text dactilografiat. Guillaume se obligă, în scris, să nu dezvăluie nimănui că lucrează pentru serviciile secrete est-germane, oricare ar fi împrejurarea în care el s-ar afla. Dacă încalcă acest legămînt, va primi pedeapsa meritată. În cele șase luni care urmează, Guillaume „joacă rolul micului informator plin de bunăvoință", dînd ofițerului (care-l luase în primire la biroul din Prentzlauer Berg) date despre faptele mărunte și atitudinile persoanelor din cercurile pe care le frecventează. Uneori, ofițerul de legătură îi dă cîteva zeci de mărci din fondurile Securității Statului ; nu sînt cine știe ce sume, dar îl mai ajută să se descurce.

Nu trece prea multă vreme și ofițerul îl reține la întîlnire un timp mai îndelungat decît de obicei.

— Ați făcut progrese, îi spune acesta. Am verificat cîteva din informațiile dumneavoastră, care s-au dovedit bune. Veți obține locul de muncă pentru care ați luat inițial legătura cu noi. Am să fac în așa fel încît să intrați într-o slujbă la „Volk und Wissen" („Poporul și știința"), organizație înființată de curînd și care are drept sarcină educarea maselor. Dar, mai înainte, ar trebui să manifestați un anume interes pentru unele aspecte ale domeniului public. Să nu pretindeți cumva că sînteți comunist ! Pentru asta ar trebui sau să fiți un intelectual veritabil și să cunoașteți în profunzime dialectica marxistă, operele lui Lenin și Stalin, sau să fiți, pur și simplu, muncitor. Nu sînteți nici una, nici alta. Pregătirea dumneavoastră lasă de dorit. După școala primară, n-ați fost decît ucenic fotograf și ați acumulat doar cîteva cunoștințe din domeniul poligrafiei. De altfel, ca fotograf veți intra și la „Volk und Wissen". Pînă atunci, ați putea, bunăoară, să arătați o oarecare simpatie pentru „mișcările paralele", care abia încep să fie cunoscute. Este ușor, de exemplu, să vă înscrieți în „Asociația Germania — U.R.S.S." ; nu e necesar nimic altceva decît să arătați curiozitate pentru sistemul sovietic și să vă exprimați speranța că cele două țări ar putea ajunge treptat la prietenie și comunitate de interese. Dar. . . cred că ar fi și mai bine dacă ați începe să vă interesați de doctrina unui extravagant : Garry Davis. Ați auzit de această doctrină care a dobîndit un oarecare răsunet în Occident ?

— Puțin.

— Iată, deci, ocazia să vă aprofundați cunoștințele.

Guillaume începu să-și folosească unele seri pentru a participa la reuniuni unde se vorbea de un guvern mondial, de egalitatea raselor și de dragostea ce-i unește pe oameni, evidențiindu-se rolul de profet al lui Garry Davis. Tînărul Guillaume ar fi preferat să petreacă acele seri în tovărășia unor fete sau în vreuna din circiumile care-și redeschideau ușile. Dar el are simțul datoriei, dorința de a face bine ceea ce face. Așa că ascultă atent discursurile emulilor lui Garry Davis, își întipărește în memorie tot ceea ce aude, ține minte chipurile vorbitorilor. Memoria sa e aproape infailibilă. El este în stare, bunăoară, să repete cu mare exactitate tot ce a spus un tînăr zbîrlit și murdar care a intervenit în dezbateri pentru a cere ca — nici mai mult, nici mai puțin — „conducătorii imperialiști de la Moscova să asculte vocea mișcării „Cetățenii Lumii". „Cît timp nu se va întîmpla asta, nu va fi nimic de făcut", de-

clara vorbitorul, iar asistenţa — alcătuită din vreo sută de tineri zdrenţăroşi — aplauda de-şi rupea palmele.

O săptămînă mai tîrziu, acel tînăr a fost arestat. Guillaume n-a aflat niciodată ce s-a întîmplat cu el şi nici ce pedeapsă a primit. De altfel, Günther Guillaume n-a avut nici remuşcări şi nici îndoieli cu privire la propria sa acţiune. Nu şi-a făcut decît datoria. Şi atît de bine, încît mişcarea „Cetăţenii Lumii" a fost dizolvată după puţină vreme...

În această perioadă s-a întors acasă tatăl său. Era o zi urîtă de la sfîrşitul lui noiembrie 1947, cînd Karl Guillaume a apărut în faţa locuinţei unde stăteau ai săi, locuinţă pe care însă el n-o prea cunoştea. Plecase de lîngă soţia lui, Johanna, şi fiul lor, Günther, în 1942, cînd a fost mobilizat şi cînd ei mai locuiau încă în Alexanderplatz. Acel imobil fusese complet distrus de bombe în anul 1943, iar Johanna Guillaume, împreună cu fiul său, se mutaseră la mama ei, d-na Loebe, care stătea în două camere, în Chorinerstrasse. Karl era la curent cu mutarea, aşa că nu i-a fost deloc greu să-i găsească în momentul cînd s-a întors în Germania.

Günther era pe punctul să se izbească de tatăl său, pentru că se grăbea să plece la serviciu. Îl văzuse pentru ultima dată cu cinci ani în urmă. Păstrase despre tatăl lui imaginea unui om de talie mijlocie, corpolent, cu privirea serioasă, bărbia voluntară şi gesturi hotărîte. Acum se afla în faţa unui bătrînel jigărit, care purta o haină militară atît de uzată, încît aproape că se vedea prin ea şi un chipiu nemţesc ce nu mai avea culoare. Privirea acestui om era stinsă, gesturile ezitante. Günther nu-l recunoscu imediat, iar bătrînelul abia reuşi să pronunţe cîteva cuvinte :

— Günther ? Eşti Günther, fiul meu ?

N-au fost lacrimi, nici la această întîlnire neaşteptată, nici la revederea dintre soţii Karl şi Johanna Guillaume. Aceasta a ştiut să se stăpînească şi, după prima emoţie, să revină la realităţile cotidiene.

Întrebînd despre vechii lui prieteni, Karl află că aproape toţi fuseseră ucişi, ori dispăruseră pur şi simplu — aşa cum se întîmplase şi cu el —, fără ca rudele lor să fie în stare a afla ceva despre ei. În cele din urmă, Karl Guillaume întrebă dacă este adevărat că Führer-ul se sinucisese.

Günther Guillaume n-a îndrăznit niciodată să-i mărturisească lui Karl Guillaume că el însuşi, Günther, făcea parte dintre cei ce colaborau la edificarea unui nou stat, care trebuie

să urmeze celui de-al Treilea Reich. Tînărul nu-i confiase nimic nici mamei sale. Dar tatălui său îi vorbi, totuşi, despre intenţia de a se apropia de „Asociaţia Germania — U.R.S.S.", la care, eventual, ar urma să adere. Karl nu făcu nici un comentariu însă, într-o zi cînd se întoarse acasă, extenuat după o nouă şi zadarnică expediţie de căutare a unei slujbe, el îi spuse fiului său :

— Îţi dai seama în ce hal m-au adus ?

— Dar noi le-am invadat ţara ! replică Günther. Şi noi sîntem aceia care le-am ucis douăzeci de milioane de oameni...

Günther Guillaume îşi sfătui tatăl să-şi caute o slujbă cu ajutorul vechilor relaţii pe care acesta le mai avea, poate, cu anumite persoane. Într-o dimineaţă însă Karl îl anunţă că se va duce la Biroul forţelor de muncă pentru a se înscrie pe lista şomerilor. Günther cunoştea pericolul chestionarului care trebuia completat. Ce va răspunde tatăl său la întrebarea „Aţi fost membru al N.S.D.A.P. ? De la ce dată şi pînă la ce dată ?' Iar Karl... fusese un funcţionar de partid, mîndru de apartenenţa sa politică şi plin de devotament faţă de Führer... Guillaume îi spuse, deci, să nu se prezinte la Biroul forţelor de muncă şi-i preciză motivul ; să fi fost pur şi simplu nazist însemna o tară, dar să fi fost cadru nazist nu putea să însemne decît o crimă.

A doua zi, 18 ianuarie 1948, mama sa plecase de acasă pentru a face cumpărăturile obişnuite. Günther se bărbierea cu grijă în baie, a cărei fereastră dădea spre curte, cînd auzi din stradă un ţipăt ascuţit scos de o femeie. Deschise uşa camerei unde dormeau părinţii săi şi unde credea că-şi va găsi tatăl încă ghemuit în aşternut. Nu văzu pe nimeni. Dar fereastra dublă a camerei fusese deschisă şi rămăsese aşa, în ciuda frigului intens.

Günther înţelesese instantaneu şi se aplecă pe fereastră. În stradă, femeile se înghesuiau să vadă mai bine cadavrul zdrobit al unui bărbat. Înainte de a sări, tatăl lui Günther îşi pusese vechiul său chipiu, de soldat al Wehrmacht-ului. Acest chipiu decolorat, pe care-l adusese din Rusia, se rostogolise acum nu departe de corpul inert.

Anchetatorilor, Günther le-a declarat :

„Era atît de ciudat în ultima vreme...".

Moartea tatălui său a adîncit ura pe care Günther începuse s-o poarte hitlerismului. Tatăl lui se sinucisese pentru că nu

voise să-i supravieţuiască lui Adolf Hitler, pentru că nu putuse accepta înfrîngerea.

La puţin timp după moartea tatălui, Guillaume Günther a fost trimis la un curs de pregătire în vederea îndeplinirii unor misiuni speciale.

Berlinul de Est, 1950—1951

AJUNS LA BERLIN, DUPĂ STAGIUL EFECTUAT LA cursul de specializare, Guillaume avu o mare decepţie. Tocmai cînd credea că terminase cu ucenicia şi că devenise destul de pregătit pentru a fi realmente folosit în munca de culegere de informaţii, s-a văzut lăsat să lincezească în continuare. Ofiţerul de la Securitatea Statului care-l recrutase în urmă cu doi ani şi cu care reluase contactul îl făcu să priceapă că e încă departe de a fi atins maturitatea. Trebuia ca Guillaume să-şi dovedească iniţiativa personală, să-şi creeze o situaţie independentă prin propriile sale mijloace şi să-şi cîştige existenţa ca oricare dintre cetăţeni.

Aşa că Günther începu prin a-şi căuta o slujbă. După sfatul ofiţerului de legătură, se înscrise în „Asociaţia Germania — U.R.S.S". Aceasta se făcu potrivit dorinţei lui Guillaume sub numele — puţin modificat — de Guilome. Desigur şi asta constituia o măsură de prevedere, întrucît asociaţia era, fireşte, supravegheată strict de agenţii Occidentului şi îndeosebi de centrala de spionaj a generalului Gehlen. Mai tîrziu, s-a găsit în arhivele organizaţiei Gehlen o fişă cu numele de Guilome, dar nimeni n-a făcut vreo asociere cu colaboratorul lui Willy Brandt.

Sub acest nume îl va cunoaşte şi Steffi Barlog, secretara „Asociaţiei Germania — U.R.S.S.", cea care a devenit concubina lui, după întoarcerea de la cursuri. De altfel, ea este aceea care-i obţine slujbe temporare, dar remunerate, îndeosebi ca fotograf în folosul asociaţiei. Guilome este, deci, cel ce fotografiază atît personalităţile est-germane şi sovietice, reunite la ceremonii prieteneşti, cît şi paradele militare sau manifestaţiile de la poarta Brandenburg.

Toate acestea aduc însă cîştiguri mici şi Günther e destul de nemulţumit. În plus, semiruptura cu prietenul său cel mai bun, Hans Sallein, îl apasă pe Guillaume. Sallein n-a putut înţelege de ce Günther abandonase legăturile profesionale cu el, nici de ce a dispărut brusc din Berlin. Pe atunci, Günther îi explicase că pleacă la Leipzig, unde i se propuse o muncă interesantă de fotograf. Dar, la întoarcere, Sallein i-a pus nişte întrebări precise la care Guillaume, instruit să nu dezvăluie activităţile sale din perioada şcolarizării, nu i-a răspuns niciodată. De atunci, convorbirile dintre cei doi tineri începuseră să fie întrerupte adesea de tăceri, iar relaţiile lor îşi pierduseră orice spontaneitate.

Steffi încercă să-l convingă pe Günther să se înscrie în Partidul Socialist Unificat, de fapt partidul comunist est-german. El îi răspunse că se va mai gîndi, că nu este încă pregătit pentru o astfel de hotărîre, care ar fi de natură să-i angajeze întreaga fiinţă. În realitate, el se temea că, înscriindu-se, ar atrage atenţia serviciilor de informaţii occidentale. Guillaume se consultă cu ofiţerul de securitate, iar acesta îi recomandă multă prudenţă şi-l felicită că a refuzat. „Dacă vreodată — îi spuse acesta — veţi fi trimis să lucraţi în Occident, n-ar fi bine ca ei să aibă un dosar despre dumneavoastră".

Să lucreze în Occident! N-ar fi deloc rău! La capătul acestui „purgatoriu" pe care-l traversează anevoie, el speră că va fi pe de-a-ntregul util. Fiindcă nu mai poate să se împace cu gîndul că tot ce a făcut el în anii aceştia de pregătire, uneori destul de istovitoare, se va rezuma doar la a face fotoreportaje ocazionale pe străzile Berlinului ori a asculta conferinţele de la „Asociaţia Germania — U.R.S.S."

Guillaume îşi dădea totuşi seama că această perioadă reprezintă, în realitate, o nouă probă la care este supus: proba capacităţii de a răbda, de a persevera şi de a obţine succese într-o muncă neinteresantă.

În sfîrşit, la 2 februarie 1951, după un an şi opt luni de activitate sporadică, de profunde insatisfacţii şi de speranţe mereu înşelate, Guillaume primi de la ofiţerul de securitate care-l avea în legătură sfatul să prezinte o cerere de încadrare la „Volk und Wissen", instituţie despre care se spunea că e situată sub directa autoritate a partidului.

Cererea a fost acceptată imediat şi Guillaume obţinu, în fine, postul pe care-l solicitase cu patru ani mai înainte. Prin angajarea sa la „Volk und Wissen" el devenea acum „redactor

tehnic", însărcinat cu formularea textelor care însoțeau fotografiile ce urmau să apară în diferite materiale de propagandă, manuale etc. I-a fost, de asemenea, încredințată aparatura fotografică necesară exercitării activității sale de reporter.

Directorul de la „Volk und Wissen" era un om de aproximativ treizeci de ani, pe care salariații nu-l vedeau decît cu intermitențe. Apărea pentru scurtă vreme în biroul său, rezolva cîteva probleme aflate în mapă, apoi dispărea din nou, aproape totdeauna într-o mașină cu șofer. Era evident că funcțiunile pe care le îndeplinea la „Volk und Wissen" nu constituiau nici singura, nici măcar principala sa ocupație. Totuși, nimeni nu părea să cunoască activitățile reale ale acestui patron de un gen inedit, reprezentant misterios al noului sistem. El se numea Hans Fruck și nimeni nu știa de unde vine.

Nimeni nu punea întrebări și nu se mira de nimic. Iar Günther Guillaume, mai puțin decît oricine. El se supunea cu strictețe ordinelor șefilor săi. Continua să fie în legătură cu ofițerul pe care începuse să-l considere drept un fel de „naș", căruia i se confia din proprie inițiativă. De la ofițerul respectiv a înțeles că șefii erau mulțumiți de modul în care Guillaume își traversase „purgatoriul", construit efectiv în drumul său ca un obstacol ce trebuia trecut înainte ca Günther să se poată ridica în ierarhia noii munci. De asemenea, el a înțeles că „purgatoriul" nu fusese, fără îndoială, ultima probă la care trebuia să reziste.

Totodată, Guillaume începuse să desfășoare și „activități sindicale", fiind susținut pe această linie de însuși directorul Fruck. Acum, el simțea că face cu totul parte din sistem, ca un șurub de care depinde soliditatea ansamblului. Rolul lui era încă minim, dar el știa că un lanț nu are o rezistență mai mare decît aceea a celei mai slabe verigi componente.

Cu obișnuita sa meticulozitate, studiase regulile sindicale și încerca să-și joace cît mai bine rolul. Obținu pentru colegii săi o îmbunătățire serioasă a meselor de la cantina întreprinderii și le solicită, în schimb, o mai mare stăruință în muncă. Curînd, ceru, în numele sindicatului unic, ca personalul să-și manifeste solidaritatea cu muncitorii din Berlinul Occidental, care tocmai declanșaseră o grevă în vederea obținerii unei măriri de salariu. El întocmi niște manifeste ce-i îndemnau pe lucrătorii respectivi la revoltă și acuzau autoritățile din Berlinul Occidental că-i exploatează pe muncitorii germani în profitul americanilor. Împreună cu cîțiva voluntari, se duse la

Spandau — la limita dintre cele două părți ale Berlinului — și organiză distribuirea acestor manifeste trecătorilor care circulau pe trotuarul opus. Dar el însuși se feri să treacă strada și frontiera : n-ar fi fost bine ca... poliția vest-berlineză să-i înregistreze numele ca pe acela al unui agent subversiv. Pentru viitorul său, acest fapt ar fi putut fi fatal. Iar viitorul îi promitea sarcini mai importante decît distribuirea de manifeste.

La 15 aprilie 1951, Guillaume se prezentă la o întîlnire cu ofițerul de legătură.

— Vă așteptam cu nerăbdare, îi spuse ofițerul. Luați loc !

Guillaume își dădu seama că urma să se întîmple ceva deosebit.

— Ați străbătut mai multe etape, continuă ofițerul. Le-ați parcurs cu bine. Acum însă este vorba să consolidăm poziția dumneavoastră, să vă pregătim pentru îndeplinirea unor sarcini mai corespunzătoare cu instruirea ce vi s-a făcut.

— Foarte bine, răspunse Guillaume. Ce am de făcut ?

— Să vă însurați !

Ofițerul îl privi drept în față, cîntărindu-i reacția. Guillaume era uluit. Apoi, îi veni să rîdă, dar pregătirea sa profesională era de o asemenea natură, încît pînă și mușchii i se supuneau regulilor învățate și nu impulsurilor interioare. Privirea ascuțită a ofițerului păru totuși să surprindă o ușoară mișcare în colțurile gurii lui Günther.

— Dragul meu Guillaume, continuă atunci ofițerul, căsătoria este, în orice caz, o chestiune serioasă, dar căsătoria încheiată pentru a servi interesele statului este și mai serioasă. N-aveți de ce surîde !

— Nu surîdeam, vă asigur. Reflectam la cele ce mi-ați spus. Să mă căsătoresc... Nu-i simplu, asta pune probleme, multe și grele... Mai întîi, va fi greu să întrețin, cu salariul meu, o soție...

— Vi se va mări retribuția. Nu e o problemă. Altceva ?

— Dar... n-am pe nimeni în vedere. Nu văd care din prietenele mele ar fi corespunzătoare, din punct de vedere...

— Avem exact ce vă trebuie, spuse ofițerul.

— Cum ? ! exclamă Guillaume, devenind și mai emoționat.

— Ea a efectuat aceleași stagii ca și dumneavoastră, dar la Dresda. Va fi, fără îndoială, cea mai bună tovarășă a unui ofițer în misiune. Sînt sigur că vă veți înțelege foarte bine...

— Dar... ce spune ea despre o astfel de căsătorie ?

— Ea este, ca și dumneavoastră, cu totul în serviciul statului. Repet : fără rezerve, cu totul în serviciul statului. În ce privește aspectul, cel mai bine ar fi s-o vedeți, cît mai curînd cu ochii dumneavoastră proprii. Are aceeași vîrstă ca și dumneavoastră, 24 de ani, deci încă un punct comun. De altfel, ţinu să adauge ofiţerul, nimeni, în afară de noi trei, nu va şti nimic despre împrejurările în care s-ar face această căsătorie... Apoi reluă pe un ton mai vioi : Amintiţi-vă că, pînă nu de mult, cea mai înaltă aristocraţie îşi căsătorea copiii în acelaşi fel. În interesul lor şi spre binele familiilor... În cazul nostru, pentru căsătoria de care vorbim pledează necesitatea apărării celor mai înalte interese ale statului...

Guillaume își dădea seama că bucuriile vieţii de celibatar vor înceta.

— În fine... conchise el. Bine... Voi fi, deci, însurat și voi deveni tată de familie. Cînd o să-mi cunosc logodnica ?

— Cred că voi putea să vă invit pe amîndoi la cină, curînd, într-un foarte bun restaurant. Trebuie să sărbătorim evenimentul. În sectorul francez al Berlinului sînt cîteva localuri convenabile pentru o asemenea ceremonie...

Pentru Guillaume, zilele de așteptare ce urmară nu s-au scurs ușor. Își amintea mereu cum, în urmă cu patru ani, îl recrutase ofiţerul. Pentru a doua oară, acest om — care pentru început l-a speriat, ca apoi să-l cîştige de partea sa — îi schimba cursul vieţii. Avea întîlnire cu el miercurea următoare, ora 19,00, la restaurantul „Drei Linden“, pentru a face cunoştinţă cu viitoarea sa soţie.

El se gîndea la toate acestea în seara cînd se îndreptă spre postul de frontieră, avînd asupra sa un permis de liberă trecere, eliberat după toate regulile.

Cînd intră în restaurant, se opri o clipă și își roti privirea asupra sălii. Dar lumina era discretă și ușor filtrată. Totuși, reuși să-l zărească, în fundul acestei săli, la o masă plasată într-un fel de lojă, pe „nașul“ său. Lîngă el se profila silueta unei femei tinere, ale cărei trăsături îi fu destul de greu să le distingă. Această penumbră e încă o măsură pe care a luat-o „nașul“, se gîndea el. Încercă să fie degajat, dar se împiedică puţin de covor, se dezechilibră pentru un moment, apoi se scuză şi surîse. Simţi privirea tinerei femei aţintită asupra sa.

Deși nu părea frumoasă, rămase plăcut impresionat de viitoarea sa soție, care, de cum începu să vorbească, deveni chiar simpatică. Prezentările, firește, sînt făcute de „naș“.

— Christel, spuse acesta, permite-mi să ţi-l prezint pe Günther Guillaume, un tînăr de viitor.

Berlinul de Est, 1951—1952

CĂSĂTORIA A AVUT LOC PE DATA DE 12 MAI 1951, la primăria Lechnitz, în Berlinul Răsăritean. Registrul conţinea următoarele date : „Căsătorie încheiată între Günther Karl-Heinz Guillaume, redactor tehnic, născut la 1 februarie 1927 la Berlin, din părinţii Karl Guillaume, decedat, și Johanna-Olga-Pauline Guillaume, născută Loebe, funcţionară la poştă, şi Christel Marguerite Ingeborg Boom, funcţionară, născută la 6 noiembrie 1927 în Allenstein, fosta Prusie Orientală, din părinţii Gustav Heinrich Boom, decedat, și Erna Elisabete Boom, născută Werner, fără profesie“.

Martori au fost Hans Dieter Sallein și un anume Horst Frankel, șeful biroului în care lucra Christel. Acest birou era situat în plin centru, aproape de „Volk und Wissen“, și se ocupa în principiu cu primirea cererilor depuse de persoanele fără locuinţă. Dar, în mod evident — cel puţin pentru Christel și Günther —, Horst era un coleg al „nașului“ și al lui Hans Fruck.

Cele două mame au fost prezente, atît la primărie, cît și la masa care a urmat ceremoniei. Doamna Guillaume părea foarte mulţumită că se debarasează de fiul său. Ea se gîndea să se recăsătorească cu un pensionar. Intrase în serviciu la oficiul poştal din cartierul său, unde tria corespondenţa. Nu prea înţelegea modul de viaţă al lui Günther, nici dispariţiile lui periodice, iar explicaţiile pe care i le dădea fiul său nu-i păreau totdeauna convingătoare. Ca și în cazul prieteniei cu Sallein, se deschisese o prăpastie între Günther și mama sa.

Tinerii căsătoriţi se instalară în cartierul Lechnitz, într-un apartament de două camere, cu baie, bucătărie, mobilat prin grija Departamentului locuinţelor, dar, de fapt, fără nici o îndoială, la cererea „nașului“ lui Guillaume, ori a lui Horst Fran-

kel. Pentru epoca respectivă, toate acestea însemnau destul de mult.

Christel era „mai comunistă“ decît Günther, deși nici ea nu se înscrisese în partid. Motivul era același : prudența necesară pentru cazul că vor fi trimiși în Germania Occidentală. De asemenea, chiar de la început, Christel era mult mai puțin atașată decît Günther de bunurile materiale. Nu-i păsa de rochii, zorzoane, mode. Nu visase niciodată să aibă automobil. Toate acestea erau, pentru ea, doar niște bunuri superflue ale unei societăți decadente, care n-avea nimic altceva de dat oamenilor. Singura hrană care conta realmente pentru ea era cea spirituală, ce avea în farfurie nu prezenta prea mare importanță.

Guillaume continua să lucreze la „Volk und Wissen“, îndeplinindu-și conștiincios sarcinile de redactor tehnic și munca pe linie sindicală. Din ce în ce mai des, Fruck îi încredința misiuni cu caracter special. Destul de frecvent, în medie o dată pe lună, redactorul tehnic traversa frontiera în Berlinul Occidental, purtînd două serviete mari, pline cu prospecte și cărți de propagandă, editate în Berlinul Răsăritean. Le distribuia în cîteva librării, luînd contact cu patronii sau directorii respectivi, a căror listă i-o dăduse Fruck. După cîteva vizite făcute de Guillaume în Berlinul Occidental, Fruck îl chemă și-l întrebă în ce stadiu se află.

— Adică, doresc să întreb, preciză Fruck, unde au ajuns relațiile dumneavoastră cu clienții ?

— Majoritatea mă primesc politicos, deși unul mi-a închis ușa-n nas, răspunse Guillaume. Iar doi dintre aceștia mă simpatizează chiar ; și, de regulă, primesc toate materialele pe care le ofer.

— Cine v-a respins ?

Guillaume îi dădu numele și adresa respectivului librar, ca și acelea ale celor doi clienți receptivi. Fruck îi ordonă apoi să-i cultive pe acești eventuali simpatizanți, să ajungă, treptat, a se apropia cît mai mult de ei și, cînd va găsi momentul oportun, să le solicite materiale scrise de ei privind situația existentă pe piața cărții din Berlinul Occidental sau în domeniul tendințelor editoriale vest-germane.

— Subiectele acestor materiale au, de fapt, prea puțină importanță. Cînd le veți avea, să mi le aduceți.

După două luni, Guillaume îi predă lui Fruck materialele cerute.

— A fost dificil ? întreabă Fruck.

— Nu prea dificil. Dar materialele au doar cîteva pagini și nu-mi par a conține informații care să prezinte vreun interes oarecare. Dacă doriți, aș putea obține o lucrare mai bună de la unul dintre librari ; celălalt mi-a părut mai neîncrezător.

— Treaba făcută de ei acum e un fleac. Ce mă interesează este viitorul. Vă veți informa și veți descoperi numele băncii la care și-au deschis conturile persoanele respective. Trebuie să le plătim munca, orice osteneală merită să fie remunerată. Vă voi da cîte cinci sute de mărci vest-germane pentru fiecare. Ar fi bine, firește, dacă le-am preda direct banii, contra chitanță. Dar am risca să-i speriem... S-ar putea să vă denunțe poliției... E mai bine să depuneți aceste sume în conturile lor, la băncile respective, bineînțeles din partea instituției „Volk und Wissen“... Apoi, le vom cere să îndeplinească niște treburi mai serioase... Mă urmăriți ?

— Foarte atent, tovarășe director.

— Am încă o misiune pentru dumneavoastră, mai ușoară, dar mai urgentă. Poimîine vor avea loc manifestații în Berlinul Occidental, în plin centru. Bănuiesc că va interveni poliția. Aș vrea să fiți acolo ca să faceți fotografii revelatoare despre brutalitatea acesteia... Pregătim o broșură cu privire la metodele polițienești din Occident. Mergeți, deci, poimîine, la ora 10,00, în Friedrichstrasse, dar aveți grijă să nu fiți arestat.

— N-am legitimație de ziarist, tovarășe director.

— Pînă mîine la prînz veți avea una. O veți găsi la secretara mea.

După două zile, aflat printre curioșii de pe terasa situată la primul etaj al unui imobil, Guillaume face numeroase fotografii ale ciocnirilor dintre poliție și manifestanți. Directorul se declară foarte mulțumit, iar Guillaume redactează textele pentru propriile sale fotografii. Cînd apare însă broșura antioccidentală distribuită de „Volk und Wissen“, nici una nu este semnată de el.

Unul dintre librarii cu care Guillaume luase contact în Berlinul Occidental, Oswald Hubert, acceptă să-i cumpere zece exemplare din broșura respectivă și s-o expună în vitrină. Este ora prînzului, cei doi vînzători din librărie se pregătesc să plece, nu mai e nici un client întîrziat, iar Hubert este gata să închidă. Guillaume mai rămîne puțin printre cărți, apoi, cînd Hubert este singur, se apropie de el și-i spune :

După cîteva zile, Fruck îl duce, cu automobilul său, la ora 11,00, la Direcția Generală de Informații. Construit din beton, sediul era funcțional și impunător : patru etaje, de o parte și de alta a unui bloc central cu opt etaje. Fruck intră în sediu legitimîndu-se, iar santinela îl salută prezentînd arma. Guillaume era foarte impresionat. El trecuse adesea prin fața acestui imobil auster și misterios, despre care oamenii nu vorbeau prea mult. Faptul că se află aici îi provoacă lui Guillaume o emoție puternică, dar îi dă și un sentiment de mîndrie. Marele hol de intrare este pavoazat cu trei portrete imense : Lenin, Stalin, Ulbricht. Fruck și Guillaume urcă cu liftul pînă la etajul al șaptelea. Aici sînt întîmpinați de un om în uniformă, care-i conduce pînă la un cabinet unde sînt primiți după o scurtă așteptare. În cameră se află trei bărbați : unul e așezat, iar ceilalți doi stau în picioare, în spatele fotoliului său. Personajul principal este un bărbat foarte tînăr, înalt, subțire, impecabil îmbrăcat. Privirea sa îl pătrunde literalmente pe Guillaume. După ce le face semn să ia loc, el se adresează întîi lui Fruck, spunînd :

— Am citit și am rămas cu o bună impresie despre raportul dumneavoastră privitor la acest tînăr ; i-am citit și dosarul. Am decis să-l încadrăm. Apoi, el îi înmînează lui Guillaume un document tipărit, zicîndu-i : Aveți textul jurămîntului pe care trebuie să-l depună orice tovarăș care intră în Ministerul Securității Statului. Citiți-l, tovarășe Guillaume, apoi ridicați-vă și rostiți-l.

După pronunțarea jurămîntului, directorul general se întoarce către un om în vîrstă de aproximativ patruzeci de ani, aflat în dreapta sa :

— Tovarășe, vi-l prezint pe noul dumneavoastră colaborator, sublocotenentul Günther Guillaume. Apoi adăugă : Guillaume, cu noul dumneavoastră șef veți colabora după ce veți pleca de la „Volk und Wissen". El o să vă dea toate instrucțiunile, lui îi veți da socoteală pentru toate acțiunile dumneavoastră. Pînă atunci, veți continua să colaborați cu tovarășul Fruck, la „Volk und Wissen". Și acum, tovarăși, cred că e un prilej excelent ca să bem un pahar. . .

La o cupă de șampanie, discuțiile devin mai libere. Noul său șef, al cărui nume nu fusese menționat de directorul general, îl luă de-o parte. Apoi, la scurt timp, sublocotenentul Günther Guillaume merse cu șeful său în biroul acestuia ; acolo, șeful îi înmînă legitimația care menționa apartenența lui Guillaume la Ministerul Securității Statului.

— Această legitimație — i se spuse tînărului sublocotenent — vă va deschide majoritatea ușilor. Dar va trebui să n-o folosiți decît foarte rar, cînd împrejurările impun aceasta și cînd folosirea ei nu va crea probleme.

Apoi, șeful îi mai făcu precizarea că salariul de la „Volk und Wissen" îi va rămîne același, Guillaume urmînd să încaseze diferența de soldă de la Direcția Generală de Informații.

— Aveți un cont la bancă în Berlinul Răsăritean sau numai în Berlinul de Vest ? întrebă rîzînd și bătîndu-l pe umăr pe Günther, noul său șef. Ați lucrat bine, îi mai spuse acesta. La revedere, vă voi chema cînd va veni momentul.

Guillaume coborî la subsol, cumpără două sticle de șampanie și niște ciocolată de la magazinul pentru cadrele active, apoi duse totul acasă, spre a sărbători evenimentul cu Christel.

Era data de 3 aprilie 1952. Günther și Christel, căsătoriți de aproape un an, aveau vîrsta de numai douăzeci și cinci de ani. . .

Timp de doi ani, Günther și Christel au dus o existență fără probleme deosebite, mergînd la birourile lor ca orice salariat. Günther lua contact, în mod regulat, cu Fruck, care-i dădea diferite sarcini. Cel mai frecvent, era vorba de documente ce proveneau din Vest și din care trebuiau extrase informații clasificate în trei categorii : sigure, probabile, improbabile. Aceste documente priveau, înainte de toate, partidele politice care se înfruntau la Bonn, iar Guillaume întocmea fișe pentru fiecare personalitate menționată. În fișele personale se concentrau în special slăbiciunile fiecăruia, greșelile comise, dacă se cunoșteau opțiunile politice, situația familială etc. O asemenea muncă o făcea, uneori chiar la „Volk und Wissen". Celor doi, trei colegi care l-au văzut întocmind aceste biografii, el le-a motivat că-i servesc la redactarea viitoarelor explicații ce vor însoți unele fotografii unde vor apărea persoanele respective. De altfel, acum, Guillaume, urcat în ierarhie, nu mai este obligat să lucreze în tumultul marelui atelier fotografic, avînd propriul său birou. De asemenea, el nu mai face fotoreportaje pe teren și lucrează direct cu Fruck.

Și pentru Christel viața se scurgea fără complicații. Mama sa, Erna Boom, locuiește acum la Berlin, fiind văduva unui olandez ce fusese înscris în partidul comunist al țării sale. Cu toate că la sfîrșitul războiului a pierdut tot ce avea, această femeie, din fidelitate față de soțul decedat, simpatizează sin-

cer noul regim. Nu e nici o îndoială că, sub influența mamei sale, a ajuns și Christel să admire și să iubească acest sistem.

Uneori, Guillaume se gîndește la modul în care ar reacționa dacă șantajul și constrîngerea ar fi exercitate, în viitor, asupra sa de către inamic, de către cei aflați „de partea cealaltă a baricadei". El își dă seama că nu poate da un răspuns sigur la o asemenea chestiune. Totul este, conchidea el, să nu te lași niciodată dominat de emoții.

În ce o privește pe Christel, Guillaume își spunea că ea n-ar dovedi slăbiciune. Pe ea te poți bizui, de aceea probabil șefii lor îi vor trimite împreună.

Către sfîrșitul anului 1954, Guillaume a fost convocat la Direcția Generală de Informații. El nu cunoștea numele real al celui ce-i devenise șef. Cînd, uneori, acest șef îi telefona, dintr-o cabină publică folosită la întîmplare, din stradă, se prezenta sub numele de „Janus". Tot de „Janus" întreba și el, cînd venea la sediul direcției.

De data aceasta, „Janus" nu era singur în biroul său. In fotoliul pentru vizitatori, din fața mesei sale de lucru, se găsea un om cu o figură amabilă, inteligentă și deschisă. Lui i se adresă „Janus", spunînd :

— Dragă prietene, vi-l prezint pe Günther Guillaume, de care v-am vorbit. Apoi, către Guillaume :

— Tovarășe sublocotenent, iată-l pe tovarășul Vladimir Nicolaievici Tretiakov, care vine din Uniunea Sovietică spre a ne ajuta.

Tretiakov se ridică și strînse mîna lui Guillaume cu efuziune și energie, ținînd-o îndelung între mîinile sale, ca și cum ar fi vrut să pecetluiască un pact de prietenie veșnică, apoi, accentuînd fiecare cuvînt, el spuse :

— Tovarășe, noi ne vom vedea timp de cîteva zile. Permiteți-mi să vă invit la dejun, unde doriți dumneavoastră... Cunoașteți mai bine localurile potrivite...

Întrucît nu era posibil să meargă în Berlinul de Vest, Guillaume optă în cele din urmă chiar pentru restaurantul din sediu.

Guillaume încerca sentimentul că susține un nou examen, de această dată în fața lui Tretiakov. El ținu să-și demonstreze bunăvoința, manifestînd o anume nerăbdare în legătură cu faptul că nu fusese încă promovat într-o muncă mai importantă.

— Veți fi, într-o zi, fără nici o îndoială, îl asigură Tretiakov. Se pregătește o mare operațiune, iar dumneavoastră veți face parte din ea.

Tretiakov avea un mod de a se exprima care voia să inspire încredere. El părea să aibă cu vreo zece ani mai mult decît Guillaume. Unde făcuse oare războiul ? Fără nici o îndoială, în serviciul secret sovietic, dar în ce calitate : ca lucrător cu munca politică în armată sau ca ofițer de informații ? Și în acest al doilea caz, pe cine a spionat ? Erau tot atîtea întrebări la care Guillaume n-avea să afle răspunsul niciodată.

După alte două zile, au luat masa la Guillaume acasă, unde, Christel pregătise un dejun convenabil. La sfîrșitul mesei, se așezară față-n față, în cele două fotolii ale apartamentului, în timp ce Christel se pregătea să meargă la serviciu. Tretiakov era gînditor, cu privirea pierdută deasupra acoperișurilor ce se vedeau de cealaltă parte a străzii și deasupra cărora se deschidea fereastra. Mult timp după ce Christel plecă, el nu rupse tăcerea. Avea o figură cu trăsături delicate, dar deja marcată de munca pe care o făcea. Uneori, și mai ales cînd se concentra, ridurile feței se amplificau, îmbătrînindu-l dintr-odată.

— Cîteva rînduri de acoperișuri, spuse el, și iată Vestul... O altă lume. Aceiași oameni, dar o altă lume... ! De ce trebuie să ne luptăm mereu ? Hitler a fost un criminal dement, dar voi l-ați crezut și prețul a fost enorm. Milioane de oameni au fost omorîți, orașe distruse, țări răscolite, o lume îngrozită... Și toate astea pentru ce ?

Guillaume tăcea, întrebîndu-se unde voia să ajungă Tretiakov.

După alte cîteva considerații privind situația politică la zi, Tretiakov spuse :

— Dar, vorba șefului dumneavoastră, broasca țestoasă este totdeauna sigură de reușită. Și, iată, veți face parte din grupul de broaște țestoase pe care le vom lansa contra iepurilor social-democrați... Tretiakov adăugă, apoi, cu simpatie : Dumneavoastră sînteți, dragă tovarășe, exact așa cum eram eu la început. Plin de ardoare și gata de sacrificiu pentru o cauză mare. E foarte bine așa...

Urmă o pauză lungă, pe care Guillaume nu îndrăznea s-o întrerupă. Începuse să se întunece, era începutul lui decembrie...

— Aici, spuse Tretiakov, stați la căldură, sînteți bine instalat... Veți fi aruncat în necunoscut... În mijlocul dușmanilor, în frigul singurătății... Dumneavoastră nu veți avea nici măcar sprijinul unei ambasade, cum îl au alți agenți ai noștri din străinătate. Nici pentru transmiterea informațiilor, nici ca

refugiu, în caz de cădere... Dar pentru ceea ce vrem noi să realizăm, nu putem folosi decît oameni aparţinînd naţionalităţii respective. Am hotărît — încă mai demult — să reparăm greşelile pe care le-am făcut în anii 1947—1948. Am pregătit efectiv oameni ce vor fi ei înşişi la putere sau nemijlocit în apropierea puterii, cînd socialiştii vor domina guvernele. Deoarece această dominaţie, dragă tovarăşe Guillaume, nu va mai întîrzia mult.

Era pentru prima dată cînd lui Guillaume i se vorbea despre o strategie de ansamblu, era pentru prima oară cînd i se schiţau planurile unui viitor global şi îndepărtat...

— Cînd veţi fi în Vest, reluă Tretiakov după cîteva alte consideraţii de ordin politic, veţi transmite informaţii exclusiv centralei de aici. La timpul potrivit, veţi primi toate instrucţiunile necesare de la şefii dumneavoastră. Eu n-am dorit decît să vă prezint ansamblul situaţiei...

Nu după multă vreme, Tretiakov pleca, mulţumind pentru ospitalitate. Din cele spuse de musafirul sovietic, Günther înţelesese că va fi trimis într-adevăr în Occident, că va trebui să se înscrie în Partidul Social-Democrat şi că, acolo, va fi necesar să-şi cîştige o poziţie, fără grabă, fără precipitare... Poate că, timp de mai mulţi ani, el va rămîne „în conservare". Oricum, perspectiva nu era prea îndepărtată.

Aşa că Guillaume începu să se pregătească minuţios. Mergea la biblioteca internă, unde consacra zilnic mai multe ore studierii publicaţiilor vest-germane, *familiarizîndu*-se cu viaţa *politică a* Germaniei Occidentale, cu vocabularul ei, cu modul de viaţă.

Referitor la şeful suprem, cel la care se referise Tretiakov, tînărul ofiţer Günther Guillaume nu ştia mare lucru, aşa că-şi luă inima-n dinţi şi-l rugă direct pe „Janus" însuşi să-i vorbească despre el. Acesta îi dădu satisfacţie, prezentîndu-i această personalitate din lumea muncii informative.

Şeful Direcţiei Generale de Informaţii abia avea 30—32 ani şi datora obţinerea excepţionalului său post încrederii pe care i-o acordau sovieticii, care-l însărcinaseră cu constituirea serviciului de informaţii al Germaniei Răsăritene. Fireşte, serviciul de informaţii sovietic şi cel est-german lucrau mînă-n mînă.

Acest şef era prototipul ofiţerului inteligent, activ, înzestrat cu imaginaţie, dar liniştit şi puţin dornic să iasă în faţă.

— S-ar spune, explica admirativ „Janus", că joacă o partidă de şah cu adversarii săi occidentali. El ajunge să le prevadă mişcările cu multă vreme înainte... Al lui este postulatul că broasca ţestoasă cîştigă totdeauna. Nu arată a fi vreodată grăbit şi consideră că principalele calităţi ale unui ofiţer de informaţii trebuie să fie imaginaţia şi răbdarea. Şi, desigur, pregătirea. Această pregătire continuă mereu, întrucît el apreciază că metodele folosite trebuie permanent aduse la zi, potrivit cu progresele tehnico-ştiinţifice. Se mai bizuie pe stricta compartimentare a muncii. Nu trebuie niciodată confundate misiunile, obţinerea de informaţii militare, economice, industriale, politice... Şi chiar în cadrul fiecărei categorii, el a compartimentat sarcinile. Tot el a creat ofiţeri de informaţii de tip nou, „ofiţeri de informaţii de perspectivă" care trebuie, nu atît să „pescuiască informaţiile", cît să interpreteze evenimentele şi să redacteze rapoartele explicative. Totul, la el, e programat. Şeful Direcţiei Generale de Informaţii s-a născut în anul 1922. Tatăl său era medic şi dramaturg, dar mai ales comunist, aşa că, atunci cînd Hitler a ajuns la putere, el a fugit în Uniunea Sovietică. Reîntors la Berlin în anul 1945, devine mai întîi comentator la radioul est-berlinez.

„Janus" se opreşte o clipă, îl priveşte pe Guillaume, ca şi cum ar vrea să se convingă că este urmărit, după care continuă: Desigur, l-aţi auzit. Era bun, dar cred că-i lipsea un pic de căldură. *N-a rămas mult timp* în faţa microfoanelor, fiind numit într-un post mai corespunzător înaltelor sale calităţi. Din 1949 pînă în 1951, a fost membru al ambasadei est-germane la Moscova, apoi a devenit şeful Direcţiei Generale de Informaţii cu gradul de general-locotenent.

În cursul singurei sale întrevederi cu acest şef — cînd avusese loc momentul solemn al depunerii jurămîntului — Guillaume fusese frapat de eleganţa sa.

— Da, da, continuă „Janus", de ce n-ar fi elegant un comunist adevărat? Apoi, după o mică pauză, continuă pe acelaşi ton admirativ. Joacă tenis, a jucat fotbal, vînează şi pescuieşte. Este un adorator al muzicii clasice. I s-a întîmplat să meargă în Berlinul Occidental ca să asculte un concert de calitate. Dar a încetat să mai înfrunte astfel de riscuri, fiindcă, bineînţeles, adversarii săi îi cunosc în detaliu semnalmentele. Statul i-a pus la dispoziţie una din rarele vile care au scăpat de distrugerile războiului. Ei bine, acum ştiţi tot, Günther Guillaume... Fiţi liniştit, inamicii noştri cunosc şi

ei toate aceste amănunte. Dacă veți fi vreodată prins, n-o să le relevați nici un secret povestindu-le toate astea. . .

În luna martie 1955, Günther Guillaume a fost convocat de însuși șeful Direcției Generale de Informații.

— Dragă tovarășe Guillaume, îi spuse acesta, veți ajunge în Germania Occidentală după cîteva săptămîni. Este, de fapt, timpul necesar pentru a vă face pregătirile. Soacra dumneavoastră, care ne este foarte loială, va pleca, înainte, la Frankfurt pe Main. Vă voi da posibilitatea să-i remiteți 3.000 de mărci vest-germane, pentru a închiria un apartament și a se pregăti să vă primească. Cînd toate astea vor deveni fapt împlinit, o să mergeți să vă „întregiți familia", ca refugiați, atît dumneavoastră, cît și soția. Nu cred că autoritățile occidentale au un dosar privitor la dumneavoastră, „Janus" vă va vorbi și despre aceasta. . . Oricum, chiar dacă există un dosar, el ar semnala că ați lucrat la „Volk und Wissen", instituție care, din păcate, începe a fi foarte suspectată. . . Și dacă veți fi chestionat în legătură cu acest subiect, răspundeți da, e adevărat, trebuia să vă cîștigați într-un fel pîinea, ați lucrat la imprimerie. Apoi, timp de șase luni nu ne dați nici un semn de viață. . . Dar nici nu prelungiți tăcerea. . . În acest timp, căutați-vă o slujbă. Să știți că, după ce banii pe care vi-i dăm acum se vor fi terminat, nu veți putea conta decît pe ceea ce veți putea cîștiga acolo, dumneavoastră înșivă. Va trebui să găsiți resurse, ca și cum ați fi, realmente, un refugiat din Est. Dar asta e ușor actualmente. Soția dumneavoastră va trebui, și ea, să-și găsească o slujbă cît mai bine remunerată. Nu intrați îndată în Partidul Social-Democrat, iar cînd o veți face, să vă inscrieți într-o organizație de cartier. Într-un cuvînt, nu faceți decît lucrurile cele mai naturale, acelea care vin de la sine, care se explică prin ele însele.

Aș dori să vă mai dau cîteva asigurări privind viitorul dumneavoastră printre noi. Mai întîi, vă vom remite 4.000 de mărci occidentale, cînd veți pleca, pentru a avea o rezervă. Apoi, veți trăi cu ceea ce veți cîștiga dumneavoastră și soția. Dar, în ziua plecării, veți fi avansat în grad, iar solda de locotenent vă va fi vărsată lunar în contul de aici. La fel și în ceea ce o privește pe soția dumneavoastră.

Pentru cazul nefericit în care veți fi descoperit, judecat și acuzat de spionaj și condamnat, să știți că am început să practicăm sistemul schimburilor de agenți sau, pur și simplu,

al schimbului agentului nostru, întemnițat în Germania de Vest, contra unui număr de vest-germani arestați, pentru diferite nereguli de această parte a barierei.

Deci, dacă veți fi prins, o să puteți reveni aici destul de repede. Firește, ulterior, nu se va mai pune problema să vă mai duceți în Germania Occidentală. Veți rămîne aici, în centrală, ca să lucrați într-un post corespunzător. . . În orice caz, v-o jur, nu veți fi uitat.

Șeful surîse cu simpatie, apoi îi telefonă lui „Janus", anunțîndu-l că Guillaume se va prezenta la el. După aceea, se ridică, îl conduse pînă la ușă și-i strînse mîna cu căldură.

În drum spre biroul lui „Janus", își spuse că viața unui ofițer de informații nu e mult mai aventuroasă decît aceea a unui vatman și că e mai puțin periculoasă decît cea a unui camionagiu.

Cînd fu introdus la „Janus", se afla într-o stare de satisfacție deplină. Viața pe care șeful îl făcuse s-o întrezărească era exact așa cum și-o dorise el. Plină de mici intrigi, dar fără mare pericol fizic și fără riscul unei prelungite întemnițări. Christel, implicată, însemna un ajutor real pentru el, ca și soacra lui, ce se dovedea a fi aproape suportabilă.

„Janus" îi spuse :

— Nu mai fiți așa de radios ! Parcă ați fi un țăran care a avut noroc la loterie și nu știe ce are de făcut cu suma cîștigată. Oricum, felicitări, locotenent Guillaume ! Vedeți, pînă la urmă, vin ele toate. . . Aveți 29 de ani și plecați într-o misiune importantă. Au trecut vreo nouă ani de cînd ați luat contact cu noi, dar, credeți-mă, nimic din tot ce-ați făcut în toată această perioadă n-a fost inutil. Acum, vă rog să fiți atent și, după o săptămînă, să-mi reproduceți din memorie tot ce vă voi spune acum, întrucît, firește, n-am să vă dau nici o instrucțiune scrisă. „Janus" apăsă un buton aflat pe tăblița mesei, apoi continuă : Numele dumneavoastră de cod va fi „Margot", iar cel al soției dumneavoastră, „Jose". La soacră vă veți referi denumind-o „Portăreasa", niciodată altfel. E clar ?

— Da, firește !

— Deci, continuăm. „Portăreasa" va trebui să plece de la domiciliul ei din Berlin, în cursul celor trei săptămîni ce vor urma. Îi veți da dumneavoastră aceste 3.000 de mărci pe care vi le remit acum pentru cheltuielile ce le va face cu instalarea la Frankfurt pe Main, precum și pașaportul olan-

dez la care are dreptul prin căsătorie. Cînd va ajunge acolo, nu va fi supusă întocmirii formalităților la care sînt constrînși cei refugiați din Est, ci va trebui doar să se înscrie, ca străină, la poliție. Să lase să treacă un timp cît mai lung înainte de a se înscrie, dar să fie înscrisă înainte de sosirea dumneavoastră.

„Janus" mai precizǎ că „Margot" și „Jose" vor părăsi Berlinul de Est, îndată ce „Portăreasa" se va instala la Frankfurt pe Main.

Apoi vorbi încă multă vreme, arătînd că „Margot" și „Jose" vor trece în Vest, ca atîția alți refugiați, apoi că vor locui împreună cu „Portăreasa", avînd drept unice fonduri cele 4.000 de mărci dintr-un al doilea plic pe care „Margot" îl va primi de la el. „Janus" mai arată, în spiritul instrucțiunilor superioare, cum se vor asigura „Margot" și „Jose" că poliția vest-germană n-are un dosar referitor la ei. Totodată, vor căuta de lucru în domeniile lor: fotografie, secretariat. Nimic care să atragă atenția. Ei trebuie să apară ca niște adevărați mic-burghezi și să se înscrie în P.S.D. abia după ce se vor asigura, în timp, că n-au de ce se teme de poliție. Să nu caute nici un fel de informații. Să fie liniștiți, pînă cînd se va aprecia că pozițiile pe care le vor cîștiga pot oferi ocazia obținerii unor informații interesante. O dată pe lună, totuși, își vor semnala prin radio existența. „Margot" și „Jose" vor primi un emițător adecvat, după ce vor semnala că totul e în ordine. Această primă transmisie va fi făcută cu ajutorul rezidentului actual din Frankfurt pe Main. Acest lucru se va realiza prin abordarea unui membru al personalului de serviciu de la hotelul „Europa", ce va fi întrebat dacă are o cameră liberă pentru „Margot". La această întrebare, el va trebui să răspundă: „Nu, dar avem una pentru „Jose".

Frankfurt pe Main, 1956—1964

GUILLAUME O EXPEDIE RAPID PE ERNA BOOM, mama soției sale, la Frankfurt pe Main, iar pe data de 13 mai Günther și Christel trecură, fără probleme, frontiera. Erna Boom găsise un apartament de patru camere, în plin centrul orașului. Locuința se găsea la parter, iar două dintre camere

aveau vedere la stradă. „Refugiații" din Est deschiseră acolo un birou de dactilografie și multiplicări de documente.

La 3 iulie, d-na Boom adresă lagărului din Giessen o scrisoare în care ea îl ruga pe director să „ia în considerare cererea, anexată", a ginerelui ei, Günther Guillaume și a fiicei ei, Christel Guillaume, care fugiseră din Berlinul de Est și doreau să rămînă împreună cu ea. Important de știut era dacă autoritățile vest-germane aveau sau nu un dosar referitor la soții Guillaume. Dacă d-na Boom va primi vizita unui inspector de poliție curios, urma ca, eventual, cei doi să dispară, întrucît ei nu anexaseră nici o cerere la scrisoarea Ernei.

La 13 septembrie, Guillaume și Christel socotiră că erau în afară de orice pericol. În zece săptămîni și administrația cea mai lentă ar fi avut timp să facă să ajungă scrisoarea de la Giessen la sediul central al contraspionajului vest-german.

Abia atunci, în septembrie, Guillaume trimite lagărului de la Giessen cererea ce, de fapt, ar fi trebuit să însoțească scrisoarea soacrei sale. Și, după o lună, soții Guillaume primesc, în fine, autorizația de rămînere definitivă în Germania de Vest.

Acum, era necesar să se trimită centralei din Berlin un mesaj, raportîndu-se că totul e în ordine. În acest scop, Günther dăduse de două-trei ori tîrcoale hotelului „Europa". În fine, într-o dimineață, a văzut un portar impozant și foarte înzorzonat, aflat în fața intrării. Semnalmentele date de „Janus" corespundeau. Dar, de data aceasta, nu l-a abordat pe portar.

La 15 octombrie 1956, reveni, dar nu văzu pe nimeni în fața hotelului, așa că păși, prin ușa turnantă, în marele hol de la intrare. Portarul era acolo, ocupat cu o doamnă căreia îi dădea lămuriri. Calm, așteptă cîteva clipe în fața unui loc unde erau ziare de vînzare, apoi decise că nu era încă posibil să-l abordeze pentru a-i spune fraza cuvenită. În stradă — da, dar aici nu. Oricine ar fi putut deveni curios auzind acele cuvinte bizare. Așa că pentru moment renunță. Cu pași rari, se îndreptă spre capătul holului. Urcă scara și merse puțin pe palierul primului etaj, apoi coborî lent, aplecîndu-se ca să vadă dacă portarul mai era sau nu ocupat cu doamna. Hotelul era deosebit de elegant și Guillaume își dădu seama, dintr-o dată, că el nu era destul de bine îmbrăcat pentru a putea fi luat drept un client în căutarea barului sau restaurantului. Avusese intenția să-l abordeze pe portar, cerîndu-i să cheme un taxi. În acest mod, l-ar fi atras afară și i-ar fi

putut spune parola. Dar, din nou, începu să ezite, gîndindu-se să revină a doua zi. Traversă holul şi fu pe punctul să treacă de omul care-l interesa, dar îşi dădu seama că acesta îl fixează cu privirea. Mişcîndu-se cu vioiciune, portarul se întoarse şi ieşi pe trotuar, prin uşa turnantă. Ploua uşor, cu picături rare. Cînd ieşi, la rîndul său, Guillaume se apropie de portar şi-i spuse cu o voce fermă :

— Aţi avea o cameră pentru „Margot" ?

— Nu, dar am avea una pentru „Jose". Portarul îl privi fără amabilitate şi-i vorbi mînios :

— Nu vă puteaţi îmbrăca mai ca lumea ?! Trebuie să fie cineva orb ca să nu vă observe ! Ce-aveţi de transmis ?

Deşi tulburat de această „primire" făcută de portar, Guillaume se concentră asupra mesajului şi spuse :

— Totul e în ordine, hîrtiile în regulă. Slujbă corespunzătoare. „Margot".

— Aşa, zise portarul, cu o voce puternică. Traversaţi strada, mergeţi pe marele bulevard de la stînga, gara e chiar în faţă... El îşi însoţea cuvintele cu gesturi largi. Cînd se îndepărtă îndeajuns perechea de trecători inoportuni, ai căror paşi grăbiţi îi auzise, acesta reluă :

— Joia viitoare, la ora 20,00, în faţa panoului din gară cu plecările trenurilor... După ce îi mai spuse repede cum va arăta omul cu care urma să se întîlnească şi care era noua parolă, portarul se grăbi spre treburile sale din hotel...

Nemulţumit de locul şi modul de întîlnire stabilite, pe care le socotea inadecvate, Guillaume plecă bombănind.

În ziua respectivă, se făcuse deja ora 20,10. Consemnul obişnuit interzicea o aşteptare mai lungă de 15 minute...

Guillaume, care era singur în faţa panoului din gară, se gîndea înciudat că tot ce realizează este să atragă atenţia asupra persoanei lui. „Nu se uită oare, cu o insistenţă suspectă, omul acela din dreptul singurului ghişeu deschis...? Hotărît lucru, se mai gîndea Guillaume, întîlnirile acestea, în locuri expuse tuturor privirilor, nu-mi plac şi sînt, foarte probabil, periculoase... În plus, la această oră nu pleacă nici un tren şi, deci, nu sînt călători. Dacă aş fi ales eu, aş fi preferat o biserică, un parc, sau chiar o braserie".

În fine, pentru a fi cît mai natural, scoase un carneţel din buzunar şi, fixîndu-şi din nou ochii pe panoul cu plecări, se apucă să-şi noteze trenurile pentru München.

Brusc, fu bătut pe umăr de un tînăr surîzător care-i spuse parola. După ce îi răspunse, îl însoţi într-o scurtă plimbare, în cursul căreia tînărul îi menţionă că „...au fost mulţumiţi de noutăţile aflate...".

El îi mai preciză că, după vreo lună, Guillaume va primi un colet cu ustensile...

Într-adevăr, o lună mai tîrziu, Günther şi Christel primiră primul colet : o trusă cu aparat foto „Exakta" şi două obiective interschimbabile, un alt aparat, celebrul „Linhof" suedez, flacoane cu cerneală simpatică, hîrtie specială şi o serie de instrumente cu lentile multiple şi lămpi orientabile, destinate să reducă dimensiunile clişeelor luate cu diverse aparate fotografice. Ascunseră aceste obiecte astfel încît nimic să nu atragă atenţia ; ar fi trebuit, pentru a descoperi ceva, o percheziţie în toată regula, făcută de specialişti.

Apoi, viaţa familiei Guillaume începu să se scurgă iarăşi fără perturbaţii. Nici Günther, nici Christel nu trebuiau să înfrunte vreun risc. Berlinul n-aştepta nimic de la ei, pentru moment. Erau amîndoi „în conservare", avînd ca obiectiv îndepărtat pătrunderea în rîndurile Partidului Social-Democrat. Ei nu trebuiau să devină activi decît atunci cînd ar fi urcat suficiente trepte pentru a avea acces la înseşi sursele deciziilor supreme.

Pentru a-şi mai rotunji veniturile, Guillaume se angajase contopist la Întreprinderea de construcţii „Hans Ausweiler". Apoi, această firmă dînd faliment, se angajă ca tehnician la imprimeria „Kinken Verlag", situată nu departe de Frankfurt pe Main, dar nici aici nu lucră prea mult.

Tot în această perioadă, Christel dădu naştere unui băiat, la maternitatea spitalului din Frankfurt pe Main. Părinţii hotărîră să-l cheme Pierre. Mai tîrziu, Guillaume va explica : „Cînd ai nume de rezonanţă franceză, cum e Guillaume, Pierre merge mai bine decît Peter".

Spre a face faţă tuturor nevoilor familiei, Guillaume trecu iarăşi la o nouă ocupaţie. Deschise o modestă prăvălie cu anumite articole de băcănie, în cartierul Sachsenhausen. Localul în care era prăvălia aparţinea unui om în vîrstă, pe care îl plictisea viaţa de pensionar. Omul purta numele insolit de Wilhelm Ypsilon Hoffmann şi trecea zilnic pe la prăvălie, spre a flecări cu Guillaume şi a bea cîte o ceşcuţă cu cafea. După arestarea lui Guillaume, Wilhelm Ypsilon va declara ancheta-

torilor : „Era un om deosebit de binevoitor, de cordial, care nu refuza niciodată să bea cu cineva o cafea. Îl găseai de dimineață pînă seara în spatele tejghelei. Era foarte atent, foarte bine crescut. Într-adevăr, un om deosebit".

La 12 septembrie 1957, Günther și Christel s-au prezentat simplu la secția Nord din Frankfurt pe Main a Partidului Social-Democrat și n-au întîmpinat nici o dificultate cînd au cerut să devină membri cu drepturi depline. Cotizînd 15 mărci, au primit carnete unde figurau fotografiile lor, adresa, dar nu și faptul că erau refugiați din Est.

După puțin timp, Christel se întîlni cu șansa vieții sale. Abia dacă trecuseră trei săptămîni de la primirea ei în partid, cînd află că organele superioare ale acestuia au început să caute o stenodactilografă. Cu o timiditate foarte bine jucată, Christel solicită să dea o probă.

D-na Weimann, care urma să-i devină șefă, fu încîntată să vadă degetele ferme și precise ale d-nei Guillaume, tînără mamă de familie aflată în dificultate, care se mișcau cu îndemînare pe claviatură. Foarte repede, ea își dădu seama că solicitanta avea multe calități și, doar după o săptămînă, hotărî că secretara ei merita un post mai bun. Motiv pentru care se grăbi s-o prezinte lui Willy Wiedemann, director administrativ al secției Hessa-Sud a partidului.

— Sînteți berlineză ? — o întrebă Wiedemann.

— Da, domnule — recunoscu Christel. Nu se poate dezbăra de un anumit accent. . .

— O, berlinezii. . . spuse el suspinînd profund. Cît ne lipsesc ! Să ai Bonn-ul drept capitală ! Și un grădinar de provincie drept cancelar ! Poate că, într-o zi. . ., cu Willy Brandt, cine știe. . .

Și așa deveni Christel secretara lui Willy Bierkelbach, șeful secției Hessa-Sud, care era totodată deputat de Frankfurt pe Main și se pregătea pentru a deveni membru al Parlamentului vest-european. Bierkelbach trebuia să devină, acolo, șeful grupului socialist vest-german.

În aceeași perioadă a fost arestat rezidentul est-german la Frankfurt pe Main, prins în flagrant cînd un agent îi preda documente secrete. Conform deciziei centralei, Guillaume prelua atribuțiile pe linia muncii de rezident, noua lui sarcină fiind însă relativ simplă : la epoca și în împrejurările respective, aceasta nu însemna de fapt decît că el servea drept căsuță poștală. La fiecare 10 luni, trebuia să-și schimbe numele de cod ;

l-a abandonat întîi pe „Margot" pentru „Waterloo", apoi pentru „Prințul" și, ulterior, pentru „Foca"... Telefonul său la prăvălie era, ca și contractul de închiriere, pe numele doamnei Boom. De două ori pe lună era anunțat telefonic că trebuie să organizeze o trimitere. El ridica de la bagaje din aeroport ori gară sau primea pe cale poștală materiale diverse pe care, apoi, trebuia să le trimită centralei din Berlin. În acest scop, o dată pe lună, într-o zi de luni, puțin după ora 14,00 (perioada „moartă" a zilei comerciale), curierul respectiv, însărcinat cu trimiterea coletelor la Berlin, se prezenta la prăvălie, lua o cafea, făcea cîteva cumpărături și dispărea.

Treptat, lui Guillaume i se atenuă sentimentul de frică, el deveni din ce în ce mai degajat, avînd tot mai mult comportamentul autentic al unui prăvăliaș oarecare, socialist, care nu fuma, bea puțin, dar umbla după femei. Se oferi să execute o sarcină la îndeplinirea căreia nu se înghesuia nimeni și care însemna să sune la toate ușile membrilor de partid pentru a le percepe cotizația. Încăpu astfel pe mîna lui lista completă a tuturor membrilor de partid din zona Frankfurt pe Main. Microfilmată, lista respectivă luă drumul Berlinului, pentru a-și găsi locul în arhivele centralei.

Rezultatele obținute de Guillaume erau nesperat de bune. Jovial, totdeauna gata de glumă, avînd mereu în stoc anecdote picante, el era capabil să descrețească frunțile cele mai încruntate. Nu-și făcuse nici un dușman, în schimb reuși să-și cîștige cîțiva prieteni siguri, ce trebuiau să-i servească mai tîrziu în carieră, cum era, de pildă, Walter Moeller, consilier municipal în Frankfurt pe Main.

În fiecare vineri seara, Christel și Günther luau masa la reuniunea intimă a membrilor secției de partid. Erau foarte activi, dar aveau grijă să rămînă riguros neutri față de diferitele tendințe ce se manifestau la moderați și la cei de stînga. Întrebat de Guillaume, șeful centralei transmite instrucțiuni precise : „Să n-aveți încredere în cei de stînga și mai ales în organizația „Tineretul Socialist". Să nu-i favorizați în nici un fel. Viitorul social-democraților este la dreapta. Dacă apreciați că de opțiunea dumneavoastră depinde cariera în partid, nu ezitați în a alege dreapta".

Dar, Guillaume, care prin natura sa era foarte prudent, mai așteptă un an pînă să-l atace pe Erich Nietzling, secretarul general al secției Frankfurt-Nord, care era, totodată, unul dintre liderii naționali ai „Tineretului Socialist" și activ mili-

tant de stînga. Astfel, Günther Guillaume înregistră cu satisfacție creșterea simpatiei pe care i-o nutrea majoritatea celorlalți membri ai secției.

Și, timp de cîțiva ani încă, el va continua să îndeplinească doar sarcini auxiliare, lipind afișe, distribuind manifeste, clasînd fișele în arhivele partidului și trecînd, în ochii tuturor, drept un ajutor de nădejde pentru Christel. Ca secretară a lui Willy Bierkelbach, parlamentarul, se afla totdeauna în spatele șefului ei, cînd acesta prezida întruniri politice. Guillaume se mulțumea, în asemenea situații, cu un scaun aflat la mare distanță și, adesea, se învîrtea în rîndurile asistenței, făcînd fotografii pe care le remitea, a doua zi, cotidienelor și, uneori, centralei din Berlin.

D-na Weimann, care o angajase pe Christel, va spune mai tîrziu că ea l-a socotit pe Günther „un accesoriu util".

Iar Willy Wiedemann, după arestarea lui Guillaume, va mărturisi : „Pe Christel am considerat-o mereu o femeie deosebită, incomparabilă cu soțul ei. În casa lor cînta găina... O singură dată m-a intrigat Guillaume. În ziua aceea, el manevra un aparat fotografic „Linhof". Un aparat ieșit din comun. L-am văzut apoi, cu același aparat, în cursul altei întruniri. Eram realmente uimit. Așa ceva costă cel puțin zece mii de mărci ! Apoi, mi-am zis că i l-a împrumutat cineva și nu m-am mai gîndit la asta...".

Într-adevăr, securitatea unui spion poate depinde și de urmările unei asemenea împrejurări...

În toți anii cînd Guillaume a avut numai sarcini obscure, el n-a protestat niciodată, și-a păstrat totdeauna veselia și ușurința de comunicare cu oamenii, care-i atrăgea, dacă nu totdeauna o considerație admirativă, cel puțin acea prietenie ce se manifestă prin bătăi pe umăr, clipiri complice din ochi și acel rîs zgomotos ce însoțește mai totdeauna ascultarea povestirilor deocheate.

Rudi Arendt, care în 1971 a ajuns primarul orașului Frankfurt pe Main, a rămas stupefiat la aflarea veștii privind arestarea lui Günther Guillaume pentru spionaj. El a declarat apoi : „Chiar azi mi-aș pune mîna-n foc pentru el. Fenomenul Guillaume rămîne de neînțeles pentru mine".

Doar Horst Auschill, cel ce răspundea de problemele financiare ale secției de partid, încerca față de Guillaume „un sentiment de neliniște".

„Ce știu despre Guillaume ?" le răspunse el anchetatorilor după arestarea acestuia. „Aproape nimic. În fond, nimeni nu știa nimic despre el. Pentru mine, el reprezintă tipul micului burghez și-mi lăsa impresia că trăiește în umbra soției sale. Nu mă număram printre prietenii lui. M-a deranjat totdeauna, în privința lui, faptul că era un cameleon. Se simțea mereu în largul său, pretutindeni. A încercat întotdeauna să se facă, mai întîi util, apoi indispensabil. O dată sau de două ori, am avut impresia că în toate acestea era ceva bizar !". Dar așa cum Wiedemann uitase de aparatul „Linhof", Auschill a păstrat pentru el această impresie. Și, la 24 noiembrie 1961, Guillaume a fost ales în funcția de secretar-adjunct al secției Frankfurt-Nord a Partidului Social-Democrat.

În cadrul aceleiași ședințe, el votă în favoarea protestului lansat de partid împotriva ridicării zidului din Berlin.

„Ca berlinez, a spus el, nu pot decît să mă asociez acestui protest". El era într-adevăr împotriva zidului Berlinului, pentru că acesta ridica noi dificultăți în calea curierilor săi. Din cele optzeci de puncte de trecere existente mai rămîneau doar opt ; și chiar dintre aceste puține puncte, așa-numitul „Check Point Charlie" („Punctul de verificare Charlie") era rezervat străinilor, iar al doilea era pentru persoanele oficiale. In aceste condiții, nimeni nu putea să se prezinte periodic la posturile de frontieră, fără a stîrni bănuieli. Și altele au fost date peste cap cu ocazia instituirii zidului : metroul, tramvaiul, telefonul...

Dar, iată că în acea epocă, printr-o scrisoare expediată de d-na Mittag (mama lui Günther, care se remăritase) și adresată doamnei Boom, scrisoare plină de văicăreli privind sănătatea, Christel fu convocată la Berlin de centrală.

Trecuseră aproape cinci ani de cînd ea își părăsise orașul și revederea îi provocă o intensă emoție.

Începînd cu a doua zi de după sosirea ei, „Janus" o instrui amănunțit cu privire la elementele noi de asigurare a legăturilor dintre agenți și centrală. Ea și Günther vor avea obligația să asculte în fiecare seară la ora 21,08 emisiunile programului I al postului de radio Berlin-Est, iar dacă nu exista vreun mesaj, urma să mai asculte și la 0,08, precum și a doua zi dimineața, la 8,08.

Totodată, instructajul cuprinse modul de funcționare și manevrare a unui radioemițător portativ pe care urma să-l primească în curînd.

— Acest emițător, preciză Janus, condensează mesajele; aproape două sute de cuvinte pot fi transmise în circa zece secunde. Și, totodată, un asemenea aparat are propriul său cod, care-l dublează pe cel al agentului. Primul lucru ce trebuie făcut este să se aleagă, cu ajutorul butonului de aici, un anumit cod al vitezei, ce trebuie să difere de la o emisiune la alta. Există, precum vedeți, trepte de variație marcate cu cifre de la 0 la 9. Veți aștepta un minut, înainte de a porni banda cu mesajul ce trebuie transmis. Dar nu vă temeți, posturile noastre de recepție veghează permanent. Fiecărui emițător îi corespunde un receptor, iar localizarea emițătoarelor pare a fi aproape imposibilă. Totuși, ca o precauție suplimentară, evitați să emiteți de la domiciliu. Cel mai bine ar fi s-o faceți din automobilul vostru, staționat într-o parcare — de preferință în afara orașului — și să luați toate măsurile spre a nu atrage în nici un fel atenția. După încheierea transmisiunii, este recomandabil să plecați cît mai repede.

În acest moment, Christel se gîndi că ei n-au automobil și că, nici Günther, nici ea, nu știu să conducă...

Din noiembrie 1962, Günther Guillaume a fost ales secretar al secției Frankfurt-Nord a partidului socialist, devenind astfel activist de profesie. El răspundea, în fața organelor superioare ale partidului pentru ansamblul activității secției și era în contact direct cu Willy Wiedemann care devenise, la rîndul său, secretar general al secției Hessa-Sud.

Frankfurt pe Main, 1964—1966

WIEDEMANN IL VEDEA ADESEA LA INTRUNIRI ȘI conferințe pe Guillaume, dar n-a avut niciodată, realmente, de-a face cu el. O cunoștea mai ales pe Christel și o stima în mod deosebit; pe ea a adus-o, de altfel, la Wiesbaden, ca să lucreze împreună la sediul secției partidului pe care o conducea el. Christel se despărțise cu o oarecare nostalgie de Willy Bierkelbach, care tocmai fusese numit ministru în guvernul landului Hessa și, ca urmare, era înlocuit de Wiedemann în funcția de partid pe care acesta o deținuse.

Pentru Wiedemann, Günther nu era decît umbra soției sale; în consecință, îl trata cu dezinvoltură.

— Deci, dumneavoastră veți asigura funcționarea secției Frankfurt-Nord? îi zise el la prima lor întrevedere oficială. Nu aveți alt nume decît acesta? — Nu! Oricum e foarte greu de pronunțat. Sînteți de origine hughenotă, nu-i așa? La urma urmelor, ei, hughenoții, au întemeiat Berlinul... Atunci, dacă nu vă supărați, vă voi numi Julio. Sună franțuzește, nu?

În cîteva luni, numele de Julio se răspîndi, aproape de la sine, în partid. Pentru Günther, era mai degrabă un nume de luptător, marcînd ofensiva finală. La 37 de ani, Günther Guillaume, devenit Julio, ajunsese cineva.

Pe de o parte, el exercita o funcție reală, importantă, în sînul Partidului Social-Democrat vest-german. Pe de altă parte, conta, de acum înainte, foarte mult, efectiv, în ochii șefilor săi din Berlinul de Est. El știa toate acestea pentru că șefii lui făcuseră în așa fel, încît să-i fie transmise asemenea aprecieri prin intermediul emisiunilor oficiale ale Radiodifuziunii de stat, oferindu-i astfel o imensă satisfacție ce-l recompensa pentru răbdarea și perseverența dovedite, pentru chinurile îndurate, pentru toate îndoielile pe care știuse să le învingă. Își dădea seama că el, Günther, odinioară un băiat oarecare, dintr-un cartier berlinez mărginaș, devenise „un domn". Ba mai mult, el era de două ori un domn, ceea ce reprezenta un destin ieșit din comun. La Frankfurt pe Main, el adopta decizii și dădea ordine. Era un funcționar competent, meticulos, harnic, fapt recunoscut chiar de către cei de stînga. Pe de altă parte, el furniza informații Berlinului Răsăritean, cu un zel nu mai puțin afirmat și recunoscut.

La sfîrșitul primăverii, Günther Guillaume lichidă micul său comerț, iar proprietarul prăvăliei, Wilhelm Ypsilon Hoffmann, îi regreta foarte mult plecarea, repetînd mereu: „Un om remarcabil... care va ajunge departe...".

Apoi, Guillaume își oferi o vacanță (fără Christel), de trei săptămîni, pe Coasta de Azur, după care se întoarse ca să-și reia, cu energia obișnuită, funcțiile sale duble de la Frankfurt pe Main. În ceea ce privește raporturile cu Berlinul, intervenise încă o schimbare radicală. Convocată din nou acolo, sub pretextul proastei sănătăți a doamnei Mittag, Christel îi aduse soțului său vestea că el va trebui să abandoneze munca pe linie de rezidență și să-și înceapă activitatea de „agent de perspectivă". Aceasta însemna că nu mai era nevoie să aibă

grija nimănui, în afară de cea a propriei persoane. I se cerea, în esență, în afară, bineînțeles, de transmiterea informațiilor care-i parveneau în virtutea poziției ocupate în cadrul Partidului Social-Democrat, să elaboreze personal analize privind situația generală politico-economică ; cu alte cuvinte, se aștepta de la el să desfășoare aproximativ aceeași activitate de analiză ca un ambasador oficial.

Noul rezident numit la Frankfurt pe Main era Harry Sieberg, fost coleg cu Guillaume la cursurile de pregătire. Sieberg, soția și fiul lor se instalaseră la Frankfurt pe Main, la sfîrșitul anului 1960, venind din Berlinul Occidental, unde se stabiliseră cu cîtva timp înainte de a se fi construit zidul Berlinului. Pînă la numirea sa în calitate de rezident, Sieberg fusese pregătit intens timp de un an întreg.

Pentru el, ca și pentru toți oamenii Direcției Generale de Informații, viața era făcută mai ales din răbdare, din mișcări lente, executate numai pe teren solid și în baza unor îndelungate analize ale situațiilor particulare, din micile cîștiguri progresive și sigure ale unui strateg ce ar avea veșnicia înaintea sa.

Sieberg începu să evoce, împreună cu Guillaume, axiomele favorite ale șefului centralei : să avansăm pas cu pas, broasca țestoasă cîștigă întotdeauna, spionajul nu e decît o chestiune de tehnică și toate cuceririle științei trebuie puse la dispoziția spionilor...

Nu demult, de exemplu, Germania Răsăriteană cumpărase un ordinator american, pe care-l recomandase de la început Sieberg. Instalația funcționa continuu în subsolul Direcției Generale de Informații, acumulînd mereu date despre diverse firme vest-germane, americane, britanice, franceze, italiene etc. În acest domeniu existau circa 300 000 de cartele perforate, ținute metodic la zi.

Centrala dispunea, de altfel, de mijloace de-a dreptul impresionante. Se spune că, în perioada respectivă, acolo ar fi lucrat 1 200 oameni cu înaltă calificare și că în străinătate ar fi activat peste 5 000 de agenți titularizați...

Lui Guillaume îi făcea plăcere să audă vorbindu-i-se despre asemenea lucruri. Se simțea mîndru. El știa că devenise cineva, dar, mai presus de orice, știa că aparținea unei organizații atotputernice care-și dicta propria lege nu numai în interiorul țării, ci și dincolo de frontieră.

În afară de Christel, Sieberg era singura ființă cu care Guillaume putea discuta astfel de probleme. Această prezență a lui Sieberg mai destrăma ceva din singurătatea permanentă în care trăia Guillaume de cînd plecase din Berlinul Răsăritean. Chiar omul cel mai bine pregătit, agentul cel mai conștiincios, cel preocupat în gradul cel mai înalt de siguranța lui, are nevoie de un contact uman, de o supapă, de... un moment de slăbiciune, care să-i facă bine. Aceasta a fost starea de spirit a lui Guillaume, cînd el a săvîrșit singura mare greșeală profesională din întreaga sa carieră.

Cele două familii (Sieberg și Guillaume) se frecventau în mod deschis. Justificarea era absolut plauzibilă : fiecare cuplu avea cîte un fiu, cei doi băieți se întîlneau zilnic pe băncile aceleiași clase ale unei școli din oraș.

Soția prietenului său, doamna Ingeborg Sieberg, era — ca și Christel — o excelentă stenodactilografă. În aceste condiții, Guillaume a comis acea gravă eroare profesională : el a făcut imprudența s-o recomande personal pe Ingeborg Sieberg pentru munca în cadrul serviciului de presă al partidului !

În ce-l privește pe Harry Sieberg, acesta, după o scurtă perioadă de tatonare, începuse să lucreze la Bursa din Frankfurt pe Main. Îi venise această idee întrucît activitatea în domeniul bursei nu numai că-i lăsa timp pentru îndeplinirea atribuțiilor sale de rezident, dar îi mai dădea ocazia creării a numeroase și interesante relații. Și, apoi, cine a mai pomenit vreodată ca un intermediar în afaceri de bursă, un misit care se ocupă cu tranzacții financiare, să fie ofițer de informații ?

Se împliniseră nouă ani de cînd Guillaume își stabilise domiciliul în Germania Occidentală, iar Sieberg, după ce întreprinsese mai multe călătorii, se stabilise și el acolo de șase ani. Nici unul, nici altul, n-avuseseră vreo neplăcere cu autoritățile locale, cu poliția sau cu contraspionajul. În conversațiile lor intime, ei manifestau chiar o anumită desconsiderare față de contraspionajul vest-german, cu sediul la Köln și cu secții în fiecare land... Toate acestea păreau să fie lipsite de un „creier“ centralizator și capabil să pună în mișcare felurite angrenaje...

Prea multă ușurință a manifestat însă Guillaume cînd a recomandat-o personal pe Ingeborg. Prea multă ușurință a dovedit și Sieberg cînd a săvîrșit o greșeală elementară, prin faptul că nu s-a autoverificat cum trebuie înainte de a ridica de la o căsuță poștală impersonală materialele fotografice privind o

nouă mașină pusă în funcțiune la o uzină vest-germană. La trei ore după ce agentul său depusese materialele în ascunzătoare, Sieberg, nedîndu-și seama că era filat, s-a dus să le ridice, le-a ridicat dar... a fost „invitat" să nu facă scandal și să nu încerce în vreun fel să se salveze...

Aceasta s-a întîmplat la prînz. Seara, Ingeborg a fost și ea arestată (la domiciliu). După trei zile, adică pe data de 21 octombrie 1965, Günther Guillaume a fost rugat să se prezinte și să dea, în fața organelor competente, explicații referitoare la relațiile dintre familia sa și familia Sieberg.

El știa doar că Sieberg și Ingeborg au fost arestați, în rest nimic. Îndată după arestare, adică în momentul cînd polițiștii se pregăteau s-o scoată din locuința sa, Ingeborg le-a solicitat permisiunea să telefoneze unor prieteni cărora să le încredințeze copilul, pe atunci în vîrstă de opt ani. Ea se adresă, firește, doamnei Guillaume, rugînd-o să aibă grijă de băiat.

— Dar ce s-a întîmplat ? — întrebă Christel.

— Necazuri, răspunde Ingeborg. Nu înțeleg nici eu, dar trebuie să vii...

— Bine, sosesc — mai spuse Christel.

Cînd soția îl puse la curent cu cele întîmplate, lui Guillaume i se făcu frică. El avea încredere în Harry și Ingeborg. Știa că n-ar vorbi. Dar, totodată, el n-ar putea, în nici un caz, să ascundă relațiile cu familia Guillaume... așa încît poliția ar urma să afle că Ingeborg fusese angajată la serviciul de presă al partidului pe baza recomandării lui Günther...

— De ce ne-a telefonat tocmai nouă Ingeborg ? De ce ai mers să iei copilul ? Toate astea ne fac suspecți ! Dacă vom fi arestați, „Janus" se va înfuria pe bună dreptate. S-au comis greșeli ridicole !

Dar Christel era de altă părere :

— Dimpotrivă, îi replică ea, Ingeborg a procedat întocmai cum trebuia, apelînd la mine. Faptul că am alergat într-un suflet și l-am luat pe copil este însăși proba nevinovăției noastre, a necunoașterii de către noi a activităților clandestine pe care le duceau ei. Noi, soții Guillaume, sîntem niște prieteni de-ai lor, absolut integri, total naivi. Este evident că, dacă am fi fost complici, mai întîi Ingeborg și — cu atît mai mult — eu, am fi făcut totul ca să ne evităm una pe alta.

Aceasta a fost, foarte exact, însăși ideea pe care Günther Guillaume a făcut-o să se nască în creierele celor care-l interogau la secția de contraspionaj din Frankfurt pe Main, situată într-un imobil cu ziduri cenușii.

Interogatoriul său a fost rezumat doar în două fraze din raportul redactat cu acest prilej. Secretarul secției Frankfurt-Nord a recunoscut că a fost prietenul familiei Sieberg, dar a afirmat că n-a avut nici un fel de cunoștințe despre activitățile lor ilegale. Soția sa și el i-au oferit găzduire fiului lui Sieberg, deoarece nu puteau, în nici un caz, să-și imagineze că ar fi fost posibil să abandoneze un copil de opt ani, coleg de clasă cu propriul lor fiu.

Sieberg a fost condamnat la 15 luni de închisoare, iar soția sa la 6 luni. Fiul lor rămase la familia Guillaume, învățînd și jucîndu-se împreună cu micul Pierre ; el a fost îngrijit de soții Guillaume tot timpul cît mama lui s-a aflat în detenție. Apoi, Ingeborg s-a întors, împreună cu băiatul, în Berlinul Răsăritean, unde a ajuns și soțul după ce și-a executat pedeapsa.

Pentru Guillaume, deci, întrega problemă s-a rezolvat fără vreun prejudiciu. Nu i se deschisese un dosar, nu se născuse nici o bănuială. De altfel, Willy Wiedemann va declara după nouă ani :

„Într-adevăr, noi n-am bănuit nimic. Cele două familii erau prietene, iar copiii mergeau la aceeași școală. Gestul soților Guillaume ne părea o dovadă a caracterului lor integru, un gest uman, curajos".

Dar Günther știa că dovedise, de fapt, multă ușurință, că încălcase una din regulile fundamentale cărora trebuia să li se conformeze : ofițerii aflați în misiune să nu se frecventeze unii pe alții și să nu dea loc nici unei bănuieli cu privire la faptul că între ei ar exista legături. Dar, poate că el își datora salvarea tocmai acestei încălcări a regulii, întrucît, după cît se părea, ofițerul de contraspionaj însărcinat cu investigarea cazului său ajunsese să conchidă că Guillaume este nevinovat pe baza unui raționament profesional „fără cusur" : Sieberg este un spion ; dacă el îl frecventa pe Guillaume, iar acesta declară cu tărie că au fost prieteni, înseamnă că Günther Guillaume nu este spion.

Din toate acestea, pentru Guillaume rezulta, în mod paradoxal, un avantaj : acum, mai mult decît oricînd, Christel și el erau convinși că în nici un fișier, în nici un birou din Germania Occidentală nu exista vreun dosar despre ei. Cu toate acestea, Guillaume hotărî, o dată pentru totdeauna, să renunțe definitiv la orice prietenie.

Berlinul Occidental, 1955—1956

ÎN ZONA DE VEST A BERLINULUI, LA CEL DE-AL doilea etaj al imobilului situat în Goethestrasse nr. 43 se aflau birourile „Asociaţiei Juriştilor Liberi", după cum se putea citi pe placa metalică fixată la intrare. Prima încăpere în care intra cel ce trecea pragul „Asociaţiei" era foarte modest mobilată şi era ocupată de un bărbat cu aspect milităros care manevra butoanele unei moderne aparaturi telefonice. Adesea, după ce răspunde la telefon şi se asigură că persoana chemată acceptă convorbirea, el stabileşte legătura dintre această persoană şi cel care a făcut apelul telefonic. Cînd convorbirea nu este acceptată, se dau răspunsuri de genul : „Îmi pare rău, dar domnul X lipseşte. Nu ştiu cînd va veni". Sau : „Regret, dar n-avem pe nimeni cu acest nume în cadrul asociaţiei".

Din această primă încăpere, un culoar cu pereţii nezugrăviţi de multă vreme duce la şase birouri aflate pe amîndouă părţile culoarului. La capătul lui, o ultimă uşă dă într-o sală mare, a arhivelor.

„Asociaţia Juriştilor Liberi" a fost întemeiată de trei avocaţi berlinezi cunoscuţi. Dar aceşti oameni nu se află aici decît pentru a justifica denumirea birourilor care, de fapt, au prea puţin de-a face cu baroul. Fără a dori să impresioneze şi să strălucească prin vreo pledoarie de răsunet, membrii „Asociaţiei Juriştilor Liberi" nu vor decît să se sustragă privirilor indiscrete şi să lucreze în umbra anonimatului.

Sînt doar vreo zece oameni, dar numai profesionişti. Toţi făcuseră parte din serviciile de informaţii şi contrainformaţii militare ale regimului hitlerist, conduse de amiralul Canaris. După război, datorită numeroaselor legături în Germania Răsăriteană şi mai ales în Berlinul de Est, au devenit foarte preţioşi pentru autorităţile americane, care recurg adesea la serviciile lor şi-i subvenţionau în cadrul organizaţiei generalului Gehlen.

La 14 noiembrie 1955, ocupantul biroului nr. 3 îl cheamă pe cel din anticameră şi-i înmînează un plic sigilat.

— Plutonier, acest plic trebuie dus la Stumm, şeful poliţiei vest-berlineze. Nu e foarte urgent. Dacă azi sînteţi ocupat, se poate şi mîine.

— Am înţeles, domnule căpitan. Promisesem soţiei că mă întorc devreme. Întrucît îmi permiteţi, am să-l duc mîine.

După plecarea plutonierului, căpitanul trecu în sala arhivei, unde aşeză un nou dosar, în ordine alfabetică, la sfîrşitul literei „G". Pe o etichetă foarte vizibilă, la marginea superioară a copertei verzi, era scris numele : „Guillaume Günther". Dosarul conţinea doar o singură adresă, aceea pe care căpitanul tocmai o trimisese lui Stumm, la Direcţia Generală a Poliţiei din Berlinul Occidental. Purta data de 14 noiembrie, iar semnătura era indescifrabilă. Textul, nu prea lung, conţinea elemente precise :

„Doi dintre informatorii noştri ne-au semnalat un tehnician fotograf numit Guillaume Günther. Toate datele obţinute de la unul din aceşti informatori au fost confruntate cu acelea furnizate de celălalt şi s-au verificat. Cel în cauză are 30—35 de ani. Este înscris în Partidul Unit din Germania. Lucrează de cîţiva ani la imprimeria «Volk und Wissen» care, după cum ştiţi, este bănuită că acoperă o activitate de spionaj. Locuieşte în cartierul Bierkemwerder din Berlinul de Est.

Günther Guillaume a intrat în atenţia informatorilor noştri întrucît cel în cauză se preocupă vizibil de cu totul altceva decît munca sa obişnuită. Şeful său de serviciu i-a făcut observaţii pentru lipsă de disciplină, dar a fost pus la punct de organele superioare.

Totodată, este sigur că G.G. a fost trimis să efectueze un stagiu de pregătire, dar nu se ştie unde.

Activităţi subversive confirmate : toţi colegii de la «Volk und Wissen» ai lui Guillaume cunosc că acesta a fost trimis de mai multe ori în Berlinul Occidental spre a face fotografii cu ocazia unor manifestaţii şi îndeosebi în legătură cu tratamentul brutal aplicat de poliţie muncitorilor.

Cazul trebuie avut în vedere şi Günther Guillaume supravegheat".

Adresa conţinea, deci, în rezumat, datele furnizate de informatorii din Berlinul Răsăritean ai „Juriştilor Liberi", obţinute îndeosebi de la „Volk und Wissen".

La Direcţia Generală a Poliţiei din Berlinul de Vest, cel care primi mesajul fu destul de încurcat. Ce releva adresa respectivă ? Efectiv, nu mare lucru. În ea existau şi două erori, de care însă, fireşte, nu-şi putea da seama destinatarul : una privea apartenenţa lui Guillaume la partidul de guvernămînt din Germania Răsăriteană — unde, realmente, el refuzase să se înscrie, iar cealaltă privea cartierul Bierkenwerder, în care Günther nu locuise niciodată. Restul era adevărat, dar

nu prea precis : Guillaume lucra prea puțin la serviciu ? Ei și ? Asta se întîmplă multor persoane care nu sînt spioni. Urmase cursurile unei școli de spionaj ? Dar care din ele ? Poate că nici una... Făcuse fotografii la manifestațiile din Berlinul de Vest ? Este adevărat că „Volk und Wissen“ publicase o broșură defăimătoare despre brutalitățile polițienești, dar faptul de a face fotografii ce s-au dat publicității nu constituie o problemă de domeniul spionajului...

Persoana care primise adresa o răsuci pe toate părțile, apoi hotărî să consulte un coleg. Colegul respectiv o citi repede și exclamă :

— Pe naiba !... Păcătoșii ăștia de juriști liberi... văd spioni peste tot !...

Așa că adresa fu introdusă într-o mapă cu „probleme secundare“, iar directorul general Stumm n-o mai văzu.

La 25 noiembrie 1955, căpitanul din cadrul așa-zisei „Asociații a Juriștilor Liberi“ obținu informații suplimentare și aviză din nou centrala poliției vest-berlineze.

„Urmare la adresa noastră din 14 noiembrie privind pe suspectul Guillaume Günther.

Informații noi obținute arată că Günther Guillaume a fost complet eliberat de atribuțiile sale de la «Volk und Wissen» și că se ocupă intens de problemele Germaniei Occidentale. El este probabil total angajat în activități patronate de organele informative est-germane“.

La poliție, această a doua adresă ajunse în mîinile aceleiași persoane care o citise și pe prima. „Nici de această dată“, își spuse acea persoană „nu sînt decît *presupuneri*“. Așeză, deci, noua foaie de hîrtie lîngă cea precedentă și plasă dosarul respectiv printre alte cîteva mii de dosare, în dulapul metalic corespunzător.

Mai tîrziu, pe data de 27 iulie 1956, adică la două luni și jumătate după trecerea soților Guillaume în Germania Occidentală, căpitanul de la „Asociația Juriștilor Liberi“ se așează iarăși la mașina de scris, spre a-l pune în alertă pe Stumm.

„Urmare la adresele noastre din 14 și 25 noiembrie 1955 privindu-l pe suspectul Guillaume Günther.

Fotoreporterul Guillaume Günther, asupra căruia v-am atras atenția anterior din cauza activităților sale suspecte, a fugit — probabil — în Vest, acum trei sau patru săptămîni“.

De data aceasta, cel de la centrala polițienească așteptă o săptămînă întreagă pînă să ia o decizie. Apoi, la 3 august, se

hotărî să fie prudent și înaintă întregul dosar directorului general Stumm. Plicul nu purta nici o mențiune privind vreun grad de urgență. Stumm însuși era plecat în concediu de odihnă, așa că, la 25 august, dosarul Guillaume fu returnat cu mențiunea : „Se vor cere poliției investigații referitoare la dispariția persoanei în cauză“.

Funcționarul respectiv transmise, după două zile, această cerere de investigații la poliție. Acolo, un alt funcționar studie dosarul — necunoscut lui, pînă atunci — și-i adăugă o mențiune proprie : „Ar fi recomandabil să ne adresăm centralei poliției noastre“. În concepția acestui funcționar, poliția federală ar fi fost în măsură să afle dacă Guillaume se găsea în Germania Occidentală. El făcu deci să avanseze lucrarea, transmițînd dosarul unui coleg care se ocupa de legătura cu centrala poliției.

Trei zile mai tîrziu, însă, acest coleg, după ce citi piesele dosarului, aprecie că ele nu conțineau decît informații de o prea mică valoare și înlocui mențiunea celui ce-i trimisese dosarul cu una nouă, fără a-și mai face, în vreun fel, alte griji în legătură cu problema din dosar. Mențiunea respectivă era următoarea :

„Să se returneze la «Asociația Juriștilor Liberi», în vederea completării investigațiilor. Ar fi util să se cunoască mai bine personalitatea lui Günther Guillaume și să se obțină, dacă e posibil, portretul său robot“.

Li se cerea prea mult „Juriștilor Liberi“, oricît de buni profesioniști ar fi fost ei. Căpitanul care se interesa de caz transmise cererea către agenții săi din Berlinul Răsăritean, dar nu primi nici un fel de răspuns concret. Se ajunsese la limita posibilităților de care dispunea asociația.

La 12 decembrie 1956, Direcția Generală a Poliției din Berlinul Occidental luă hotărîrea să claseze întreaga afacere. S-a adăugat la dosar o notă care menționa că „investigații noi n-ar părea posibile în condițiile actuale“. Dosarul Guillaume fu deci îngropat în mulțimea celorlalte dosare clasate.

Nici poliția federală, nici contraspionajul n-au fost sesizate cu privire la această „afacere“.

Cînd lagărul de la Giessen ceru avizul poliției cu privire la numiții Günther și Christel Guillaume, i se răspunse că nu există nici un dosar care să conțină asemenea nume. Abia după optsprezece ani, organele respective și-au dat seama de această lacună, care a fost plătită atît de scump.

Coasta de Azur, 1966

POSTUL PE CARE AJUNSESE GÜNTHER GUILLAUME să-l ocupe în ierarhia Partidului Social-Democrat era suficient de important pentru ca șefii săi din Berlinul de Est să facă tot ce le sta în puteri spre a evita chiar și riscul cel mai mic. Nici nu putea fi vorba de convocarea lui Guillaume în capitala est-germană și nici de trimiterea lui Fruck, „Janus" ori a „nașului" în Germania Occidentală. Aceștia erau prea cunoscuți de Serviciul Federal de Informații și de contraspionajul vest-german pentru a putea trece neobservați. O asemenea întîlnire ce ar fi avut, în mod inevitabil, drept consecință, atît arestarea vizitatorului, cît și a celui vizitat. Totuși, după aproximativ zece ani de la despărțire, se impunea o întrevedere la nivelul eșaloanelor superioare. Erau multe de comunicat, trebuiau confruntate idei, schimbate impresii, erau de pus la punct diverse detalii, mai ales în privința sistemelor de legătură, de transmitere... Și îndeosebi erau de analizat perspectivele activității.

În cele din urmă, locul ales a fost Coasta de Azur, zonă a turismului internațional de elită, unde nu bate la ochi nici un fel de întîlnire, loc în care pot trece unii pe lîngă alții, fără a se recunoaște, regi în exil, traficanți, anarhiști, escroci și polițiști, dacă sezonul este în toi, adică în miezul verii. Guillaume, care fusese pe Coasta de Azur în iulie, nu-și putea imagina că acest circ, înțesat de spectatori și artiști, amestecați unii cu alții, ar putea fi aproape gol în afara sezonului.

Era jumătatea lunii martie, în anul 1966. Guillaume, după ce părăsise frigul mizerabil și încăperile slab încălzite din Frankfurt pe Main, se simți pătruns, imediat după coborîrea din tren, de o căldură dulce și binefăcătoare. Adormi repede în șezlongul de pe terasa hotelului la care-l lăsase taxiul. Fu deșteptat însă din somn de apăsarea unei mîini ce se lăsase pe umărul său. Un om se aplecase, surîzînd către el. Era Vladimir Tretiakov.

— Ne credem în vacanță, nu-i așa ? spuse acesta.

Părăsiră hotelul și, nu după multă vreme, hotărîră să ia dejunul separat, pentru a nu atrage atenția, urmînd a se mai întîlni mai ales în pădure sau în anumite zone ale plajei. Guillaume închirie un automobil și, în cursul după-amiezii, merse să-l ia pe Tretiakov de la locul unde acesta domicilia.

Tretiakov, care devenise între timp „horticultor" în vecinătatea orașului vest-german Stuttgart, se afla provizoriu în „schimb de experiență" la un horticultor francez, unde se putea „familiariza cu vegetația mediteraneană". Instalat temporar într-o casă izolată, înconjurată de copaci, Tretiakov purta aproape tot timpul o salopetă uzată, încălțămintea fiindu-i mereu murdară de pămîntul grădinilor. Îi plăcea mult să umble pe jos, așa că Guillaume fu nevoit să-l urmeze de-a lungul deplasărilor ce păreau să se piardă în cîmpie. Lăsau mașina la marginea vreunui crîng și plecau în plimbări îndelungate...

Adesea, Tretiakov — după obiceiul său — ataca unele probleme de strategie politică, înainte de a intra în chestiunile profesionale propriu-zise.

— În Germania, spunea el, de exemplu, menționînd cu meticulozitate cifre precise, socialiștii au obținut progrese spectaculoase : 29% din voturi în 1953 ; 32% în 1957 ; 36% în 1961 și 39,3% anul trecut. Kiesinger a fost obligat să aibă miniștri socialiști. Mare coaliție, deci ! În patru ani, Partidul Social-Democrat va deține singur puterea, sîntem absolut siguri. Ceea ce am prevăzut pentru dumneavoastră, Guillaume, este că într-o asemenea conjunctură va trebui să ajungeți într-un organism guvernamental.

— Voi încerca, firește, răspunse Günther, dar este necesar să elaborez un plan fără fisuri.

— Trebuie să aveți destulă ambiție. Ați fost admirabil, pînă acum, ca modestie, prudență, răbdare... Accelerați puțin mișcarea. Bineînțeles, sînteți singurul judecător în privința celui mai bun mod de acțiune.

Ei examinară apoi diferitele posibilități de avansare, ținînd seama de toți factorii : progresele generale făcute de socialiști la Frankfurt — unde municipalitatea devenise, în majoritate, socialistă —, diversele tendințe din sînul partidului și succesele aripii drepte (căreia îi aparținea Guillaume), oamenii care păreau să aibă mai multe șanse în viitor etc.

În zilele următoare, Tretiakov și Guillaume abordară problema legăturilor, a modalităților de transmitere a mesajelor. Contraspionajul vest-german reperase emisiuni radio suspecte din R. D. Germană. Oficiul Federal pentru Apărarea Constituției — denumirea contraspionajului din Germania Occidentală — înființase un serviciu special la poliția de frontieră, care fusese dotat cu aparate capabile să supravegheze gama undelor ultrascurte de-a lungul întregii granițe est-germane și

cehoslovace. Acest serviciu special veghea în mod permanent și era capabil să detecteze emisiuni radio ce durau doar cu puțin mai mult decît un fulger. Cei ce făceau parte din serviciul menționat nu erau încă în măsură să descifreze conținutul emisiunilor, dar tehnicienii săi înțeleseseră că era vorba de texte codificate și condensate. Era deci necesară multă prudență din partea lucrătorilor de informații est-germani.

În aceste condiții, se hotărîse să nu se mai recurgă la asemenea emisiuni radio pentru transmiterea rapoartelor, ci doar pentru semnalarea „căsuțelor poștale impersonale". Se revenea, deci, la sistemul curierilor ; aceștia trebuiau să utilizeze calea ferată sau autostrada, traversînd frontiera. Călători obișnuiți, însoțitori de tren sau șoferi de camioane erau cei din rîndul cărora se recrutau curierii ; iar ascunzători se găseau, de asemenea, destule, pachetele fiind, pînă la urmă, remise vameșului sau polițistului est-german care efectua controalele.

Guillaume era destul de nemulțumit, pentru că nu-i plăcea să caute „căsuțe poștale impersonale", nici să depună acolo mesajele respective... Trebuia, de fiecare dată, să-și învingă teama ce-l cuprindea, de exemplu, la vederea unui hamal, a unei siluete neidentificate din spatele vreunui stîlp, a unui factor poștal cu obișnuita sa geantă... El prefera categoric acele emisiuni de radio atît de scurte, făcute din automobilul staționat în locuri nu prea frecventate.

Odată, cînd era Christel cu el, un automobil al poliției a încetinit, întrucît mașina în care se aflau soții Guillaume părea să fie abandonată, dar problema s-a rezolvat de la sine : observînd că în automobil era un cuplu, polițiștii au trecut mai departe.

Pericolul pe care-l înfrunta Guillaume cînd își utiliza postul de radioemisie avea ceva abstract, impalpabil, ca însăși emisia de radio propriu-zisă. Iar primejdia folosirii căsuțelor poștale impersonale i se părea și mai insuportabilă de cînd Sieberg fusese arestat lîngă o asemenea ascunzătoare...

Tretiakov simțise această reticență din partea lui Guillaume. El nu insistă, dar îi vorbi despre directivele date de șeful centralei cu privire la oamenii săi : dacă, pentru motive de natură profesională, ei ar fi fost arestați și condamnați, solda lor se dubla pe întreaga perioadă de detenție și, de asemenea, această perioadă conta dublu la calculul anilor ce constituiau baza drepturilor de pensionare. De altfel, el aprecia că nici unul dintre oamenii săi n-ar rămîne în detenție în Germania Occidentală mai mult de un an, timp după care s-ar proceda la un schimb de persoane. În acest mod, riscurile pe care le înfruntau Guillaume și ceilalți colegi răspîndiți în R. F. Germania, păreau să fie minime.

— Cu atît mai mult, adăugă Tretiakov, cu cît condițiile de viață din închisorile occidentale nu sînt chiar rele. Cele mai confortabile sînt cele din Suedia.

După aceste precizări, Tretiakov reveni la considerațiile sale asupra situației politice a momentului.

— Stimați colegi, trebuie să vă aduc la cunoștință că vă voi părăsi.

Guillaume avea pe față o expresie de tristețe, iar în întreaga sa atitudine se degaja vinovăția. Colaboratorii lui din secția Frankfurt-Nord se uitau la el uluiți.

— Ce înseamnă că ne vei părăsi, Julio ? Vrei să treci la creștin-democrați ?

— Nu firește... că nu... Vreau să spun că am să mă mut cu domiciliul și, atunci, nu voi mai putea fi membru al secției voastre.

— Și unde te duci ? De ce îți schimbi domiciliul ?

— Mă voi instala la Singlingen *.

— Dar tu stai de zece ori mai bine în centrul orașului. Apartamentul tău este excelent. Ce toană e asta ?

— Nu este o toană. M-am gîndit serios. O fac pentru fiul meu, el se sufocă în apartamentul nostru. La Singlingen vom avea o căsuță, cu o mică grădină. Christel ar vrea și ea să cultive niște flori...

— Ai prins gust de asemenea lucruri pentru că ai călătorit în sudul Franței, Julio, mai spuse cineva, provocînd rîsul tuturor.

Guillaume vorbea mereu, într-adevăr, de plimbările sale pe Coasta de Azur, de soare, de Mediterana, de flori și femei.

— Voi cultiva și flori din sud, în ghivece, spuse el, intrînd în joc și făcînd astfel ca situația să fie mai ușoară pentru toți. În realitate, Guillaume își regreta locuința din Kinkenhofstrasse, care era foarte aproape de locul său de muncă. Dar această situare a locuinței avea, totuși, un grav inconvenient : Guillaume era sigur că, dacă și-ar fi prelungit rămînerea acolo, deci — implicit — în secția Frankfurt-Nord a partidului, n-ar

* Cartier din zona de sud a orașului Frankfurt pe Main.

fi putut avea loc avansarea sa pe linie de partid, avansare la care visa și pe care Tretiakov îl îndemnase s-o urmărească.

Într-adevăr, în epoca respectivă secția Frankfurt-Nord a partidului era reprezentată în Bundestag de Hans Matthöfer, cel care a devenit, în guvernul lui Helmut Schmidt, ministru al cercetării științifice și care, pe atunci, avea o funcție de conducere la „I. G. Metall“. Matthöfer nu-și ascundea deloc disprețul pe care-l avea față de Julio.

La vremea aceea, spre deosebire de Guillaume, el afișa tendințe de stînga și nu-l putea suporta — potrivit propriilor afirmații — pe Julio, un „reprezentant tipic al social-democrației cu îngustime de spirit“.

Pentru Guillaume era un obstacol de neînvins ostilitatea acestui Matthöfer, un intelectual care îl proteja fățiș pe Nietzling, militant socialist de stînga și vechi adversar al activistului socialist de aripă dreaptă care era Günther Guillaume.

La alegerile din 19 septembrie 1965, Matthöfer obținuse victoria, înfrîngîndu-l pe candidatul Uniunii Creștin-Democrate. Guillaume participase, firește, la aceste alegeri, dar — cum el nu deținea decît de un an funcția de secretar al secției — nu fusese considerat drept un factor prea important în lupta electorală. Matthöfer se bizuise, de fapt, pe un om al său, un vechi colaborator, pentru a-și asigura victoria, dar aceasta se realizase, totuși, numai cu ajutorul tuturor activiștilor din secție și în special cu acela dat de Guillaume. Cu toate acestea, ostilitatea lui Matthöfer față de Guillaume rămînea un fapt indiscutabil, ce nu prevestea nimic bun nici pentru viitorul mai îndepărtat.

Pe de altă parte, chiar dacă Guillaume ar fi reușit să-l îmbrobodească pe Matthöfer și să-i intre în grații, i-ar fi servit aceasta pentru avansare ? Cînd proceda la analiza situației politice din Germania Federală, lui Guillaume i se părea foarte probabil că socialiștii să fie în măsură a obține — la viitoarele alegeri, adică la cele din 1969 — suficiente locuri în Bundestag pentru a guverna singuri sau cu contribuția liberalilor. Și într-un caz și în celălalt, socialiștii trebuiau să fie prudenți, adică să evite promovarea unei politici de natură a atinge limitele extremei de dreapta sau de stînga. Cu alte cuvinte, Matthöfer n-ar fi avut — după părerea lui Guillaume — nici cea mai mică șansă de a deveni ministru și n-ar fi fost niciodată în situația de a-i deschide lui ușa vreunui cabinet ministerial, oricît de bune ar fi ajuns relațiile dintre ei.

În districtul de sud al orașului Frankfurt pe Main, cel care cîștigase la alegeri ca reprezentant al socialiștilor era Georg Leber, un militant devotat al partidului, lipsit de vioiciune și fantezie, dar tenace în muncă, constant, perseverent și fidel. El era, sindicalist și catolic ; în partid era socotit încarnarea însăși a idealului socialist al micii burghezii.

Guillaume avea certitudinea că se va înțelege cu el bine, intuind că se înrudeau temperamental.

Pe de altă parte, Leber criticase tocmai condițiile în care propria sa secție își desfășurase campania electorală. De această campanie răspunsese un oarecare Friedrich Klein, de la concernul Hoechst. Deși fusese confirmat în funcția de secretar al secției, el nu renunțase la postul din industrie și nimeni nu se declarase satisfăcut de activitatea lui politică. „Klein e un amator, pe cînd Günther Guillaume este un adevărat profesionist“, va spune mai tîrziu Georg Leber.

Dar, mai ales, dacă socialiștii ar fi cîștigat în alegerile din 1969, Leber ar fi avut toate șansele de a deveni ministru și chiar de a primi un minister important.

Mereu modest în aparență, folosindu-și vorbele mai mult pentru a glumi decît spre a releva ceva, Guillaume reuși, fără prea mari dificultăți, să-și prezinte schimbarea de domiciliu drept un rezultat al preocupărilor pe care le avea în legătură cu familia. În cele din urmă, toată lumea acceptă motivele sale, ba doi-trei colegi se și bucurară — firește, nu fățiș — de plecarea sa, întrucît Guillaume ajunsese să ocupe un loc prea important în cadrul secției Nord și-i împiedica să joace rolul pe care și-l doreau.

În Singlingen, Guillaume fu primit cu cea mai mare bunăvoință și fu în stare să-și recapete foarte repede funcția de secretar, folosindu-se de cei doi prieteni pe care-i avea în cadrul municipalității din Frankfurt, Erhard Weck și Walter Moeller. Astfel încît, la 1 septembrie 1967, Klein îi cedă locul, fără să creeze probleme.

De la această dată, Günther, Christel, Pierre și Erna Boom au început să locuiască într-o căsuță cu pereți cenușii, în Ferdinand Hoffmannstrasse nr. 16. În fața casei exista o mică grădină, bine îngrijită, cu trandafiri, lalele și zambile. Guillaume se ocupa el însuși de îngrijirea florilor, atrăgîndu-și laude din partea unor vecini.

Willy Wiedemann, care locuia și el în zona corespunzătoare secției lui Leber, fu vizitat de cîteva ori de Guillaume : Wiede-

mann se număra printre aceia care-i susținuseră cu căldură candidatura la postul de secretar al secției Frankfurt-Sud.

Günther Guillaume explicase șefilor săi din Berlinul Răsăritean întreaga manevră, într-un larg raport, care produse o impresie deosebit de bună, întrucît se confirmase încă o dată capacitatea acestuia de a elabora planuri realiste și eficiente și de a acționa în consecință.

Ceea ce a constituit, însă, o adevărată surpriză pentru șefii lui Guillaume a fost sosirea sa neașteptată în Berlinul Răsăritean, ocazie cu care el a luat legătura cu șeful centralei.

— Ce faceți aici ? îl întrebă acesta. Cum ați venit ? De ce ?

Guillaume era surîzător și liniștit. Nu avusese loc, deci, „căderea“ și el nu trecuse ca fugar zidul Berlinului. Explicația era alta.

Funcționarii Partidului Social-Democrat din landul Hessa organizaseră o călătorie colectivă la Berlin, pentru a-l întîlni și saluta pe Willy Brandt, pe atunci primarul Berlinului Occidental, care devenise președinte al partidului.

Guillaume, printre alții, a fost, cu această ocazie, prezentat lui Willy Brandt, care a recunoscut în el „un vechi berlinez“. Guillaume nu se putuse împiedica să glumească pe seama unora din colegii săi, ce vedeau pentru prima dată vechea capitală a fostului Reich german. Brandt, care identificase accentul specific din vorbirea lui Guillaume, i-a surîs cu simpatie. A fost prima dată cînd acești oameni s-au întîlnit, contactul dintre ei dovedindu-se a fi cordial.

Brandt ură bun-venit grupului din landul Hessa și îl invită să rămînă cîteva zile la Berlin. Primirea a avut loc la ora 11,00 dimineața. După puțină vreme Brandt plecă la treburile lui.

În timpul dejunului, trei delegați își exprimară dorința ca să nu se rezume la privirea zidului, ci să-l traverseze spre a vedea cu ochii lor ce era dincolo de el. Încîntat de idee, Guillaume li se alătură. Așa că... intrară în Berlinul Răsăritean pe la postul de control rezervat vest-germanilor, post diferit de cele prin care trebuiau să treacă alți străini. Organele est-germane de resort le dăduseră o autorizație de vizitare pentru trei ore. Dar, odată trecut de zid, Guillaume „o șterse englezește“, sub pretextul că merge să-și vadă mama.

Nici șeful centralei, nici „Janus“ nu-l mai văzuseră pe Günther de unsprezece ani. Încă de la început, primul ținu să-l felicite pe Guillaume pentru importanța crescîndă a muncii

desfășurate în Vest. Apoi, abordă problemele situației din Germania Federală, ale sistemelor de legătură și transmitere, precum și unele chestiuni referitoare la recentele arestări de agenți.

— După ce au renunțat la serviciile lui Gehlen, rețelele de informații ale vest-germanilor au slăbit foarte mult. Totuși, în ultimul timp, Serviciul Federal de Informații a ajuns să capete vigoare și eficiență. Deci, dublați-vă prudența. Mai bine să întîrzie rapoartele, decît să nu mai vină deloc...

Guillaume fu pus la curent cu faptul că Fruck, fostul său director de la „Volk und Wissen“, devenise director adjunct al serviciului de informații est-german și că șeful centralei avea rang de ministru. „Nașul“ ieșise la pensie, iar Sieberg ocupa un post tehnic la Dresda. Lui Guillaume îi mai fură arătate unele instalații de radiorecepție, precum și ordinatorul specializat în prelucrarea datelor economice externe. Günther Guillaume și ceilalți trei delegați din landul Hessa își dăduseră întîlnire la ora 17,00, în fața postului est-german de la zidul Berlinului, cu scopul de a reveni împreună în Berlinul de Vest. Cei trei se prezentară cu punctualitate la întîlnire, doar Guillaume lipsea.

Întrucît termenul de vizitare acordat expirase, ei reveniră, singuri și extrem de îngrijorați, în Berlinul Occidental, unde îl puseră pe Wiedemann la curent cu situația. Aveau convingerea că, dintr-un motiv sau altul, Guillaume fusese arestat. Wiedemann, la rîndul său, alertă sediul vest-berlinez al partidului, solicitînd o intervenție pentru clarificarea situației. Au fost făcute demersuri pe lîngă autoritățile est-germane, dar fără vreun rezultat.

Pînă la urmă, în jurul orei 21,00, Guillaume își făcu apariția, amărît și dezgustat. Celor care s-au strîns în jurul său ca să afle de ce întîrziase, el le dădu, cu o voce gîtuită, aceste explicații :

— Am fost arestat în stradă, de o patrulă, nu știu pentru ce, poate doar pentru că au recunoscut în mine un occidental. Mă aflam în cartierul Prentzlauer Berg, unde totul e cenușiu și murdar... M-au întrebat ce căutam acolo și le-am spus că fusesem să-mi vizitez mama... Le-am arătat și documentul pe care-l primisem de la postul de pază cînd am trecut dincolo de zid, dar n-a fost suficient. Mi-au cerut actul de identitate și mi-au făcut o mulțime de șicane... Nu știu ce tot bănuiau... Doamne, ce regim ! Ce țară îngrozitoare ! Nu se poate nici

trăi, nici lucra acolo! Nu vreau să mai aud vreodată vorbindu-se de Germania Răsăriteană!

Îl bătură pe umăr, făcînd risipă de cuvinte consolatoare şi arătîndu-i prietenia. Băură cîteva păhărele şi, curînd, se reîntoarseră la Frankfurt pe Main.

Guillaume se străduia să-şi organizeze ascensiunea socială în această Germanie de Vest, unde începuse să se simtă un suflu înnoitor. Noul cancelar n-avea însă popularitatea predecesorilor săi, Konrad Adenauer şi Ludwig Erhard. El fusese constrîns să accepte participarea socialiştilor la guvernare, iar opinia publică le era din ce în ce mai favorabilă acestora, după douăzeci de ani de guvernare creştin-democrată neîntreruptă. Acum se vorbea însă despre participarea muncitorească la conducerea întreprinderilor, despre o reconciliere între cele două Germanii, despre destinderea raporturilor cu Estul. Din Valea Rinului la Hamburg, din Bavaria în Ruhr, se simţea o nevoie de înnoire.

Guillaume însuşi se simţea animat de ambiţii personale crescînde. El presimţea, totodată, că momentul recompensei se apropia, imaginîndu-şi această recompensă sub forma unui post într-un cabinet ministerial la Bonn. Dar el ştia că în pregătirea sa generală existau lacune jenante, pe care nu le-ar fi putut ascunde. În faţa unor oameni ai aripii stîngi, ca Nietzling sau Matthöfer, el se simţea adesea stingherit din cauză că nu studiase îndeajuns, nu citise cît trebuia pentru a putea face faţă discuţiilor de genul celor purtate de oameni cu un asemenea nivel ca acela al persoanelor menţionate.

Aşa încît, cu acea străduinţă ce constituia însuşi fondul caracterului său, Guillaume începu să-şi lărgească metodic orizontul de cunoştinţe. Întrucît memoria nu-i slăbise deloc, el reţinea aproape tot ce citea, şi îndeosebi datele concrete.

Din nefericire, deocamdată, în secţia sa din Frankfurt-Sud, n-avea prea des ocazia să-şi pună în valoare noile cunoştinţe.

El continuase, totuşi, să cultive relaţii strînse cu doi din membrii socialişti ai municipalităţii din Frankfurt pe Main, Gerhard Weck şi Walter Moeller. Pe amîndoi îi cunoscuse cu prilejul îndeplinirii unor sarcini de partid, apoi devenise prietenul lor, făcîndu-le în mod spontan — şi cu cea mai mare bunăvoinţă — multiple servicii.

— Sînteţi prea modest, domnule Günther, i-a spus într-o zi Walter Moeller. Avem în dumneavoastră un cadru de nădejde... Cunoaşteţi o mulţime de probleme, mai ales din domeniul sindicatelor şi al relaţiilor cu Uniunea Creştin-Democrată, sînteţi foarte diplomat şi extrem de prudent, dar hotărît. Ar fi trebuit încă de multă vreme să fi fost chemat la Bonn, ca să ajutaţi pe unii din miniştrii noştri... Ia gîndiţi-vă: în cei douăzeci de ani de cînd se află la putere, creştin-democraţii au împînzit cu partizanii lor întreaga administraţie. Iar miniştrii noştri n-au experienţă şi nu e nimeni pe care se poate conta.

— Vă mulţumesc, dumnule Moeller. Desigur, nu dorinţa îmi lipseşte, dar nu-mi place să „ies în faţă". Sînt în aşa fel făcut, încît, în caz că am vreun merit, n-am să-l declar eu... Dacă se apreciază că dovezile de capacitate pe care, eventual, le-am dat, precum şi devotamentul meu ar trebui să-mi aducă avansarea, şefii mei sînt aceia care ar urma să o spună şi să mă promoveze.

— Ei bine, cu prima ocazie voi vorbi pentru dumneavoastră, vă promit, mai spuse Moeller.

La sfîrşitul anului 1967 a devenit vacant un post însemnat la primăria din Frankfurt pe Main, post ce trebuia ocupat de un reprezentant al Partidului Social-Democrat. Weck şi Moeller îl îndemnară pe Guillaume să-şi pună candidatura. După ce simulă, o vreme, că are ezitări, declarîndu-se prea puţin sigur de capacităţile sale administrative la un nivel atît de înalt, Guillaume prezentă, în cele din urmă, o cerere şi, la începutul anului 1968, deveni şef al secretariatului municipal socialist al unuia dintre cele mai importante oraşe din Germania Federală, iar salariul său fu majorat în consecinţă.

Şi doar după două luni, în cursul alegerilor municipale parţiale, Günther — de data aceasta din proprie iniţiativă — se prezentă în faţa alegătorilor din cartierul său: era un exerciţiu obligatoriu în vederea campaniei electorale viitoare, aceea în care el trebuia să asigure realegerea lui Georg Leber.

Guillaume căpătase obişnuinţa întrunirilor publice şi abilitatea de a face faţă diverselor momente din cadrul lor, de a găsi rapid răspunsuri adecvate la întrebările puse din sală. El se situa mereu pe poziţiile moderate ale social-democraţiei, apărînd lozincile lansate de conducerea partidului, fapt pentru care, adesea, era violent atacat de cei din aripa stîngă.

Răbdător şi adept al paşilor mărunţi de „broască ţestoasă", Günther Guillaume nu ezita să meargă din casă în casă, făcînd astfel cunoştinţă cu alegătorii lui Georg Leber. Avea o întreagă provizie de anecdote politice, de promisiuni facile şi de asigu-

rări personale: „Ai o locuință atît de proastă, sărmană femeie... Mă voi ocupa de asta, poți conta pe mine...".

Firește, procedeul nu era nou, l-au folosit, dintotdeauna, mulți candidați în alegeri. Specifică pentru Guillaume era însă deosebita sa insistență. El încerca întotdeauna, cu toată perseverența, să-și convingă interlocutorii.

Devenit consilier municipal ales — ceea ce îi aducea și o indemnizație suplimentară — Guillaume ajunsese totodată să fie principalul agent electoral al lui Georg Leber. Era din ce în ce mai sigur pe sine, atît în raporturile cu colegii și șefii socialiști occidentali, cît și în relațiile cu șefii săi din Berlinul Răsăritean. Cu toate acestea, în toate privințele și mai ales în partid, el își menținea aceeași conduită pe care o adoptase încă de la începuturile carierei sale: modest, voios, harnic. Orice s-ar fi întîmplat în sufletul său, această imagine rămînea neschimbată. El nu utiliza un limbaj dur decît cînd se referea la țara sa de origine, precum și cînd se răfuia cu militanții de stînga. În asemenea cazuri avea chiar unele ieșiri care, însă, nu-i displăceau superiorului său, Georg Leber.

În momentul în care începuse campania electorală, Guillaume reușise să ajungă în raporturi excelente cu candidatul pe care-l susținea. El nu se cruța, parcurgea circumscripția lui Leber stradă cu stradă, zilnic, după ce elaborase un plan detaliat ce cuprindea numărul de locuitori de pe fiecare stradă, problemele specifice pe care le avea cartierul, tendințele ce se manifestau. Îl convinsese pe Leber să se prezinte în fața alegătorilor și în alt cadru decît acela al reuniunilor politice deschise tuturor, unde, pînă la urmă, se găseau mai multe persoane care să-l combată decît susținători activi. Împreună, ei mergeau din casă în casă și stăteau de vorbă cu alegătorii.

Rezultatul a fost nesperat de bun, obținîndu-se mii de voturi în plus față de alegerile precedente. Principalul animator al campaniei electorale din circumscripția 140, Günther Guillaume, își îndeplinise în mod exemplar sarcinile.

La 19 septembrie 1969, Guillaume reușește „să pună piciorul pe prima treaptă a podiumului". Cancelarul dispunea încă de 46,1% din voturile exprimate, în timp ce Brandt avea, deocamdată, doar 42,7% din voturi. Cancelarul care urma să plece socotea însă că va putea continua să guverneze, cu sprijinul socialiștilor, într-o nouă mare coaliție. Dar coaliția a fost definitiv desființată în timpul campaniei electorale, cînd Brandt

a propus liberalilor să-și unească forțele în cadrul unei „mici coaliții".

După zece zile de ezitări și negocieri, ca și de supralicitări ale promisiunilor, liberalii acceptară, în fine, ofertele lui Brandt, iar cancelarul demisionă.

Willy Brandt, președintele Partidului Social-Democrat, este însărcinat cu formarea noului guvern.

Bonn — Frankfurt pe Main, 1969—1970

O DATĂ CU INSTALAREA LUI WILLY BRANDT LA Cancelaria Federală, s-a întronat și panica în palatul Schaumburg (unde se aflau birourile acesteia). Toți funcționarii de aici erau creștin-democrați devotați, iar Brandt dorea să treacă la înlocuirea lor, începînd cu îndepărtarea celor ce dețineau posturile principale. Foarte repede, solicită colaboratorilor săi direcți ca subordonații lor să fie, de asemenea, înlocuiți cu oameni în care se poate avea încredere. Aceste schimbări s-au impus cu atît mai mult, cu cît victoria a fost obținută de socialiști în ultimul moment și destul de greu; ca urmare, rezistența din partea Uniunii Creștin-Democrate era considerabilă, așa încît teama de sabotaj era prezentă în toate conștiințele. Socialiștilor le trebuiau oameni de-ai lor la diferite niveluri, oameni de încredere, devotați și capabili, în special la Cancelaria Federală. În ministere, funcționarii erau mai specializați, deci mai puțin marcați politic, decît în acest „creier", unde se elaborau directivele strategiei și tacticii statului federal.

Georg Leber a devenit ministru al apărării. Brandt i-a dat această însărcinare, întrucît Leber era considerat ca aparținînd aripii drepte a partidului, ceea ce nu putea fi decît pe placul militarilor. Dar postul respectiv fiind foarte specializat, Leber, prudent, nu s-a înconjurat decît de militari, mărturisindu-și, astfel, în mod deschis și modest, ignoranța în problemele specifice ale unei armate încadrate în N.A.T.O. Pentru Guillaume, sub aspectul muncii sale de ofițer de informații, un post pe lîngă Leber ar fi reprezentat o avansare nesperată. Dar Leber i-a explicat foarte direct că el, Günther Guillaume,

este mai puțin calificat pentru a se ocupa de problemele armatei. „De altfel, a precizat Leber, pentru dumneavoastră am ceva mai bun“.

Willy Brandt încredințase unul din principalele posturi ale Cancelariei — și anume pe acela din care urma să se elaboreze ansamblul politicii economice și financiare a guvernului socialist — lui Herbert Ehrenberg, prieten bun cu Leber.

Ehrenberg nu era un socialist „cum scrie la carte“. Din 1963 pînă în 1966 el fusese cadru superior al unei imense firme de construcții. În toată această perioadă, îi fusese încredințată sarcina relațiilor cu sindicatul muncitorilor din construcții, condus de Georg Leber. Cei doi oameni — Ehrenberg și Leber — s-au înțeles foarte bine. Datorită acestui lucru, Georg Leber putuse să-și facă un titlu de mîndrie din semnarea primului acord între patroni și lucrători cu privire la salarii și la condițiile de muncă, document de bază ce ajunsese să servească drept model în aproape întreaga industrie vest-germană.

În anul 1966, Ehrenberg a fost chemat să lucreze pentru Karl Schiller, ministrul industriei, în calitate de consilier, pe cînd Leber însuși devenea ministru în „marea coaliție“ prezidată de Kiesinger. Cei doi continuaseră, deci, să aibă întrevederi și să se stimeze reciproc.

Ajungînd la Cancelaria Federală, Ehrenberg avea nevoie de adjuncți calificați, buni cunoscători ai activităților sindicale. În mod firesc, el îi solicită lui Georg Leber să-i recomande pe cineva. Și, la fel de firesc, Leber îl recomandă pe Guillaume.

— Acest om, îi preciză el lui Ehrenberg, e dezghețat, inteligent, comunică ușor cu oamenii și este demn de încredere.

— Dar îl cunosc, spuse Ehrenberg. Locuim în același cartier, la Frankfurt pe Main. Am votat pentru el în cadrul unor alegeri municipale.

Ehrenberg acceptă deci, cu toată bunăvoința, noua candidatură a lui Guillaume. Dar, firește, nu se poate intra în Cancelaria Federală ca într-o moară; trebuiau făcute diverse verificări. . . Ehrenberg îl chemă pe Guillaume la Bonn și-l prezentă lui Horst Ehmke, pe care Brandt îl numise recent în funcția de ministru însărcinat cu problemele personalului Cancelariei Federale. Era un post dificil, din toate punctele de vedere; Ehmke avea sarcina să îndepărteze din anturajul cancelarului toate elementele fățiș creștin-democrate, în care noii-veniți vedeau inamici potențiali; el trebuia să recruteze personal devotat politic, dar totodată calificat profesional și —

în sfîrșit — să asigure că nici unul dintre cei recrutați spre a lucra în cadrul Cancelariei Federale nu prezenta vreun pericol pentru securitatea statului.

Horst Ehmke era, pur și simplu, depășit de sarcinile încredințate. El făcea parte din rîndul acelor oameni politici socialiști care nutresc permanent față de cadrele de contraspionaj o neîncredere mai mare decît față de eventualii spioni. Ehmke scotea în evidență, ori de cîte ori avea prilejul, greutățile în muncă pe care le provocau precauțiunile prescrise de către contraspionaj. Potrivit părerii lui, asemenea măsuri de precauție nu serveau la mare lucru. Poate că Ehmke avea chiar dreptate să creadă astfel, mai ales în cazul în care aceste măsuri nu se aplicau decît pe jumătate. . .

La data de 11 noiembrie 1969 (alegerile avuseseră loc la 19 septembrie), Ehrenberg îi ceru deci lui Ehmke autorizația de a-i atribui lui Günther Guillaume funcția de consilier adjunct, însărcinat cu relațiile dintre sindicate și asociațiile patronale, iar acesta îi răspunse că va întreprinde cele necesare în acest sens. Numai că Ehenberg insistă pentru obținerea numirii într-un timp cît mai scurt, avînd în vedere că Guillaume ar fi trebuit să-și ia postul în primire la 1 ianuarie.

Funcția de consilier adjunct, cerută de Ehrenberg pentru Guillaume comporta, pentru cel care o ocupa, dreptul de a lua cunoștință de documentele marcate cu „secret“. În Germania Federală, documentele care circulă în cadrul guvernului și al administrației de stat sînt clasificate în patru categorii: „confidențial“, „secret“, „strict secret“ și „cosmic“ (această ultimă categorie incluzînd îndeosebi informațiile cu caracter militar și, mai ales, pe cele referitoare la N.A.T.O.).

Pentru a avea acces la documentele „secrete“, persoana respectivă trebuie să fie minuțios verificată de către organele de contraspionaj. În consecință, pe data de 13 noiembrie, Guillaume primi, la Frankfurt pe Main, un chestionar și un formular destinate acestor organe. I se cerea să le completeze de urgență.

Atunci începu, pentru Guillaume, o perioadă de intensă neliniște. La vederea chestionarului, se prăbuși într-un fotoliu și dădu documentul respectiv, fără a mai face vreun comentariu, soției sale. Chestionarul avea 16 pagini, iar formularul părea a fi și mai amănunțit. Guillaume era întrebat, de exemplu, dacă are datorii, la ce sumă se ridică ele, care este modul de rambursare și scopul în care fuseseră făcute; i se mai

cerea, bunăoară, să enumere toate călătoriile pe care le făcuse în străinătate, să precizeze, dînd cît mai multe amănunte, dacă mersese în „țări comuniste“ — de cîte ori, la ce date — și pe cine vizitase acolo (numele, adresele exacte), motivele voiajurilor etc. ; de asemenea, existau o sumedenie de întrebări în legătură cu apartenența sa la orice fel de asociații sau partide ; i se cereau detalii cu privire la modul în care își satisfăcuse stagiul militar, la eventualitatea de a fi servit în poliție, ca și la aceea de a fi suferit condamnări. Și mai era chestionat, de pildă, în legătură cu rudele din țară sau străinătate (numele, adresele, gradele de rudenie), separat fiind trecute cele aflate în vreo „țară comunistă“. În plus, Guillaume mai trebuia să menționeze numele a trei persoane care să garanteze pentru el. Totodată, aceste persoane urmau a fi autorizate de către Günther Guillaume să furnizeze orice informații ce le-ar putea fi cerute în privința lui.

Oficiul de personal din cadrul Cancelariei Federale dovedise destulă promptitudine și-i transmisese lui Guillaume chestionarele respective chiar a doua zi după vizita lui Ehrenberg la Ehmke. Dar oficiul omisese să-i ceară lui Günther Guillaume obișnuita autobiografie, care să cuprindă, în principal, precizări referitoare la starea civilă, studii, preocupări și calificări profesionale etc., această omisiune nedatorîndu-se decît faptului că în Oficiul de personal din cadrul Cancelariei, ca și în multe alte organisme, domnea un anumit spirit de improvizație. Despre omisiunea respectivă, Guillaume nu avea cunoștință. Atît cît i se ceruse să precizeze, prin intermediul documentelor primite, era însă destul ca să-l înspăimînte. El se întreba căror organe de stat le vor fi înaintate răspunsurile sale. După cît își putuse da seama Günther, pînă acum nici poliția, nici contraspionajul nu aveau un dosar referitor la soții Guillaume. Dar cine știe ? își mai spunea Günther în sinea sa. Și cazul Sieberg ? Și „întîrzierea lui Guillaume“, cînd delegații socialiști au trecut zidul Berlinului ? Cine-i putea garanta că un ofițer vigilent n-a elaborat vreun material privind anumite suspiciuni. . . ?

Așa cum procedase și cînd venise la Frankfurt pe Main, Guillaume lăsă timpul să treacă, fără să întreprindă nimic și sperînd — împotriva tuturor probabilităților — că funcționarii respectivi vor uita să-i ceară documentele completate. Firește, însă, că un funcționar impulsionat de Ehmke — care, la rîndul său, era mereu bătut la cap de Ehrenberg — îi telefonă

lui Guillaume la primăria din Frankfurt pe Main, întrebîndu-l de ce n-a trimis încă documentele.

— Vi le trimit neîntîrziat, promit. . . , se scuză Guillaume. Am aici atîtea sarcini de rezolvat, după victoria electorală și înainte de a pleca la Bonn. . . Negreșit, mîine vi le voi expedia.

Guillaume se ținu într-adevăr de cuvînt, dar era 29 noiembrie. . .

La 4 decembrie, oficiul lui Ehmke primi o adresă de la Ehrenberg, prin care acesta se interesa de stadiul problemei și întreba dacă este posibil a se dispune ca Guillaume să se mute la Bonn și să-și ia postul în primire pe data de 1 ianuarie, după cum se stabilise.

Ehmke răspunse, la 10 decembrie, într-un mod evaziv. El afirma că nu putea, înainte de noi verificări, să-și dea acordul în privința lui Guillaume, întrucît acesta nu prezentase toate actele necesare. Ar fi trebuit, îndeosebi, să se facă dovada că Günther Guillaume nu fusese numit, ci ales ca funcționar de partid.

În realitate, încă de pe data de 4 decembrie, Ehmke își scuturase subordonații și-i pusese să ia legătura cu organele de specialitate. Astfel încît fuseseră trimise trei solicitări scrise, identice : una — departamentului de securitate din Bonn al Poliției Federale Criminale ; alta — secției din același oraș a Serviciului Federal de Informații ; a treia — centralei contraspionajului din Köln. Fiecăruia dintre aceste trei organe li s-au trimis, în anexă, fișele cuprinzînd informațiile referitoare la Günther și Christel Guillaume, pe care aceștia le dăduseră despre ei înșiși. Fiecare din cele trei organe era rugat să verifice informațiile respective, confruntîndu-le cu cele din propriile fișiere și să precizeze, în scris, cît mai urgent posibil, dacă existau motive de suspiciune referitoare la încadrarea lui Günther Guillaume în Cancelaria Federală. O a patra adresă a fost trimisă lagărului de refugiați din Giessen, cerîndu-se de acolo dosarul lui Guillaume. Toate aceste solicitări purtau mențiunile : „foarte urgent“ și „important“.

Dintre toate organele solicitate contraspionajul răspunse primul. La data de 10 decembrie, se comunică telefonic oficiului condus de Ehmke că la ei nu există nici un dosar despre Guillaume și soția sa. Cei de la Poliția Criminală își făcură mai multe probleme. Nici la ei nu exista nimic despre soții Guillaume, totuși trimiseră cîteva telegrame prin care

cereau date de la direcțiile de poliție din Frankfurt pe Main, Wiesbaden și Berlinul de Vest.

Lagărul din Giessen, la rîndul său, pe data de 12 decembrie, trimise dosarul lui Guillaume ce conținea doar chestionarul pe care cel în cauză îl completase în anul 1956. Un funcționar meticulos al Cancelariei Federale observă că existau anumite diferențe între datele menționate de Guillaume în privința unor momente între care se scursese un timp îndelungat, adică 14 ani. O notă scrisă, întocmită de acest funcționar, semnala deosebirea existentă între datele calendaristice pe care cel în cauză le menționase în legătură cu slujba sa de la „Volk und Wissen"; într-un caz: din 1949 pînă în 1953; în celălalt caz: din 1951 pînă în 1956. Aceeași diferență figura și în rubrica privind apartenența lui Guillaume la sindicatele est-germane. Nota respectivă ajunse pe biroul ministrului Ehmke.

Pe de altă parte, Poliția Criminală îl alertă pe Ehmke în legătură cu un răspuns primit din Berlinul Occidental; în timp ce direcțiile de poliție din Frankfurt pe Main și Wiesbaden nu dețineau date despre Guillaume, Direcția generală din Berlin „dezgropase" acel dosar subțire din 1956, căruia nu i se dăduse nici un fel de curs.

„Secția de cercetări a «Juriștilor Liberi» — preciza poliția din Berlinul Occidental — ne-a făcut cunoscut în scris, la 25 noiembrie 1955, că Günther Guillaume (data aproximativă a nașterii: 1925, domiciliat în Bierkenwerder; angajat ca fotograf la editura denumită «Volk und Wissen») era bănuit de a fi cadru al serviciilor de informații est-germane. În iulie 1956, un oarecare Günther Guillaume s-ar fi refugiat în Republica Federală. Se poate presupune că ar fi vorba de una și aceeași persoană".

În sfîrșit, secția din Bonn a Serviciului Federal de Informații, care nu deținea nici un fel de date despre Guillaume, adresă centralei de care aparținea, situată în zona orașului München, solicitarea de a întreprinde verificări asupra celui în cauză. La 16 decembrie 1969, lui Ehmke îi fu remisă următoarea comunicare telegrafică: „Potrivit unor informații obținute în aprilie 1954, care nu se mai pot verifica, Günther Guillaume, născut la data de 1 februarie 1927, la Berlin, ar fi efectuat mai multe călătorii în Republica Federală și în Berlinul de Vest, ca delegat al instituției est-berlineze «Volk und Wissen», scopul urmărit fiind acela de a lua contact cu

editori, tipografi și alte persoane, spre a-i incita în vederea unor activități de care să profite Estul".

Așa încît Ehmke avea acum în fața lui trei documente ce atrăgeau atenția asupra posibilităților ca Günther Guillaume să fie un agent venit din Răsărit. Și totuși, în termen de o lună, Günther urma să lucreze sub același acoperiș cu cancelarul federal... Ceea ce le crea dificultăți — atît lui Ehmke, cît și lui Schlichter, funcționarul său ce răspundea în mod direct de problemele privind securitatea — erau informațiile primite din Berlin și München. Schlichter solicită Serviciului Federal de Informații date suplimentare cu privire la sursa informațiilor obținute. El presupunea că sursa respectivă ar putea fi una și aceeași cu cea care alertase poliția din Berlin. De la München primi însă un răspuns foarte laconic: „Sursa este bună".

Atunci, prin intermediul secției din Bonn a Serviciului Federal de Informații, Schlichter ceru totuși date suplimentare privind sursa respectivă, precum și, dacă este posibil, evaluarea datelor pe care ea le furniza... Această nouă cerere fu expediată la 19 decembrie, iar la 22 decembrie, întrucît nu primise încă vreun răspuns, Ehmke trecu la acțiuni mai hotărîte. El îi telefonă lui Wessel, directorul general al Serviciului Federal de Informații, cerîndu-i să-și exprime în scris avizul asupra cazului respectiv.

Astfel încît, la 24 decembrie, secția Serviciului Federal de Informații din Bonn primi, prin telex, următoarea notă confidențială:

„1. Sursa este serioasă.

2. Punctul meu de vedere:

a) Puneți problema lui Günther Guillaume însuși și vedeți ce reacție va avea. Această reacție va putea constitui baza unei deducții valabile: dacă el colaborează cu Estul, ar putea să admită acest fapt, în vreun fel, chiar în mod parțial; sau, eventual, s-ar ajunge la o mărturisire completă, însoțită de un apel la clemență.

b) Ar fi important să verificați faptele și comportările lui Günther Guillaume după 1954, noi necunoscîndu-le.

c) Includerea sa în activitățile Cancelariei Federale nu este de conceput. Propun să se încerce utilizarea lui într-un alt organ administrativ.

d) Nota Serviciului Federal de Informații din 1954 nu numai că oferă un motiv suficient de întemeiat pentru îndepărtarea sa, dar obligă pe cei de la contraspionaj la o anchetă cît mai profundă".

Acest mesaj purta mențiunea: *„De transmis imediat ministrului Ehmke"*.

Ehmke era pus într-o mare încurcătură. Avea de examinat atît nota redactată de un funcționar subaltern al Cancelariei, notă ce semnala diferențele — referitoare la date calendaristice — existente în răspunsurile pe care le dăduse Guillaume în privința unor momente ale vieții sale situate la peste un deceniu distanță („Cine nu poate face asemenea erori, îndeosebi cînd este presat de evenimente și mai puțin atent ? ", își spunea Ehmke), cît și cele două acuzații foarte asemănătoare și foarte vechi. Atît de asemănătoare, gîndea Ehmke, încît ele nu pot proveni decît de la aceeași sursă, adică de la acei „Juriști Liberi" din cadrul Organizației Gehlen, un complice al nazismului... Asemenea oameni, așa-numiții „Juriști Liberi", nu vedeau decît spioni sub fiecare masă de berărie... La rîndul său, Serviciul Federal de Informații n-a făcut decît să meargă pe urmele lui Gehlen...

Totuși, ultimul avertisment scris, venit din partea lui Wessel, nu putea fi ignorat.

De aceea, Ehmke ceru avizul lui Egon Bahr, pe care Brandt îl numise recent în funcția de secretar de stat al Cancelariei, însărcinat cu problemele politicii față de Est. După 24 de ore, Egon Bahr îi scria lui Ehmke:

„Domnule ministru,

Ar trebui, cu siguranță, să aveți o discuție cu Günther Guillaume. Dar, chiar dacă dumneavoastră ați rămîne apoi cu o impresie favorabilă, tot s-ar menține un anumit risc, din punct de vedere al securității, mai ales aici".

Era un nou semnal de alarmă pentru Ehmke. Dar, aproape în același moment, el primi un mesaj scris din partea lui Georg Leber. Pornind de la sentimentul că Ehmke îi făcea unele greutăți candidatului la postul de consilier adjunct, candidat pe care el îl proteja, îi trimise un mesaj care suna astfel:

„Dragă Ehmke,

Sînt la curent cu faptul că Günther Guillaume și-a pus candidatura pentru un post în cadrul Cancelariei Federale. Îl cunosc pe Günther Guillaume de multă vreme, din munca pe care am desfășurat-o împreună la Frankfurt pe Main. El și-a îndeplinit întotdeauna sarcinile cu străduință și pricepere, dovedind permanent dibăcie și inteligență. Întrucît l-am apreciat în mod deosebit, pot garanta pentru fidelitatea și simțul de răspundere pe care le are, ca și pentru atașamentul său față de libertățile democratice. El mi-a arătat, în multe situații dificile, o încredere fără limite.

Cu sentimente prietenești,

Al dumnevoastră Georg Leber"

În această situație, Horst Ehmke nu dorea decît să finalizeze cît mai degrabă întreaga problemă. Îl convocă deci pe Guillaume la Bonn, pentru o întrevedere pe care o socotea decisivă. Totodată, el îi dădu lui Schlichter, colaboratorul său direct, sarcina de a se conforma avizului lui Wessel și de a cere, de urgență, contraspionajului toate investigațiile necesare.

Pe măsură ce trecea timpul, fără ca să obțină vreun răspuns la solicitarea cu privire la postul din cadrul Cancelariei Federale, temerile lui Guillaume creșteau; Ehrenberg se arătase destul de grăbit, așa încît, dacă treaba nu progresa, aceasta nu putea să însemne decît că apăruseră piedici...

Faptul însă că ministrul Ehmke îl convocase, dovedea totuși că, în sfîrșit, se trecuse peste eventualele obstacole și, deci, Guillaume trebuia să-și primească „locul cuvenit" într-un birou al palatului Schaumburg. Așa se face că, în automobilul care-l ducea spre Bonn, era destul de optimist și destins, propunîndu-și totuși să încerce a afla, mai tîrziu, ce piedici anume trebuiseră să fie înlăturate.

Odată ajuns, n-a avut mult de așteptat. Întrevederea avu loc la 7 ianuarie 1970. Ehmke nu era singur, ci împreună cu Ehrenberg și Schlichter. „Pentru ce, oare, este necesar acest trio ?" se întrebă, cu surprindere, Günther. „Parcă ar fi niște judecători", își continuă el gîndul.

Ehmke avea un dosar în față, ca — odinioară — șeful centralei din Est, la prima întîlnire cu Guillaume. Dar, aici, at-

mosfera era total diferită, indispoziția plutea în aer ; Schlichter era posomorît, surîsul afișat de Ehrenberg părea mai amabil decît ar fi fost firesc, iar fața lui Ehmke exprima o extremă agasare.

În sfîrșit, Ehmke deschise dosarul. El avea sub ochi mesajul primit de la Wessel.

— Iată, începu Ehmke, adresîndu-se lui Guillaume, noi avem aici o notă în care sînteți acuzat de a fi lucrat în favoarea serviciilor de informații din Est. Dorim să clarificăm problema. Ce aveți să ne spuneți în această privință ?

Bonn — Frankfurt pe Main, 1970 — 1971

CÎND GUILLAUME AUZI ÎNTREBAREA, AVU O CLIPĂ senzația că totul se scufundă în jurul său. De cum văzuse cele trei persoane, ale căror priviri îl examinau deosebit de atent în timp ce el traversa încăperea, devenise conștient că va fi atacat, dar nu știa care va începe și mai ales cu ce ; precizia cu care fusese lansată acuzația însă îl surprinsese. Totuși, prezența sa de spirit și buna sa pregătire în domeniul contactelor umane îi dădură posibilitatea să se redreseze și să-și recapete rapid stăpînirea de sine.

Își scoase prompt ochelarii, privi succesiv cele trei fețe îndreptate spre el și izbucni în rîs.

— Eu, spuse printre hohote cel învinuit, eu, Günther Guillaume, să lucrez pentru aceste lepădături ! ... Dar, pentru Dumnezeu, cine v-a putut spune așa ceva ? Ah... știu, ghicesc... Vreun mizerabil dintre cei din aripa stîngă.

— Nu. E ceva mai serios.

— Dar, în fine... ce-oi fi făcut ? Unde ? Cînd ?

Ehmke îi dădu cîteva detalii.

— Instituția denumită „Volk und Wissen ?“ replică Guillaume... Eram tînăr de tot și aveam funcția de redactor tehnic... Să fim serioși. Credeți că o asemenea slujbă deschide calea unei activități de spionaj ?

Guillaume făcea apel la toate resursele sale de persuasiune, la capacitățile lui profunde și secrete de a deveni agreabil. El n-avea darul de a hipnotiza, dar în această privire eli-

berată de ochelari, în expresia gurii, se oglindeau prietenia, încrederea în oameni, dorința de franchețe. Instructorul care l-a pregătit nu se înșelase : Guillaume era dotat pentru a descoperi drumurile ascunse ce duc în străfundurile sufletelor ; el era în stare să atingă corzile sensibile ale inimilor și spiritelor umane.

Și, asupra oamenilor, această expresie a feței lui Günther producea un efect subtil, de care era conștient. Un asemenea efect se putea rezuma astfel : Guillaume e un om ce inspiră simpatie, un om în care se poate avea încredere...

După o oră el plecă, liniștit sufletește, din biroul lui Ehmke, iar cei trei „judecători de instrucție“, rămași singuri, conchiseră — în urma unor temeinice discuții asupra anchetei pe care o făcuseră — că Günther Guillaume n-are nici o vină.

La 26 ianuarie 1970, factorii de răspundere ai contraspionajului vest-german îi transmiseră lui Ehmke rezultatele propriilor investigații :

„Noi n-avem cunoștință de nici un fapt de natură să-i interzică lui Günther Guillaume de a lucra cu documente secrete. N-am descoperit nimic în legătură cu pretinsele sale activități de spionaj și, prin urmare, apreciem că Günther Guillaume nu prezintă nici un risc din punct de vedere al securității“. Totuși, directorul contraspionajului se simți dator să adauge : „Dat fiind că Günther Guillaume va lucra în Cancelaria Federală, el se va afla în atenția serviciilor comuniste de informații, îndeosebi cînd va călători în țările răsăritene, unde serviciile respective vor încerca să intre în contact cu acesta, cu atît mai mult cu cît mama sa trăiește în Germania de Est. Ar fi, deci, recomandabil ca Günther Guillaume să semneze, înainte de a-și lua funcția în primire, o declarație de renunțare la asemenea călătorii“.

Ehmke ridică din umeri.

— N-o să-l punem să semneze nimic ! îi spuse el lui Schlichter, care-i adusese raportul.

Atunci, acesta îi mai arătă o notă, întocmită de un cadru al serviciului de contraspionaj, unde se preciza : „S-a atras atenția domnului Schlichter asupra faptului că printre persoanele ce au fost trecute prin filiera lagărului de la Giessen ar putea fi găsite unele care au lucrat la «Volk und Wissen» între anii 1949 și 1954. S-ar putea încerca reluarea contactului cu persoanele respective, în scopul de a se obține informații cu

privire la comportamentul politic al lui Günther Guillaume în Germania de Est. Considerînd investigațiile încheiate, domnul Schlichter a solicitat ca obținerea unor asemenea informații să constituie o preocupare de viitor. El va discuta rezultatele cu ministrul Ehmke".

Schlichter exclamă :

— Frumos, nu ? Ei n-au găsit nimic, n-au nimic să ne comunice. Dar, dacă se întîmplă ceva, eu voi fi răspunzător și, mai tîrziu, veți fi și dumneavoastră !

— Nu știu dacă spionajul e o meserie ușoară, replică Ehmke, dar contraspionajul... ce bătaie de cap !

Reintors la Frankfurt pe Main chiar în seara zilei cînd avusese loc interogatoriul pe care i-l luaseră viitorii săi „patroni", Guillaume îi spuse soției sale Christel că încearcă sentimente foarte contradictorii. Acuzația ce-i fusese adusă provenea, incontestabil, de la unul din serviciile secrete din Germania Federală. Deci, acum există un dosar referitor la ei, la soții Guillaume... (dosar pe care Ehmke l-a pus bine, adăugîndu-i o notă în care-l disculpa pe viitorul consilier adjunct, după interogatoriul din 7 ianuarie 1970). Dar dosarul nu fusese distrus. La cea mai mică alertă, el ar fi fost iarăși trecut din mînă-n mînă...

Guillaume avea un sentiment de teamă. El se întreba dacă, după ce solicitase să lucreze în cadrul Cancelariei, nu devenise obiectul unei supravegheri secrete. De altfel, dorea să știe și de la Christel, soția sa, dacă nu cumva a avut ori are impresia că e supravegheată. În ce-l privea pe el, nu putea fi sigur... Pentru asta soții Guillaume trecuseră iarăși la autoverificări și, apoi, la executarea contrafilajului, așa după cum învățaseră încă de mult în școlile de specialitate pe care le urmaseră. Pe itinerare stabilite dinainte, ei căutau să-i repereze, în cîte o dimineață sau o după-amiază, pe eventualii filori (bărbați sau femei). Bunăoară, într-o dimineață, Christel, în vreme ce se plimba, se oprea în fața vitrinelor, apoi intra în prăvăliile cu articole pentru femei ; în acest timp, Guillaume, care se afla în urma ei, la o distanță apreciabilă, căuta să observe dacă există un eventual filaj. După-amiaza rolurile se inversau. În final, concluzia lor a fost că nu sînt urmăriți.

Abia atunci îndrăzni Guillaume să-și întocmească raportul operativ destinat centralei, pe care-l depuse la căsuța poștală impersonală ce-i fusese indicată.

Günther Guillaume avea o mare satisfacție în legătură cu faptul că fusese în stare să-i convingă de nevinovăția sa pe ministrul Ehmke și pe cei doi „asesori" ai acestuia. După această ultimă încercare, încrederea lui Günther în sine însuși sporise considerabil. Totuși, el se ferea să se lase cuprins de vanitate. Înțelesese că trebuie să fie și mai prudent decît înainte, că noua situație, superioară, la care ajunsese, avea totodată drept consecință creșterea pericolelor ce-l amenințau. Era clar că, de acum, ca înalt funcționar federal, urma să devină ținta invidiilor și a unor bănuieli reale sau inventate. De asemenea, el mai știa că se înzecea numărul de informații pe care de aici înainte putea să le trimită centralei din Berlinul Răsăritean. Toate acestea făceau ca viața sa la Bonn să devină mult mai complicată. În Frankfurt, pe care îl cunoscuse extrem de bine, a putut avea destule căsuțe poștale impersonale sigure, deși nu le folosea decît rareori, întrucît atît șeful centralei, cît și el dovedeau o răbdare fără limite. Acum însă era necesar să se recurgă mai ales la asemenea căsuțe, ceea ce îl neliniștea pentru că nu cunoștea posibilitățile pe care orașul Bonn le avea în acest sens.

Cu toate acestea, se simțea extrem de încîntat la gîndul că era pe cale să devină un funcționar cu rang înalt, ce se va bucura de puteri mult mai mari decît atîția alții. Cancelaria era centrul tuturor deciziilor. Dar, în același timp, o voce interioară îi repeta mereu să fie mai prudent, să aplice cu strictețe regulile muncii secrete, să nu-și piardă capul și să nu-și schimbe comportamentul.

La 15 ianuarie 1970 își dădu demisia din posturile ce le ocupa în cadrul secretariatului secției Frankfurt-Sud și al primăriei orașului. Însă nu renunță prea repede la mandatul său de consilier municipal, în care vedea o trambulină pentru o eventuală ascensiune politică.

La 28 ianuarie se prezentă la Bonn, pentru a-și semna angajamentul ca membru al administrației centrale de stat și, în aceeași zi, își luă în primire noul birou. După 14 ani de răbdare, nu mai avea nici o clipă de pierdut.

Acest birou se afla în aripa de nord a palatului Schaumburg, la primul etaj, iar fereastra sa dădea către locul de parcare rezervat automobilelor demnitarilor și către un parc dominat de ulmi atît de înalți, încît depășeau acoperișul palatului. Ehrenberg lucra foarte aproape, fiind separat de el doar printr-un singur birou de secretariat și dactilografie. Guillaume se

apucă imediat de lucru, încercînd să devină, de la început, cît mai util, dacă se poate indispensabil. Nu i-a trebuit mult timp însă să-și dea seama că administrația socialistă, găsindu-se la început de drum și necunoscînd încă, realmente, modul de exercitare a puterii, avea deficiențe în funcționare. Existau pretutindeni multă bunăvoință, mult entuziasm și devotament, dar, totodată, multe improvizații și hotărîri luate cu ușurință, precum și lipsă de coordonare între servicii sau, chiar, lipsă de respect pentru obligațiile administrative elementare.

Mai mult decît oricînd, Guillaume apărea, aici, ca un adevărat profesionist. În funcțiile pe care le deținuse la Frankfurt pe Main, el avea posibilitatea să-și creeze relații extrem de numeroase în mediile sindicale, iar colaborarea și prietenia cu Georg Leber i-au amplificat și mai mult aceste relații. El cunoștea preocupările, ambițiile și dorințele oamenilor din mediile respective. Totodată, îi cunoștea pe liderii sindicali, deși mulți dintre aceștia aparțineau aripii de stînga.

El se simțea însă întrucîtva rupt de activitatea generală a cabinetului condus la Willy Brandt și aprecia că tocmai în această perioadă, cînd noul guvern se găsea la început de drum, consilierul adjunct Guillaume trebuia să-și valorifice înclinațiile pe care le avea pentru ordine, organizare și străduință în muncă. Acum era deci momentul să-și fructifice șansele de a urca în ierarhie și, implicit, de a obține accesul la informații de valoare.

Nu putea încă să se apuce de fotografierea documentelor ce treceau prin biroul său. În mai multe rînduri rămase seara la serviciu, așteptînd să plece colegii, secretarele, micii funcționari. Dar, întotdeauna, diverși membri ai personalului de pază treceau pe coridoare și deschideau ușile birourilor, iar femeile de serviciu invadau locul cu aspiratoarele de praf și gălăgia lor, iar el nu îndrăznea să încuie ușa. Pe de altă parte se temea că blitz-ul aparatului de fotografiat s-ar putea observa din exterior, în pofida existenței draperiilor ; de aceea, pentru moment, se servea, aproape în exclusivitate, de memoria sa. Întors acasă — adică în camera mobilată unde urma să locuiască pînă la venirea de la Frankfurt pe Main a soției sale și a fiului lor— el rezuma ceea ce reținuse din documentele studiate, scria totul cu cerneală simpatică și, în seara zilei de vineri, cînd pleca să-și petreacă sfîrșitul de săptămînă la Frankfurt pe Main, luă materialele cu el. De aici, unde se găsea și emițătorul său, comunica centralei din Berlinul Răsăritean, potrivit

codului stabilit, ce căsuță poștală impersonală urma să fie folosită. De asemenea, avea grijă să-i întîlnească pe foștii săi colegi și să bea cu ei cîteva păhărele. Nu uita să facă nici vizite frecvente lui Gerhard Weck și Walter Moeller, înalți funcționari ai municipalității socialiste, cu care discuta despre diverse proiecte pe linie de partid, pentru landul Hessa. Cu alte cuvinte, nu se odihnea deloc.

La Cancelaria Federală, pentru a ieși din izolare și a intra în contact permanent cu colegii, adică pentru a avea acces la cît mai multe surse de informații, el formulă o idee originală : „Sîntem socialiști, nu-i așa ? Atunci, cum se face că nu există în cadrul Cancelariei un sindicat al angajaților ?"

Și, nu după mult timp, el înființă o organizație sindicală și deveni, firește, conducătorul ei.

Cu această ocazie, el ajunsese a fi definitiv „lansat", cunoscut de toată lumea, de secretare, mici funcționari, șefi de secție, consilieri, iar băutura-aperitiv pe care o oferea, făcînd un semn complice din ochi, era primită de toți cu entuziasm.

Wibke Bruhns, o jurnalistă foarte apreciată în Germania Federală și o mare admiratoare a lui Willy Brandt, va spune mai tîrziu, în timpul anchetei privind activitățile clandestine ale lui Guillaume : „Cu el, viața era ușoară. Era original. Și nimeni nu l-a văzut vreodată beat. Era mereu în formă și lucra fără să se plîngă de nimic".

Calitățile lui Guillaume se impuneau cu rapiditate. La 17 iulie 1970, factori de răspundere din cadrul Cancelariei hotărîră să-i ofere un post mai important decît acela pe care-l ocupa. Se gîndeau să-i încredințeze sarcina legăturii cu sindicatele și cu patronatul, dar această sarcină să nu mai fie inclusă în secția lui Ehrenberg. Aflată în permanentă reorganizare, Cancelaria intenționa să creeze un post independent, sub înalta direcțiune a lui Reinhard Wilke însuși, cel care deținea funcția de șef de cabinet al lui Willy Brandt, ca și pe aceea de prim-consilier al său.

La data menționată, Oficiul de personal al Cancelariei Federale adresă o nouă solicitare contraspionajului federal, cerînd pentru Günther Guillaume autorizația ca acesta să lucreze cu documente strict secrete. Autorizația respectivă era necesară pentru trecerea de la funcția de consilier adjunct la aceea de consilier. Fără să mai aștepte răspunsul serviciului federal de contraspionaj, la data de 19 august, Guillaume fu, practic, promovat în funcția de consilier.

Între timp, intervenise o nouă modificare de structură : toţi funcţionarii însărcinaţi cu asigurarea legăturilor dintre Cancelarie şi organismele exterioare fuseseră grupaţi într-un birou central, plasat sub autoritatea directă a ministrului Horst Ehmke. Pe plan administrativ, schimbarea de situaţie nu era importantă pentru Guillaume, întrucît, oricum, în ierarhie, Ehrenberg era plasat sub Ehmke. La 8 septembrie contraspionajul răspunse, în fine : „Günther Guillaume poate fi autorizat să ia cunoştinţă de conţinutul documentelor strict secrete".

Promovarea lui Guillaume fu consfinţită la 14 decembrie 1970, prin semnarea unei decizii oficiale de către Ehmke, decizie în care se menţiona şi sporirea retribuţiei proaspătului consilier.

De acum, el nu-şi mai putea întîrzia instalarea definitivă la Bonn, deşi faptul că soţia sa locuia încă la Frankfurt pe Main prezenta un considerabil avantaj : Guillaume putea să meargă săptămînal acolo, fără a trezi bănuieli, avînd, astfel, posibilitatea să se dedice în linişte pregătirii emisiunilor prin radio, precum şi redactării şi expedierii, fără riscuri, a scrisorilor sale operative către centrala din Berlinul de Est.

Totuşi, pentru buna sa reputaţie, separarea de soţie nu se putea prelungi prea mult. De aceea, Christel Guillaume îşi părăsi postul pe care-l ocupa în cadrul secretariatului guvernului din landul Hessa. Günther şi soţia sa aveau acum destule relaţii pentru a obţine rapid mutarea ei într-un post convenabil. Astfel, la sfîrşitul anului 1970, Christel Guillaume deveni directoare administrativă a casei de oaspeţi din Bonn rezervată reprezentanţilor landului Hessa. Aici erau primiţi deputaţii acestui land în timpul sesiunii parlamentare, diverşi oameni de afaceri, precum şi funcţionarii partidului. Casa de oaspeţi includea un restaurant şi un bar, personalul respectiv fiind dirijat de directoarea administrativă. Era un post ce necesita calităţi organizatorice şi de menţinere a ordinii, implica răspundere financiară şi, într-o oarecare măsură, un anumit farmec. Christel nu mai putea trece acum drept şef al familiei Guillaume. Günther luase frînele şi, cînd venea la barul administrat de soţia sa, prezenţa lui provoca agitaţie.

Horst Auschill (devenit preşedinte al Sindicatului lucrătorilor independenţi), care îi cunoştea de la Frankfurt pe Main pe soţii Guillaume, îndeosebi deoarece Christel lucrase o vreme cu el, o întrebă pe aceasta, într-o zi, ce părere au ei, cei doi soţi, despre viaţa de la Bonn.

— Nu-l văd decît rareori pe Günther, fu răspunsul ei. Este atît de ocupat ! Dar sînt foarte fericită. Şi, întrucît Auschill surîdea „înţelegător", Christel se simţi obligată să adauge :

— Sînt fericită pentru că el are, în sfîrşit, situaţia pe care a visat-o...

Tot în această perioadă, Guillaume renunţă la mandatul său de consilier al primăriei oraşului Frankfurt pe Main, mandat care devenise imposibil de exercitat. În februarie 1971, familia Guillaume se instală într-un apartament de patru camere în Bad Godesberg, cartierul rezidenţial al capitalei, unde locuiau proprietari bogaţi, profesori universitari, miniştri şi înalţi funcţionari ai guvernului, precum şi diplomaţi străini. Pierre fu înscris într-o şcoală de elită. Soacra lui Günther părea foarte mulţumită de această schimbare a cadrului social.

Bonn, 1971—1972

ÎN ACEASTĂ PERIOADĂ, LUI JULIO NU-I LIPSEAU nici sursele pe care să le poată exploata informativ, nici informaţiile de transmis Berlinului de Est. El participa la întîlnirile dintre reprezentanţii guvernului şi cei ai sindicatelor, cunoscînd dinainte poziţia pe care urma s-o adopte guvernul. Ultimele instrucţiuni primite de la centrală, o dată cu cele mai calde felicitări, precizau că urma să joace rolul funcţionarului guvernamental devotat şi competent.

În calitate de consilier ce răspundea de legătura cu sindicatele şi patronii, consilierul Günther Guillaume lua deseori hotărîri, ducea tratative, făcea oferte sau refuza să cedeze, cu alte cuvinte, el guverna, atît în cadrul raporturilor cu patronii, cît şi în cel al relaţiilor cu reprezentanţii muncitorilor. Şi această exercitare a puterii îi provoca un fel de beţie : adesea, colegii îl surprindeau fredonînd felurite melodii în singurătatea biroului său.

De asemenea, Guillaume participa în mod frecvent la întrunirile liderilor sindicali socialişti. El ţinea o strînsă legătură cu Günther Koenig, membru al biroului naţional al Partidului Social-Democrat, însărcinat cu probleme sindicale. Avea frecvente întîlniri şi cu Walter Böhm care, începînd cu toamna

anului 1971, făcea parte din conducerea organizației denumite „Federația sindicală", precum și cu Oskar Vetter, conducătorul acesteia. De altfel, Vetter i-l și prezentase pe Böhm, în cursul unui cocteil organizat în apropiere de Bonn, unde participau diferite persoane oficiale cu însărcinări pe linia muncii cu sindicatele.

Walter Böhm a fost și el arestat, nu mult după arestarea lui Guillaume. La rîndul său, Böhm s-a aflat atunci sub acuzația de spionaj, această acuzație fiindu-i adusă de Vetter însuși. Dar Böhm a fost pus în libertate, din lipsă de probe...

Sediul central al Federației era la Düsseldorf, în inima ținutului Ruhr. Guillaume se deplasa frecvent în această localitate, pentru a lua contact cu Vetter sau cu Böhm. În timpul călătoriei cu automobilul, pe cîte un drum nu prea aglomerat, el își punea în funcțiune emițătorul radio și realiza transmisia-fulger destinată centralei din Berlinul Răsăritean.

Pe de altă parte, în cadrul Cancelariei Federale, consilierul Guillaume venea din ce în ce mai des în contact cu Willy Brandt. Cancelarul îl convoca și pe el cînd avea de discutat cu diverși demnitari anumite probleme sociale. Consultat în legătură cu unele aspecte ale relațiilor dintre sindicat și patroni, Guillaume — care cunoștea întotdeauna problemele aflate în dezbatere — aducea rareori cu sine vreun dosar. El avea totul în memorie, iar răspunsurile sale erau mereu exacte, amănunțite și concis formulate.

În 1971, Brandt primi Premiul Nobel pentru pace. Cînd reveni la Bonn, el oferi colaboratorilor o mică recepție pentru a sărbători evenimentul. A fost invitat și Guillaume, care a avut astfel posibilitatea să ia parte la o discuție mai amplă cu cancelarul.

Pe Brandt îl amuza conversația cu Guillaume, acest om grăsuț, bonom, ce purta ochelari fără ramă, avea o privire neastîmpărată și un pronunțat accent berlinez. Cancelarul își aminti de cîte ceva din copilăria sa, a micului Willy, petrecută la Berlin, apoi de anii cînd a părăsit capitala, devenind cetățean norvegian, pentru a scăpa de hitlerism. Își aminti cum a reușit să asigure, în calitate de gazetar norvegian, reportajele despre Jocurile Olimpice desfășurate la Berlin în anul 1936, ocazie cu care a trebuit să înfrunte riscul ca naziștii să-l descopere. Revenind la trecutul apropiat, Willy Brandt mai vorbi despre faptul că fusese ales primar tot la Berlin, oraș în care se înapoiase imediat după război.

La Bonn, el nu putea să nu se înduioșeze cînd dădea de un „adevărat compatriot", cum era Guillaume. De altfel, Brandt era cunoscut și ca „om de viață". De asemenea, Guillaume auzise vorbindu-se despre Brandt ca despre un pasionat pescar. Așa că el folosi prilejul și discută cu acesta, printre altele, despre undițe, cîrlige ori momeli, comparînd diferitele posibilități de prins pește în rîuri și în apele mării.

— Dacă sînteți tot așa de priceput la pescuit, pe cît sînteți de bun în slujba dumneavoastră, îi spuse Brandt lui Guillaume, înseamnă că am de-a face cu un pescar experimentat. Ar trebui să mergem împreună, într-o zi, la pescuit.

Era exact ceea ce sperase Guillaume. El se convinsese că nu studiase în van „Manualul pescarului", pe care-l cumpărase cu o săptămînă în urmă. Hotărît lucru — își mai spuse el în sinea sa — efortul e totdeauna răsplătit. Ceea ce ar urma, ar fi, deci, să pătrundă în intimitatea cancelarului...

Ocazia se ivi la mai puțin de un an după acest prim contact mai de substanță cu Willy Brandt. În primăvara lui 1972, Peter Reuschenbach a trebuit să ia parte la o campanie de alegeri parțiale din Saxonia Inferioară. El a fost, deci, înlocuit — la Cancelaria Federală — de Guillaume. În cadrul Cancelariei, Reuschenbach asigura legătura lui Willy Brandt și a partidului său cu grupul social-democrat din Bundestag, întrucît Brandt era atît șeful partidului, cît și deputat pentru Berlinul de Vest. Lui Guillaume, atribuțiile preluate de la Reuschenbach ajunseseră să-i acapareze tot timpul, astfel încît trebuia să renunțe la relațiile sale permanente, pe linie oficială, cu sindicatele și patronii. Dar Günther își cultivă totuși, mai departe, relațiile lui personale cu aceste medii.

A fost instalat într-un birou situat mai aproape de acela ocupat de Willy Brandt. Se găsea acum pe palierul cel mai de sus din partea centrală a clădirii, într-un fel de turn unde nu existau decît trei birouri. Unul din ele era ocupat de Klaus Harpprecht, redactor la Televiziunea vest-germană, vechi socialist și prieten personal cu Brandt. Harpprecht nu renunțase deloc la slujba sa de la Televiziune și nici nu îmbrățișase vreo carieră administrativă sau politică. Avea o sarcină foarte precisă, limitată, dar importantă. El era cel care-i scria lui Brandt discursurile. Cel de-al treilea birou de pe palier era ocupat de două secretare: a lui Harpprecht și, respectiv, a lui Guillaume.

Günther Guillaume își dădu seama imediat de toate avantajele pe care le oferea locul în care era situat biroul său. O bună parte din zi, Harpprecht nu se afla în încăperea ce-i era rezervată, întrucît el îl consulta deseori, în timpul dimineții, pe cancelar în legătură cu tema pe care acesta urma s-o trateze în viitorul discurs, cu categoria oamenilor în fața cărora avea de vorbit, cu durata întrunirii respective. După ce aveau loc aceste întrevederi cu Bandt, Harpprecht se întorcea în birou, de unde nu mai ieșea decît pentru a-i dicta secretarei textul discursului pe care, apoi, îl prezenta cancelarului.

Cînd Guillaume îi spunea propriei sale secretare că e liberă să plece, întregul etaj devenea, deci, domeniul său. El auzea întotdeauna cînd cineva urca scara mică și scîrțîitoare ce ducea spre „turnul Harpprecht — Guillaume", avînd deci răgazul de a face să dispară fie vreun document pe care-l studia pe ascuns, fie aparatul de fotografiat cu ajutorul căruia realiza acum, în mod clandestin, diferite fotocopii.

Fereastra biroului său se deschidea direct asupra parcului, dar chiar dacă ea putea fi întrezărită din curtea ce se afla în fața palatului, era totuși protejată suficient de draperiile ferestrei, ca și de ornamentele exterioare ale clădirii, astfel încît un blitz al aparatului foto n-ar fi putut atrage atenția nimănui, cel puțin atîta vreme cît vreun „curios" nu s-ar fi postat anume undeva spre a-l observa. Pentru Guillaume era însă destul dacă se asigura că, în momentul respectiv, în curte nu se găsea nimeni.

Îndată ce se instală în acest birou, își aduse acolo cele două aparate ale sale („Minox" și „Tessina"), împreună cu sistemele de iluminare corespunzătoare. Firește, nu-și aduse și emițătorul de radio, fiind convins că aparatura electronică a serviciilor de securitate coordonate de Schlichter ar fi depistat fără întîrziere transmisiunile clandestine.

În modul cel mai firesc, fără a forța în vreun fel lucrurile, el își luase obiceiul de a rămîne pînă seara tîrziu la birou, cîteva ore încă după ce plecau atît cei care lucrau pe același palier cu el, cît și aceia ce se găseau cu un etaj mai jos. La acest etaj de dedesupt erau instalați Willy Brandt și cei doi principali colaboratori ai săi : Reinhard Wilke — director de cabinet și consilier pentru afacerile interne — și Wolf Dietrich Schilling, ministru plenipotențiar și consilier pentru afacerile externe. Pe același etaj cu cabinetul cancelarului se mai găseau și sala de conferințe unde aveau loc ședințele guvernului, precum și o vastă anticameră către care se deschideau toate ușile cabinetelor aflate la etajul respectiv.

Guillaume își luă curînd obiceiul de a se face văzut pretutindeni, de către toată lumea. Persoanele ce lucrau în munca de secretariat și curierat, Wilke, Schilling, ca și cei veniți din afara Cancelariei Federale, îl găseau mereu în anticameră, aparent nepreocupat de ceva anume, dar totdeauna gata de a se face util. Părea că el se interesează mai ales de cei veniți din afară : șefi de sindicate, deputați socialiști, reprezentanți ai patronatului, miniștri. Reușea să schimbe cu fiecare cîteva cuvinte, dîndu-le tuturor impresia că e în relații foarte strînse cu cancelarul și că ar putea, eventual, să-i ajute în mod eficient la rezolvarea problemelor pentru care veniseră.

„Vă doresc succes !" spunea el, încheind aceste mici discuții. „Dacă aveți vreo dificultate, treceți pe la mine !"

Își împodobise biroul cu afișe electorale din ultima campanie a social-democraților și cu diverse amintiri ale succeselor pe care le obținuse în activitatea sindicală. Pe masa de lucru avea totdeauna foarte puține documente, iar dosarele sale erau aranjate cu grijă în dulapuri metalice.

La ancheta privindu-l pe Günther Guillaume, desfășurată după arestarea acestuia, declarația dată de unul dintre foștii săi colegi din cadrul Cancelariei conținea următoarea apreciere : „Activitățile lui erau la fel de normale ca însuși biroul în care lucra. În permanență, Guillaume telefona sau umbla prin clădirea Cancelariei, intra în birouri, flecărea cu toată lumea și, la sfîrșitul conversației, își oferea sprijinul".

Deși avea grijă să nu rămînă prin sertare sau pe masă vreo hîrtie scrisă de el, își folosea ca să scrie, o bună parte din timpul său. Scria chiar foarte mult și, mai ales, cu cerneală simpatică, pe hîrtie specială, pentru a da explicații în legătură cu documentele fotografiate de el în mod clandestin. Apoi, lua materialele respective într-o servietă obișnuită, din acelea pe care le poartă aproape toți nemții, chiar dacă nu-și duc în ea decît gustarea. În sfîrșit, pe la ora 9 seara, el își părăsea biroul și se ducea acasă, de unde pleca din nou, nu după multă vreme, spre a merge cu mașina și a căuta un loc mai puțin aglomerat în care să se oprească și să-și pună în funcțiune emițătorul. De curînd, primise un aparat auxiliar care îmbunătățea și mai mult randamentul transmisiei : benzile înregistrate puteau fi acum rulate cu viteze ce corespundeau unei cadențe de o sută de semne pe secundă. Rareori

se întîmpla ca emisiunile radio ale lui Guillaume să depășească durata de două secunde.

Fusese de asemenea dotat cu o încărcătură explozivă menită să distrugă aparatul de radioemisie, dacă se ivea pericolul arestării. Așa că, după fiecare emisiune, Guillaume avea grijă să-și pregătească emițătorul astfel încît, în cazul în care altcineva ar fi încercat punerea sa în funcțiune, să existe toate condițiile pentru producerea exploziei...

Biroul separat de care dispunea soția lui Guillaume, în calitate de directoare administrativă a casei de oaspeți, și localurile cuprinse în complexul acesteia erau locuri destul de bune pentru realizarea unor contacte cu Estul.

Bunăoară, un curier venea din partea centralei ca „reprezentant" al unei întreprinderi producătoare de veselă și alte obiecte casnice. „Comerciantul" respectiv apărea pe neașteptate în timpul dimineții, cînd lipseau clienții, întreba dacă nu era nevoie de un stoc nou de veselă, care să înlocuiască obiectele sparte, preda ce avea de predat și primea ceea ce Guillaume îi pregătise. Astfel, problema căsuțelor poștale putuse fi ocolită, găsindu-se o soluție care-l satisfăcea pe Guillaume.

Ca de obicei, acesta se dovedea în continuare neobosit. În cursul fiecărei zile, el încerca să obțină informații secrete din diferite domenii. Odată sfîrșită ziua, el „traducea" aceste informații în mesaje codificate sau fotografia documentele ce-i cădeau în mînă. Apoi, lua totul la el acasă, unde păstra rodul muncii sale clandestine pînă cînd Christel reușea să-l predea „negustorului de veselă".

Dar, totodată, Guillaume se ocupa foarte activ de sindicatul funcționarilor Cancelariei, la înființarea căruia contribuise atît de mult. O dată pe lună, după terminarea programului de lucru, organiza adunări ale salariaților în cadrul cărora erau dezbătute pe larg condițiile de muncă, retribuția, relațiile dintre subalterni și șefi. Aceste adunări aveau loc totdeauna în sala de conferințe, o vastă încăpere în mijlocul căreia se afla o masă lungă, acoperită cu o stofă verde. Exista un singur fotoliu, în capul mesei: acela în care lua loc Willy Brandt, care prezida ședințele guvernului. Tot în acest fotoliu se așeza și Günther Guillaume, ori de cîte ori aveau loc adunările sindicale. Acum, nu-și mai înfrîna ambițiile. Reuschenbach devenise deputat în Bundestag. De ce n-ar fi putut deveni și el? Avea o experiență a campaniilor electorale mai mare decît Reuschenbach. Cu relațiile pe care reușise să le creeze, ar fi fost de mirare dacă nu și-ar fi găsit o circum-

scripție potrivită... Într-adevăr, ar fi putut să ajungă deputat și, mai tîrziu, ministru! Pînă atunci, se mulțumea să conducă adunările sindicale din cadrul Cancelariei, ocupînd astfel, din cînd în cînd, fotoliul lui Willy Brandt. Oricum, relațiile lui Guillaume cu Willy Brandt deveniseră de-a dreptul prietenești. Într-o zi din toamna anului 1972, cancelarul invită familia Guillaume să-și petreacă sfîrșitul de săptămînă cu el, la reședința rezervată primilor-miniștri ai landurilor. Pierre Guillaume, care devenise elev al liceului „Heinrich Hertz" din Bonn, unde-l cunoscuse pe fiul lui Brandt, Mathias, se juca cu colegul său în timp ce părinții celor doi copii se plimbau cu pași repezi — după cum obișnuia Willy Brandt — pe aleile parcului. În acel sfîrșit de săptămînă, cancelarul avea mare nevoie să se destindă, așa că Guillaume păstra — împotriva obiceiului său — o tăcere plină de înțelegere. Abia spre seară se animară discuțiile, iar el riscă să-l întrebe pe Willy Brandt despre intențiile pe care le avea în legătură cu relațiile dintre cele două state germane. Dar Brandt fu destul de rezervat, exprimîndu-și doar marea sa speranță că relațiile respective se vor normaliza, iar zidul Berlinului va dispărea. După cîteva păhărele de băutură, toată lumea se așeză la masă, în timp ce Guillaume se gîndea că nimeni, nici chiar sovieticii, nu avuseseră încă un ofițer de informații așezat la masa cancelarului!

La 30 noiembrie 1972, Guillaume fu din nou promovat, ajungînd, astfel, să ocupe cel de-al treilea loc — după Wilke și Schilling — în ierarhia personalităților din anturajul lui Brandt. Din ce în ce mai des, cancelarul făcea apel la serviciile și eficacitatea lui Günther pentru rezolvarea unor sarcini mereu mai diversificate. Aproape că nu era călătorie la care să nu ia parte și Guillaume. În vagonul special cu care se deplasa cancelarul, Günther urmărea rezolvarea a tot felul de probleme. Bunăoară, el îi selecționa și îi prezenta lui Brandt pe gazetarii ce-l însoțeau în călătorie, el avea grijă ca masa să-i fie servită cancelarului cum se cuvine; cînd acesta obosea, Guillaume îl însoțea pînă în compartimentul rezervat odihnei, iar a doua zi îl trezea din somn și, la coborîrea din tren, tot el era cel care îi ducea servieta. După ce cancelarul se retrăgea ca să se odihnească, Guillaume mai zăbovea împreună cu reprezentanții presei, împărtășindu-le cîte ceva din gîndurile și proiectele lui Brandt.

În acea epocă însă adevărata și cea mai importantă preocupare a lui Günther Guillaume era să cunoască liniile direc-

toare ce vor fi urmate de guvernul Brandt la apropiatele negocieri cu R. D. Germană, negocieri avînd drept scop îmbunătățirea relațiilor dintre cele două state germane. El luase cunoștință, pe baza dreptului ce-l avea de a consulta documentele marcate „strict secret", de unele instrucțiuni pe care Willy Brandt le dăduse lui Egon Bahr, ministru însărcinat cu negocierile respective.

Egon Bahr, care își avea biroul tot la sediul Cancelariei Federale, era un om neîncrezător și vigilent, ce respecta strict regulile de acces la secrete. Guillaume își dădu repede seama că nu de la Bahr va reuși el să culeagă informațiile pe care intenționa să le obțină cu orice preț, pe tot timpul desfășurării negocierilor.

Din fericire, exista Marie-Louise Müller, pe care Guillaume a cunoscut-o în luna octombrie a anului 1972. Ea avea 28 de ani și era o brunetă vioaie, ce părea să fie „liberă". Și, mai presus de orice, ea era secretara personală a lui Egon Bahr.

Pentru a cîștiga favorurile acestei femei, Guillaume nu precupeți nimic. Juca rolul „marii iubiri" pînă la ultimele limite ale disperării. Cînd mergea seara tîrziu s-o ia de la birou, Günther se arăta indignat de faptul că ea trebuia să dactilografieze atît de multe pagini și, mai ales, că trebuia să le bată după orele de program. Ca de obicei, el se oferea s-o ajute, citind ceea ce ea bătuse la mașină, ca să găsească eventualele greșeli de dactilografiere. . .

Legătura cu Marie-Louise i-a dat lui Guillaume posibilitatea ca, timp de cîteva luni, să informeze Berlinul Răsăritean despre intențiile guvernului de la Bonn. La ancheta ce a urmat arestării lui Günther Guillaume, Egon Bahr a declarat că — în cadrul negocierilor vizînd îmbunătățirea relațiilor dintre cele două state germane — el se găsea adesea în fața unor oameni ce păreau să cunoască dinainte ce urma să le spună, ce propuneri aveau să le facă. . .

Informațiile transmise în secret de Guillaume centralei din Berlinul Răsăritean au creat posibilitatea ca participanții est-germani la tratative să evite toate cursele pe care le întindea Egon Bahr în cadrul negocierilor privind realizarea unui acord între cele două state germane. Totodată, consilierul Guillaume nu neglija, în perspectivă, nici problemele specifice ale N.A.T.O. și mai ales pe cele privind armata vest-germană.

După atîția ani de răbdare — dovedită și din partea lui Günther Guillaume, și a centralei de spionaj —, recolta era deosebit de bogată. . .

Bonn, februarie 1973

EXPLOATAREA SECRETAREI LUI EGON BAHR NU era singura cale pe care o utiliza Günther Guillaume pentru a obține informații din domeniul considerat a fi cel mai important dintre toate sectoarele vieții politice care făceau obiectul amplei sale munci informative, respectiv relațiile dintre cele două state germane. Multe informații de acest gen le extrăgea Guillaume direct din documentele la care avea acces.

Pe data de 28 februarie 1973, în ajunul unei întîlniri decisive dintre reprezentanții celor două state germane, Guillaume a fost în măsură să aducă la cunoștința centralei instrucțiunile pe care Bahr le primise de la guvernul său în cadrul unei lungi ședințe a guvernului ce avusese loc la Cancelaria Federală și durase toată dimineața. De această dată, Günther Guillaume n-ar fi putut să realizeze transmiterea informațiilor sale în timp util, pe calea obișnuită și, din acest motiv, a trebuit să recurgă la emițătorul său radio pentru o transmisiune de mai lungă durată, ceea ce presupunea un oarecare risc. Dar merita.

El culesese informații fragmentate despre instrucțiunile primite de Bahr. În acest scop, îi determinase să vorbească, separat, pe cîțiva dintre participanții la ședința respectivă. Apoi, trecuse pe la biroul unde lucra Marie-Louise (în aripa de sud a clădirii Cancelariei).

Aici, Guillaume pretextase o violentă durere de cap care-l scuză față de ea, ba mai mult aceasta îl îndemnă să se ducă acasă, spre a se îngriji. Era ora 18,00. . .

I-au trebuit peste trei ceasuri ca să-și redacteze mesajul și să-l înregistreze pe bandă. Apoi, își luă emițătorul și o porni cu automobilul, pe autostrada către Frankfurt pe Main. Se opri în cel mai apropiat loc de parcare, imediat după ieșirea din Bonn — acolo unde era foarte puțin probabil să întîlnească alți automobiliști — și, fără să mai aștepte prea mult, începu să transmită textul pe care-l codificase și înregistrase.

Întreaga emisiune a durat aproape trei minute. Cînd Guillaume opri emițătorul, tremura din tot corpul. Porni automobilul și conduse deosebit de prudent, cu viteză mică, întrucît, încă multă vreme, mîinile și picioarele îi erau scuturate de tresăriri involuntare. Totodată, privea mereu în oglinda re-

trovizoare, așteptîndu-se ca, dintr-un moment în altul, să zărească o mașină lansată în urmărirea sa, cu toate farurile aprinse.

Era ora 23,00, iar serviciile secrete est-berlineze mai aveau timp să se folosească eficient de mesajul lui, plecarea delegației est-germane fiind prevăzută pentru a doua zi, la ora 11,00. Günther era mulțumit că reușise să-și transmită informațiile în timp util. A meritat să riște... Dar el se simțea total epuizat și n-ar fi dorit decît să se poată culca fără întîrziere. Deodată, își aminti că mai are pe undeva, în mașină, niște coniac. Îl găsi și începu să bea, simțindu-se din ce în ce mai bine. Încetă să tremure și, mereu mai sigur de el, apăsă energic pedala accelerației...

Cînd ajunse pe strada principală a cartierului rezidențial în care locuia, își dădu seama că-l urmărește o mașină a poliției. Aceasta îl depăși, obligîndu-l să tragă pe dreapta. Doi agenți de poliție se apropiară, se postară cîte unul de fiecare parte a automobilului și, după ce-i adresară cîteva cuvinte politicoase, îl invitară să sufle în obișnuita fiolă...

Înțelegînd ce se întîmplă, Guillaume izbucni în rîs: în loc să aresteze un ins suspect de a fi transmis lungi mesaje prin radio, cei doi încheiau un proces-verbal de contravenție unui conducător auto aflat la volan în stare de ebrietate!

— Da, da, domnule agent... Ce minunat...

— Evident, îi spuse unul dintre polițiști colegului său, ăsta este complet beat!

După ce culoarea fiolei se schimbă, agentul se așeză la volan și duse mașina lui Guillaume la poliție, unde conducătorului auto contravenient i se recoltă o probă de sînge.

Luînd apoi cunoștință de rangul lui Guillaume, agentul, plin de solicitudine, îl conduse pe acesta la domiciliu, unde se scuză din nou:

— Vă rog să ne iertați, domnule consilier. Sîntem nevoiți să acționăm astfel în interesul siguranței propriei dumneavoastre persoane...

Dar Günther Guillaume se gîndea mai ales la reflexul său profesional care, în pofida emoțiilor și a epuizării nervoase, acționase sigur și îl făcuse să închidă și să ascundă emițătorul radio, înainte de a-și fi reluat drumul cu automobilul.

Guillaume fu judecat și condamnat de tribunalul din Bonn la 2.000 de mărci amendă sau 20 de zile închisoare, precum și la retragerea, pe timp de 4 luni, a permisului de conducere. Organele polițienești stabiliseră că în sîngele său

existase o concentrație de alcool de 1,57 la mie. Amenda era destul de mare, dar — gîndea Guillaume — „centrala va plăti". Oricum însă a trebuit ca, timp de patru luni, soția sa Christel să conducă mașina pînă la diferitele locuri din care soții Guillaume își realizau radioemisiunile lor obișnuite...

Cu puțin înainte ca acest incident să fi avut loc — și anume pe data de 12 februarie 1973 — Günther Guillaume, desfăcînd plicurile cu corespondența ce-i era adusă la biroul său de consilier al Cancelariei Federale, luă cunoștință cu surprindere de o convocare urgentă: trebuia să se prezinte chiar a doua zi la sediul central al contraspionajului vest-german. Era precizat și obiectul convocării: depunerea unei mărturii în cazul Gronau.

Wilhelm Gronau fusese arestat la 15 septembrie 1972, sub acuzația de spionaj în favoarea Germaniei Răsăritene. Pentru ce, oare, contraspionajul vest-german ținea să-l interogheze pe Guillaume atît de tîrziu, adică la cinci luni după arestarea lui Gronau? Ancheta era în plină desfășurare și se părea că va dura încă foarte mult.

Se scurseseră șase ani de la arestarea lui Sieberg, însă „afacerea Gronau" ar fi fost de natură a-l face pe Guillaume „să sară în aer". Dar însuși faptul că Günther era convocat după ce trecuse atît de multă vreme de la începutul acestei noi anchete părea să indice faptul că nimic serios nu-i putea fi reproșat consilierului lui Willy Brandt.

Guillaume îl cunoștea pe Gronau. El știa că Gronau era trimis de Direcția Generală de Informații din Germania de Est și că se bucura de o mare stimă în ochii șefului centralei. Această stimă se datora și faptului că Gronau ajunsese să lucreze în cadrul cartierului general al Federației sindicale vest-germane, unde în atribuțiile sale intrau relațiile cu sindicatele din Germania Răsăriteană. Ca și Guillaume, Gronau fusese totdeauna luat drept un social-democrat fidel, care se opunea cu hotărîre tendințelor de stînga.

La 15 septembrie 1972, Wilhelm Gronau se afla în Berlinul Occidental, sub pretextul participării sale la o manifestare sindicală. Nu exista nici o îndoială că era, de cîtva timp, supravegheat îndeaproape. S-a întîmplat, astfel, cu Gronau ceva similar celor întîmplate lui Sieberg: a fost prins în timp ce preda niște documente microfilmate unui curier est-german. Curierul respectiv, numit Kuhnert, a fost și el arestat imediat. S-a dovedit, apoi, foarte repede, că acest

Kuhnert era de fapt ofițer de informații și că fusese trimis în mod special din Germania Răsăriteană, pentru a efectua intîlnirea respectivă cu Gronau.

La percheziție, ofițerii vest-germani de contraspionaj au găsit, printre altele, o foaie de hîrtie unde fuseseră făcute, cu creionul, niște însemnări și cîteva desene. Evident, Kuhnert mîzgălise pe foaia respectivă în timpul conversației pe care tocmai o avusese cu Gronau, în camera sa de hotel, nu multă vreme înainte de arestarea lor.

Le-au trebuit două luni unor specialiști ai contraspionajului pentru a stabili că numele scris de Kuhnert era acela de Guillaume. Le-au mai trebuit încă aproape trei luni pentru a face legătura dintre acest nume și acela pe care-l purta consilierul lui Willy Brandt. Astfel încît, la 13 februarie 1973, ofițerul de contraspionaj care-l aștepta la sediul din Köln pe Günther Guillaume îi adresă acestuia următoarele întrebări :

— Vă rog să ne scuzați domnule consilier, dar ați putea să ne explicați de ce oare figurează numele dumneavoastră pe această foaie de hîrtie ? Însă, mai întîi, credeți că ar putea fi al dumneavoastră ?

Firește, Guillaume n-avea cum să cunoască detaliile modului în care ajunsese la el. Doar după ce ofițerul ar fi început să vorbească mai mult, s-ar fi putut, eventual, ca Guillaume să ia cunoștință de unele din aceste detalii. Spre deosebire însă de alte situații anterioare, pentru această întrevedere Günther Guillaume avusese posibilitatea să se pregătească. El putuse să-și dea seama cît de absurd ar fi fost să nege că-l cunoștea pe Gronau. Așa că Günther fu în măsură să răspundă fără nici o ezitare :

— A ! Da. . . Este foarte posibil să fie numele meu. Nu știu ce-or fi vorbit între ei cei doi inși, dar este foarte probabil să-l fi întrebat pe Gronau cine anume, la Cancelarie, are drept sarcină urmărirea problemelor sindicale și Gronau i-a dat numele meu. După cum știți, am atribuții — sau, mai exact, aveam — pe linia legăturii dintre guvern și centrala sindicală. Astfel încît, prin natura împrejurărilor, Gronau mă cunoștea. Stați puțin. . . Îmi amintesc acum. . . În septembrie eram implicat, ca reprezentant al cancelarului la întrunirile sindicale, în niște pregătiri vizînd participarea domnului Willy Brandt la o manifestare pe linie sindicală, în Berlinul de Vest. . . Dar eu am aflat tot atunci că, aproape simultan cu această acțiune, trebuia să aibă loc în Berlinul Răsăritean o

importantă conferință a sindicatelor. Am dorit, prin urmare, să mi se aducă niște precizări în această privință, pentru ca, la rîndul meu, să-l pot pune la curent pe domnul Brandt și să-i dau posibilitatea ca, eventual, să folosească ocazia pentru a face, în cuvîntarea sa, unele aluzii la problema respectivă. . . Atunci, bineînțeles, am luat legătura cu Gronau, pentru a intra în posesia informațiilor necesare. Cred că pe undeva, la birou, trebuie să am o notă privind această chestiune. Vreți să încerc s-o găsesc ?

— Nu, nu e cazul. Consider că e destul de clar și fără ea, fu răspunsul dat de ofițerul de contraspionaj, pe cînd il conducea politicos pe Guillaume.

Explicația dată de Günther Guillaume a fost consemnată în dosarul cazului Gronau — Kuhnert, dar, nici de această dată, n-a fost deschis un dosar care să se refere la Guillaume însuși. . .

*

Șeful de birou, Heinrich Schoregge, avea din nou crampe la stomac. I se întîmpla destul de des, în jurul orei 12,00, cînd suferea din această cauză, timp de un ceas sau două. În zilele respective, renunța să mai mănînce la prînz și rămînea la birou ca să citească și să recitească documente, cu o înverșunare care-l făcea să se simtă întrucîtva reconfortat.

Schoregge era șef de birou în centrala contraspionajului din Köln. În acea zi de la începutul lunii mai a anului 1973, pe cînd își sorbea — în timpul pauzei de prînz, ca de atîtea alte ori — ceaiul medicinal, Schoregge se concentra cu încăpățînare asupra dosarului aflat în fața sa, pe masa de lucru. Il citise pentru prima dată cu o săptămînă în urmă. Atunci nu descoperise nimic de natură să rețină în mod serios atenția serviciului în care lucra. Dar Schoregge se bucura de reputația unui om înzestrat cu fler de polițist și se mîndrea cu minuțiozitatea și tenacitatea pe care le dovedea în abordarea cazurilor. Dosarul din fața sa îi fusese deschis numitului Gersdorf, gazetar la Frankfurt pe Main, proprietar al unei agenții de presă ce difuza știri și fotografii de interes local. Exista un denunț, făcut de un cetățean suspicios, care-l acuza pe Gersdorf de spionaj în favoarea Germaniei de Est. Aceste materiale — anonime sau nu —, ce proveneau de la tot felul de persoane și nu de la informatori calificați, erau totdeauna primite cu neîncredere :

în majoritatea cazurilor, motivația denunțătorilor consta fie în dorința de răzbunare ori de a face rău cu orice preț, fie dintr-un exces de zel „patriotic“. Așa încît, de la bun început, Schoregge privise problema cu scepticismul obișnuit.

În acea zi, el se opri însă din lectură la un rînd anume și începu să-și frămînte memoria. Era menționat acolo un prieten al lui Gersdorf. „Cunosc acest nume“, își spuse Schoregge. „În ce materiale referitoare la contraspionaj l-am mai întîlnit? Günther Guillaume? Günther Guillaume?“ Schoregge ieși grăbit din biroul său și plecă spre arhive. Cu toate că era pauză de prînz, cineva din serviciul respectiv se găsea acolo (cei de la arhive mergeau pe rînd la masă). Astfel, a fost posibil să i se dea șefului de birou un dosar, de altminteri extrem de subțire, care nu conținea decît copiile a două adrese: prima, trimisă secției „Securitate“ a Cancelariei Federale, menționa doar că organul de contraspionaj nu posedă nici un dosar privindu-l pe Günther Guillaume sau pe soția acestuia și că, în consecință, putea avea acces la documentele cu caracter secret; prin cea de a doua adresă, expediată în luna septembrie a anului 1970, se confirma Cancelariei absența dosarului referitor la Günther Guillaume și i se acorda acestuia autorizația de a lucra cu documente strict secrete. Asta era tot.

Dar șeful de birou se încăpățînă. Nu, nu cu aceste solicitări venite din partea Cancelariei Federale se lega în mintea sa numele lui Guillaume... Altceva era... Dar ce?, se tot întreba Schoregge întorcîndu-se agale în biroul său. Și, deodată, izbucni lumina: cazul Sieberg! Bineînțeles, de acest caz era vorba! Schoregge se întoarse în sala arhivelor și se uită în dosarul soților Sieberg. Firește, Günther Guillaume figura ca martor în cursul anchetei! Sieberg fusese condamnat la 15 luni închisoare, iar soția sa la 6 luni. De fiul lor avusese grijă familia Guillaume. Toate acestea se aflau în materialele despre cazul Sieberg, dar lucrurile se opriseră aici. Nu fusese deschis un dosar referitor la Guillaume. „Nu-i de mirare că n-avem un dosar despre el, își zise Schoregge, dar aceasta înseamnă o neglijență din partea noastră“.

Șeful de birou extrase din materialele privind afacerea Sieberg toate datele ce se refereau la soții Guillaume. Totuși, nu se simțea mulțumit. Lipsea ceva. „Sînt sigur că am mai întîlnit și altundeva numele acesta!“ continua să-și spună Schoregge în sinea sa. Întrucît nu era vorba de un ins oarecare, ci de un consilier al Cancelariei Federale, el nu neglijă nici un detaliu și reuși să facă legătura dintre acesta și afacerea Gronau.

Încă o dată, Schoregge își deranjă colegul care lucra la arhive. Dosarul Gronau era enorm, așa că șeful de birou zăbovi o bună bucată de vreme în sala destinată consultării materialelor din arhivă. În fine, găsi ce căuta: și aici, Günther Guillaume figura ca martor în timpul anchetei. Fusese interogat de contraspionaj la 13 februarie 1973 și o scosese onorabil la capăt. Dar nici cu acel prilej nu-i venise nimănui ideea să-i deschidă un dosar lui Guillaume. „O să vedem... Vom sparge de această dată buba“... își mai zise Schoregge.

El reveni la masa lui de lucru, aducînd cu sine o mulțime de însemnări pe care le făcuse cînd consultase materialele din arhive. După cîteva clipe, ușa biroului unde lucra Schoregge se deschise. Intră prietenul său Bergmann, care-i era și șef. Bergmann se interesă cum îi mai merge lui Schoregge cu sănătatea.

— De minune! răspunse acesta. Stomacul mă lasă în pace. Asta se întîmplă — cred — și pentru că sînt pe urmele unui adevărat ticălos! Și îi vorbi prietenului său despre ceea ce descoperise „din întîmplare“.

Îndată, Bergmann hotărî să se treacă la treabă. Schoregge și el luară legătura cu lagărul de la Giessen și cu organele polițienești din Bonn, Frankfurt pe Main și München. Informațiile pe care le obținură puteau alcătui un dosar impresionant. Asamblate metodic, informațiile respective — care, privite separat, ar fi părut lipsite de importanță — dădeau de gîndit foarte serios. În orice caz, aceasta era părerea cu care rămăsese Bardenhewer, adjunct al șefului Oficiului Federal pentru Apărarea Constituției, după citirea raportului de 20 de pagini pe care i-l înaintase Bergmann la data de 23 mai 1973. Chiar a doua zi, Gustav Nollau, șeful contraspionajului vest-german, a fost pus la curent.

Nollau, pe atunci în vîrstă de circa 50 ani, cu experiență în munca secretă, era o persoană căreia îi plăcea foarte mult precizia, dar — ca atîția alți oameni aflați permanent în contact cu deghizarea, falsificarea și inscenarea — el n-avea încredere în nimeni. Totodată, Nollau nu avea deloc încredere nici față de textele și aparențele logice.

Gravitatea cazului Guillaume ar fi putut, după cum socotea și Gustav Nollau, să fie extrem de mare. Dacă ofițerii

de contraspionaj ar fi fost în măsură să aducă probe ale vinovăției consilierului Guillaume, întregul sistem politic vest-german ar fi resimțit un mare șoc, provocat de faptul că exista un agent în anturajul intim al cancelarului!

Nollau decise că trebuie să acționeze rapid, spre a-l preveni pe însuși Willy Brandt. El raportă imediat totul șefului său ierarhic, ministrul de interne Hans Dietrich Genscher. Acesta fu îndată de acord ca Brandt să fie informat de urgență, dar cît mai discret posibil.

Prin intermediul lui Wilke, primul consilier al cancelarului, se organiză rapid o întrevedere la care nu participară decît patru persoane: Brandt, Wilke, Genscher și Nollau. Pretextul oficial pe care-l avea întrevederea: examinarea unor probleme de buget.

Genscher intră direct în subiect, menționînd că are de anunțat „o noutate foarte proastă".

Brandt era, de regulă, extrem de indulgent în raporturile sale cu oamenii. Iar pe Genscher îl aprecia în mod deosebit, ca o personalitate politică de prim ordin, care-i dăduse posibilitatea de a deveni cancelar, sprijinind alianța dintre liberali și socialiști. Astfel încît, chiar și de această dată, cînd ministrul de interne venise să-l informeze despre „o noutate foarte proastă", Brandt îl privi cu simpatie și, socotind că Genscher exagerează, ca de obicei, îi spuse cu amabilitate:

— Nu cumva vreți să-mi comunicați că s-a urzit un complot vizînd uciderea mea!... Vă mai face zile negre banda Baader Meinhof?

— Nu, nu, fiți liniștit! Dar, într-un anume sens, e aproape mai rău. Nollau vă va pune la curent.

Cu o voce seacă, în termeni moderați și preciși, Nollau expuse faptele cunoscute și concluziile ce se puteau desprinde din ele.

— E îngrozitor, zise Brandt, sincer tulburat. Julio! Cine s-ar fi putut gîndi!

— Ehmke ar fi trebuit să se gîndească! replică Genscher cu promptitudine.

Apoi, pe baza datelor existente în dosarul lui Guillaume — întocmit de serviciile de resort ale Cancelariei Federale — Wilke și Nollau îl informară pe Brandt cu privire la stadiul problemei. În cadrul discuțiilor ce urmară, Wilke întrebă la un moment dat, adresîndu-se lui Nollau:

— Dar, în fond, voi n-aveți azi împotriva lui Julio mai multe probe decît aveați în 1969, nu-i așa?

— Într-adevăr, n-avem, recunoscu Nollau. Nu avem dovezi propriu-zise, ci doar ipoteze formulate pe baza cazurilor Sieberg și Gronau. De altfel, Gustav Nollau ținuse să precizeze încă de la începutul întrevederii că investigațiile nu puteau fi considerate începute...

— Și ce intenționați să întreprindeți? întrebă Brandt.

— Vom căuta dovezi, domnule cancelar. Această căutare presupune însă ca nimic să nu se schimbe în raporturile cu Julio, nici în privința atribuțiilor sale, nici sub aspectul relațiilor lui, fie că e vorba de personalul Cancelariei, fie chiar de dumneavoastră...

Willy Brandt încremenise.

— Dar e îngrozitor, spuse el în cele din urmă. Gîndiți-vă, l-am invitat, cu familia, să-și petreacă vacanța împreună cu mine, în Norvegia... peste o lună!

— N-ar trebui să se schimbe absolut nimic. Este foarte necesar ca el să nu bănuiască nimic. Pentru noi, doar astfel ar fi posibil să acționăm spre a stabili dacă este agent sau ofițer de informații al unei puteri străine. În momentul de față n-ar exista vreun tribunal care să-l condamne. Nu sînt sigur nici măcar că procurorul ar consimți să-l trimită în fața justiției.

— Dar e îngrozitor... își reluă Brandt ideea, ...cum puteți avea ideea de a mă face să joc acest rol de provocator, de polițist particular...

— Nu, nu, domnule cancelar, nu-i vorba de așa ceva. Pur și simplu, ar fi necesar să nu vă schimbați obiceiurile în raporturile cu el, să nu vă modificați atitudinea față de el. Este absolut indispensabil ca Guillaume să nu bănuiască nimic. Vă mai amintiți de afacerea Gronau, despre care v-am raportat? Permiteți-mi să precizez că, dacă am reușit să punem mîna pe el, este pentru că șeful Federației sindicale, Oskar Vetter, ne-a sesizat, iar apoi, timp de cîteva luni, a jucat rolul inocentului.

Brandt, vizibil nemulțumit, mormăi că este de acord...

O lună mai tîrziu, la începutul lui iulie 1973, Günther și Christel Guillaume, împreună cu fiul lor Pierre, plecară în Norvegia pentru a-și petrece vacanța — așa cum se proiectase — împreună cu familia Brandt.

Niciodată Julio nu fusese mai fericit, nici mai sigur de el. Era singurul colaborator — din cadrul Cancelariei — care

se bucurase de o asemenea cinste și, în mod evident, se simțea enorm de mîndru de invitația pe care o primise. Avea, pentru omul ce-i era gazdă și care-i făcuse numai bine, oarecare sentiment de recunoștință, dar faptul de a-i înșela încrederea nu-i producea rușine. Feluritele sentimente ale lui Günther coexistau fără să se ciocnească. Dacă ar fi putut ghici că și Brandt consimțise la o „înșelătorie" și că, deci, — nici de o parte, nici de alta — nu exista un sentiment de autentică prietenie, s-ar fi simțit extrem de tulburat și, probabil, lezat...

Satisfacția deosebită pe care o resimțise Guillaume în legătură cu vacanța în Norvegia era și mai accentuată cînd el își amintea de originea lui, mai mult decît modestă. El știa că Ehmke avusese rezerve cînd fusese pus în situația de a-l încadra la Cancelaria Federală, nu numai pentru că asupra lui Günther Guillaume planau diverse suspiciuni, dar și întrucît viitorului consilier îi lipseau atestările privind o pregătire corespunzătoare. Au fost necesare, pentru a învinge rezervele lui Ehmke, atît insistențele lui Georg Leber, cît și indiferența lui Willy Brandt. Dar a mai fost necesară și valoarea proprie a lui Günther Guillaume, memoria sa excepțională, asiduitatea dovedită în muncă, firea sa plăcută, precum și nenumărații ani de răbdare, tenacitate și abnegație.

Au fost numiți mai mulți ofițeri care să se ocupe direct, exclusiv și permanent de cazul Guillaume. Activitatea lor efectivă a început să se desfășoare la o săptămînă după întrevederea confidențială Brandt — Wilke — Genscher — Nollau.

Cîțiva dintre ofițerii respectivi s-au deplasat la Frankfurt pe Main, unde locuise multă vreme Guillaume, alți cîțiva începură să se ocupe continuu de această familie la Bonn. Toate măsurile întreprinse au fost conspirate în gradul cel mai înalt posibil.

Potrivit uzanțelor, diverși ofițeri ai serviciilor secrete îl însoțeau pe Brandt în Norvegia. O parte din ei ajunseră acolo chiar cu mult înaintea sosirii cancelarului, spre a-i asigura, în cooperare cu poliția norvegiană, protecția personală.

Aparent, firește, vacanța din Norvegia, petrecută la conacul doamnei Rut Brandt, norvegiană de origine, era foarte reușită : plimbări pe lacul Mjoesen, partide de pescuit, conversații plăcute între doamnele Brandt și Guillaume, jocuri ale celor doi copii, Mathias Brandt și Pierre Guillaume etc. În ce-l privea pe cancelar, acesta era destul de ocupat, chiar în concediu, cu diferite chestiuni de stat...

Pentru Günther Guillaume „vacanța norvegiană" era ceva îmbătător, miraculos...

Dar iată că după minunatele zile de vară petrecute în Norvegia, totul reintră pe făgașul obișnuit. În septembrie 1973, Guillaume îl întovărăși pe Brandt în turneul propagandistic din Schleswig-Holstein, iar luna următoare Günther Guillaume luă parte — în calitatea sa de consilier ce avea drept atribuții și unele relații pe linie de partid — la Congresul de la Hamburg al Partidului Social-Democrat.

Apoi, Brandt se hotărî să mai plece, pentru două săptămîni, într-un concediu în afara granițelor țării, alegînd ca loc de odihnă Coasta de Azur; așa că, Ambasada R. F. Germania din Paris închirie acolo o vilă spațioasă, spre a i-o pune la dispoziție. De această dată însă Brandt nu-l mai invită pe Guillaume, ci pe Wolf Dietrich Schilling, însoțit și de alți colaboratori ai cancelarului. Klaus Harpprecht se afla și el prin preajmă, într-o vilă proprietate personală, iar Guillaume însuși, socotind că nu e bine să fie prea departe de cancelar, porni la drum în automobil și, străbătînd Franța (cu oprire o noapte la Lyon), ajunse curînd în sudul acestei țări. Se instală într-o cameră a unui modest hotel („La Rotonde") din mica localitatea Croix-Valmer, întrucît cele două mari hoteluri din zonă erau închise. Dar el nu mai putea regăsi starea de „unică fericire" pe care o trăise în Norvegia. Era oare un presentiment ? Seara, cînd revenea singur în camera sa de la hotel, își reamintea de unele etape din viața lui, de momentele de singurătate și nesiguranță prin care trecuse.

Întors la slujba sa din cadrul Cancelariei Federale, nu după multă vreme, trebui să reziste unor mari lovituri. Mai întîi, se produse ruptura cu Marie-Louise Müller.

Într-o dimineață de la începutul lui ianuarie 1974, el găsi pe birou un plic ce-i era destinat, conținînd prima scrisoare pe care o primea de la Marie-Louise. În cîteva fraze, ea îl anunța că hotărîse să pună capăt legăturii lor, deoarece nu mai putea suporta „să fie amanta unui om însurat".

Pentru a-și aduna gîndurile, Günther își anunță secretara că merge la biroul lui de la sediul partidului, unde consilierul Guillaume, în virtutea atribuțiilor sale pe linia legăturilor din-

tre Cancelarie și administrația de partid, dispunea de o încăpere separată.

Günther Guillaume se simțea invadat de o amărăciune profundă. În mod sigur, nu putea fi vorba de a o căuta pe Marie-Louise și a o ruga să revină asupra deciziei adoptate de ea. Deja de la o vreme, el simțea o anume răceală în felul de a fi al acestei femei, pe care o cunoștea îndeajuns ca să știe că hotărîrea ei fusese luată o dată pentru totdeauna. Ruptura cu Marie-Louise însemna pierderea unei extrem de prețioase surse de informații ; ea rămăsese, în continuare, secretara lui Egon Bahr, cel care ocupa și acum importante funcții ministeriale.

În aceeași dimineață, la puțin timp după ce plecă de la sediul partidului, Guillaume ajunse treptat să-și formeze convingerea fermă că este filat. Se întrebă îndată care poate fi motivul acestei măsuri și își recapitulă toate evenimentele din ultimele luni, propriile fapte și gesturi, ca și pe acelea ale soției sale. Nu se găsea nimic de natură să fie alertat contraspionajul vest-german. Nu comisese nici o greșeală. După cîte știa, nu fusese prins nici un „curier“ ; ultimul — care o contactase pe Christel cu trei săptămîni mai înainte — își îndeplinise misiunea în condiții bune, iar Berlinul Răsăritean îi confirmase prin radio primirea materialelor.

Părea, totodată, imposibil ca serviciile secrete vest-germane să fi reușit a valorifica vreunul din scurtele sale mesaje radio.

În fine, nu se pusese problema unei noi promovări și nici, după cîte-și putuse da seama, a vreunei schimbări de atribuții care să necesite noi investigații în legătură cu persoana sa.

Günther Guillaume era perplex și descurajat. El se întreba de cît timp începuse și, mai ales, cine hotărîse punerea lui sub supraveghere. Horst Grabert, cel care preluase atribuțiile lui Ehmke ? Sau, din proprie inițiativă, contraspionajul ? Ori Welke ? Sau, poate, însuși Willy Brandt ?...

Trebuia, în orice caz, să afle cît de serioasă era problema. „Este ca și cum i s-ar spune cuiva că are cancer — își zise Guillaume — iar acel cineva se zbuciumă mereu ca să știe dacă forma de care suferă este ori nu mortală“. Mai întîi, era necesar nu să scape de filaj, ci să stabilească dacă acesta avea un caracter permanent sau doar ocazional. Apoi,

ar fi urmat să-l prevină pe șeful centralei și să pună la punct dispozitivul de retragere.

Deocamdată, important era să nu-și alerteze urmăritorii. În nici un caz, ei nu trebuiau să-și dea seama că el remarcase filajul. Aceasta reprezenta o condiție de bază pentru salvarea sa. Cea mai mică stîngăcie într-o asemenea privință — gîndea Günther — ar fi putut duce la imediata lui arestare.

De exemplu, el socotea că greșise chiar în această zi de ianuarie, atît de importantă în viața sa : ziua cînd primise scrisoarea de la Marie-Louise și cînd observase, totodată, că fusese pus în filaj. Scrisoarea respectivă îl tulburase atît de mult, încît îl adusese pe punctul de a uita regulile sacrosante ale meseriei. N-ar fi trebuit să plece atît de repede din clădirea unde se afla sediul de partid, clădire de la ferestrele căreia privise în dimineața aceasta și avu confirmarea că ceva nu e în regulă. N-ar fi trebuit nici să-și încrucișeze apoi drumul cu un presupus om al filajului și nici să hoinărească aparent fără rost, în realitate cu scopul de a-și confirma pe deplin faptul că se afla sub o continuă supraveghere. Strada aceasta, bunăoară, nu ducea practic nicăieri. Ce vor crede filorii ? Desigur, era timp frumos și o plimbare prindea bine... Dar, la ora 11,00, Guillaume ar fi trebuit, în principiu, să lucreze, ca orice bun funcționar. Deodată, Günther se hotărî...

Pentru a da o explicație plauzibilă ciudatei sale comportări, coti către malul Rinului, ajunse acolo și se sprijini de parapet. Scoase apoi din buzunar scrisoarea primită de la Marie-Louise, o citi lung și simulă că și-o pune înapoi în haină cu un gest ce exprima dezamăgirea. În realitate, el o lăsase să cadă pe jos. Apoi, plecă mai departe fără să se mai uite înapoi. Era sigur că oamenii filajului vor culege scrisoarea domnișoarei Müller și, în consecință, vor găsi acolo toate justificările posibile pentru promenada solitară a celui urmărit, precum și pentru traseul atît de bizar urmat de el. Günther putea fi, în definitiv, un om răvășit sufletește, adus la disperare de veștile primite. Această femeie mi-a făcut deci — fără să vrea — un ultim serviciu, gîndea el, în timp ce revenea pe străzile mai aglomerate.

A doua zi avu o discuție cu soția, prilej cu care schițară rapid un plan comun de acțiune, după care Guillaume se duse la bancă, de unde retrase cîteva mii de mărci. Odată ajuns la birou, introduse bancnotele într-un mic săculeț (confecționat

de Christel) pe care şi-l legă de gît, sub cămaşă. Erau banii la care ar fi recurs dacă trebuia să fugă pe neaşteptate. În acelaşi scop, măsuri de prevedere similare luase şi Christel.

Dacă Guillaume ar fi avut nevoie să-i comunice soţiei sale vreun mesaj telefonic în împrejurări mai deosebite, el nu se putea gîndi s-o sune nici la domiciliu, nici la casa de oaspeţi pe care o conducea, întrucît era de la sine înţeles că liniile telefonice se aflau sub controlul contraspionajului. În consecinţă, Günther trebuia să-l cheme la telefon pe fiul său Pierre — la liceul „Hertz" unde învăţa acesta — şi să-i transmită un foarte scurt mesaj convenţional pentru Christel.

Fireşte, fiul soţilor Guillaume nu bănuia nimic despre activităţile clandestine ale părinţilor săi. Günther i-ar fi spus pur şi simplu că, întrucît acasă la ei nu răspundea nimeni la telefon, iar la casa de oaspeţi unde lucra Christel telefonul era mereu ocupat, fusese nevoit să-şi sune fiul la liceu şi să-l roage ca, atunci cînd se va întoarce în mod normal de la şcoală, să-i transmită mamei sale mesajul respectiv.

Potrivit planului schiţat de soţii Guillaume, ar fi urmat ca fiul lor Pierre şi bunica sa, Erna Boom, să nu-şi părăsească domiciliul din Bonn; ei nu riscau nimic şi s-ar fi putut întoarce în R. D. Germană ceva mai tîrziu, fără nici un fel de probleme.

După cele două zile de ianuarie, cînd Günther — şi apoi Christel — au fost atît de agitaţi, urmară săptămîni de-a rîndul în care cei doi soţi se străduiseră să verifice dacă făceau sau nu obiectul unei supravegheri permanente. Cînd îşi dădură seama că aşa stăteau lucrurile, lansară către centrala din Berlinul Răsăritean un mesaj extrem de scurt. După dactilografiere, mesajul respectiv era de natură să alerteze centrala, repetînd obsedant „risc de boală, risc de boală, risc de boală"... şi conţinea totodată solicitarea de a se lua măsuri urgente.

Spre exasperarea soţilor Guillaume, nu apăru nici un semn că Berlinul ar fi reacţionat în vreun fel, în timp ce permanenta supraveghere a celor doi soţi îşi urma cursul, ca şi cum n-ar fi trebuit să înceteze sau să se finalizeze vreodată. Dealtminteri, încă de mult, Gustav Nollau era convins că soţii Guillaume ştiau că sînt supravegheaţi, iar faptul că nu protestaseră niciodată constituia, pentru Nollau, o probă a vinovăţiei lor. Dar convingerile ce şi le formase el despre soţii Guillaume — pe care-i socotea nişte „agenţi versaţi" — erau, după cum opina Nollau însuşi, insuficiente pentru tribunal.

În privinţa transmisiunilor prin radio, şeful contraspionajului îi raportase ministrului de interne că acestea erau prea scurte pentru a da posibilitatea determinării originii lor. N-ar fi fost exclus — aprecia Gustav Nollau — ca radioemisiunile respective să pornească din locuri foarte diferite şi chiar din incinta Cancelariei. În legătură cu această ultimă eventualitate, Nollau sugera măsuri mai energice. Fireşte, şeful contraspionajului avea în vedere şi faptul că nu numai Guillaume putea fi dotat cu un radioemiţător atît de special.

La Cancelaria Federală, măsurile de campartimentare şi secretizare se întăreau continuu, împrejurare ce provoca unele proteste, bineînţeles, nu şi din partea lui Guillaume. Era în curs şi punerea la punct a sistemului modificat de păstrare a unor documente secrete într-un fişet amenajat corespunzător, paralel cu desfiinţarea seifurilor personale (această desfiinţare avînd pretextul degajării înalţilor funcţionari de griji şi răspunderi prea apăsătoare). Măsurile menţionate erau aplicate uniform, fără excepţii şi, din acest motiv, nu-l alertau în mod deosebit pe consilierul Guillaume care, dealtminteri, nu remarcase nici o schimbare a atitudinii vreunuia dintre colegii săi...

În ultimele zile ale lui martie 1974, adică la aproximativ zece luni după ce Willy Brandt fusese pus la curent cu suspiciunile referitoare la Günther Guillaume, cancelarul îi aduse la cunoştinţă consilierului său că vor pleca într-un turneu electoral, organizat în Saxonia Inferioară şi proiectat a se desfăşura în luna aprilie. Trebuia ca turneul să dureze cinci zile, începînd cu 18 aprilie, iar Brandt şi colaboratorii săi urmau să se deplaseze cu un tren special.

Günther Guillaume primise sarcina de a pregăti nenumărate dosare, pe cînd Harpprecht trebuia să pună la punct cîteva cuvîntări. În birourile lor alăturate, ei lucrau din greu. Dar Guillaume era mai puţin asiduu şi mai puţin bine dispus decît altă dată...

În cele din urmă, după o aşteptare ce se prelungise dincolo de orice fel de limite fireşti, şeful centralei răspunse totuşi... Acest răspuns sosise, în sfîrşit, pe data de 29 martie, adică la două zile după ce soţii Guillaume mai transmiseseră un mesaj de alertare ce se referea la „ameninţarea cu îmbolnăvirea". Şeful centralei fixa pentru Günther o întîlnire în sudul Franţei, începînd cu 2 aprilie. Această măsură nu numai că nu-i explica nimic lui Guillaume, dar îi crea şi

încurcături, dat fiind apropiatul turneu electoral. Era prea puțin timp pentru ca el să obțină un concediu și să plece fără a trezi bănuieli. În ultima vreme își luase de mai multe ori concediu, așa încît se întreba dacă va fi lăsat să plece din nou. Ca și cum ar fi fost un mic funcționar, Guillaume invocă oboseala și surmenajul. Wilke a strîmbat din nas la început, dar a doua zi l-a chemat și i-a acordat o săptămînă de concediu, pentru ca să-și refacă forțele, ducîndu-se, după cum lăsase să se înțeleagă, pe Coasta de Azur. Această schimbare de atitudine survenise în urma faptului că Genscher intervenise direct la Wilke pentru ca Guillaume să fie lăsat să plece. Firește, despre intervenția respectivă Günther Guillaume nu știa nimic.

Astfel încît, la 1 aprilie 1974, consilierul Guillaume luă avionul și plecă în sudul Franței. Înainte de călătorie își demontă emițătorul și făcu să-i dispară piesele componente.

Ceea ce nu știa el însă era că aproximativ cincizeci de ofițeri ai contraspionajului plecaseră și ei în sudul Franței, trimiși de Gustav Nollau în misiune, de comun acord cu contraspionajul francez. Nu era mai mic nici numărul ofițerilor francezi de contraspionaj afectați, în aceeași perioadă, urmăririi acțiunilor clandestine ale lui Günther Guillaume.

Epilog

TRETIAKOV SOSISE PUNCTUAL LA ÎNTÎLNIREA fixată în sudul Franței, în zona localității Croix-Valmer. Era îmbrăcat potrivit ocupației pe care o exercita „la vedere": aceea de grădinar. Se așeză pe o stîncă, lîngă mica plajă care constituia locul de întîlnire. Privirea lui părea pierdută undeva, într-o „nebuloasă intimă", în care nu putea pătrunde nimeni...

Guillaume însă era nerăbdător să formuleze seria de întrebări care-l frămîntau:

— Ce se întîmplă? Ce crede Berlinul Răsăritean? Că am comis o imprudență, o greșeală? Și Guillaume se grăbi să declare: Nu știu cum au ajuns să mă suspecteze cei din Bonn! Dacă Berlinul Răsăritean a fost în stare să afle unele lucruri, trebuia să mi le comunice!

— Nu e vorba despre așa ceva, zise Tretiakov. Nimeni nu are nimic să vă reproșeze!

— Bine, dar dacă e așa, ce se întîmplă totuși de fapt? Îmi dau seama că misiunea mea la Bonn este încheiată, că nu mai pot fi util acolo...

— Ei bine, tocmai asta este, interveni rapid Tretiakov, nelăsînd să-i scape momentul prielnic. Cele mai înalte autorități de care depindem apreciază că dumneavoastră mai puteți aduce un serviciu extrem de mare...

— Sînteți așa de bun să nu mă torturați și să-mi spuneți — aproape că striga Guillaume — ce se mai așteaptă oare de la mine? Dorește cineva să-l asasineze pe Brandt?

— Aproape că da... murmură Tretiakov. Ar trebui să vă lăsați arestat, declarînd sus și tare că faceți parte din serviciile est-germane de informații...

— Cum?! strigă Guillaume. Am furnizat pînă acum atît de multe date secrete importante, am fost adesea felicitat... De ce trebuie să fac asta?! Am avut șansa să reperez filajul, să descopăr că sînt supravegheat. De ce n-aș fugi cît mai este timp? Pe Sorge au reușit să-l împuște doar pentru că l-au putut aresta înainte ca el să-și dea seama că e bănuit.

— Șefii noștri au apreciat — spuse încet și blînd Tretiakov — că, în raport cu marile servicii pe care le-ați dus, nu va fi ușor să mai existe cineva comparabil cu dumneavoastră, decît — eventual — după foarte multă vreme... Ceea ce ați reușit dumneavoastră să faceți poate fi calificat drept un lucru excepțional. Sînteți, fără discuție, cel mai bun om al nostru din ultimii douăzeci de ani. Dar acum, tovarășe, vi se cere să duceți misiunea pînă la capăt, să declarați în fața lumii: da, a existat un om pregătit, instruit și infiltrat anume pe lîngă cancelar!... Aceasta ar declanșa un scandal imens, iar Brandt și socialiștii lui vor fi compromiși. Înțelegeți?

După o scurtă pauză, Guillaume continuă să se explice:

— Dacă aș fugi acum, spuse el, scandalul n-ar fi mai mic. S-ar ști foarte bine că Brandt a avut în anturaj un ofițer de informații din Est.

— Nu, nu... Ei ar mușamaliza cazul, ar minimaliza rolul dumneavoastră, ar încerca să vă reducă activitatea la cîteva banalități ridicole...

Tretiakov continuă astfel să enumere argumentele sale.

— Îi cunosc foarte bine pe gazetarii occidentali ! insistă însă Guillaume. Chiar din Berlinul de Est ar fi în stare să declanșeze o campanie de presă !

Tretiakov căzu pe gînduri. Apoi continuă :

— Înțelegeți că trebuie, că este imperios necesar să vă lăsați arestat, credeți-mă. Și, la urma urmelor, cît socotiți că veți rămîne închis ? Vi se cere doar să declarați că sînteți ofițer de informații venit din Est. După această declarație, ați putea să nu admiteți nimic din acuzațiile ce vă vor fi aduse. Lăsați-i să caute probe ! Experiența arată că în cazurile de spionaj — cu excepția unui flagrant sau a unei mărturisiri — probele sînt foarte dificil de găsit.

— Oricum, spuse Guillaume cu glas scăzut, aș fi preferat să nu se ajungă pînă aici, dar dacă trebuie. . .

— Încă un mic efort, dragul meu Guillaume. . . replică Tretiakov. . . Cîteva săptămîni, cîteva luni. . . n-or fi chiar sfîrșitul lumii. . . După aceea, veți fi schimbat. Șeful centralei n-o să vă uite, el nu lasă pe nimeni, niciodată, la voia întîmplării.

Apoi, Tretiakov mai sublinie o dată :

— Înțelegeți că este absolut necesar să vă întoarceți la Bonn. Acolo mai puteți fi, încă, util, și încă cum !

— Bine, bine, spuse în cele din urmă Guillaume, dacă într-adevăr este atît de important, mă voi reîntoarce la Bonn. . .

Dar el mai trebuia să rămînă pe Coasta de Azur pînă la sfîrșitul perioadei concediului ce-i fusese acordat.

Șeful centralei primise confirmarea faptului că lui Guillaume îi fusese transmis ordinul de a se lăsa arestat și de a-și etala, apoi, calitatea de ofițer de informații est-german.

Undeva, adînc în sine însuși, dincolo de complicata structură a sistemului său mental, șeful spionajului est-german păstra un real atașament pentru agenții săi, un veritabil devotament față de subordonați.

★

Luni, 15 decembrie 1975, Camera Siguranței Statului a Curții de Apel din Düsseldorf îl condamna pe Günther Guillaume la 13 ani închisoare, iar pe soția sa, Christel, la 8 ani. În boxă, unde stăteau separați doar de un singur scaun liber, Günther și Christel s-au abținut de la orice fel de declarații.

Willy Brandt a fost nevoit să demisioneze foarte repede din funcția sa de cancelar, și anume în cursul celor două săptămîni care au urmat arestării lui Guillaume. Într-o ședință patetică a Bundestagului, cancelarul — cuprins de o adîncă emoție — a declarat că abandonează pentru totdeauna puterea. Pe de altă parte, ca martor la proces, președintele Partidului Social-Democrat a declarat că el nu crezuse niciodată, cu adevărat, în posibilitatea ca Günther Guillaume să fie ofițer de informații al unei puteri străine.

Horst Ehmke a reușit să facă în așa fel încît să nu suporte practic, nici un fel de consecințe legate de cazul Guillaume, dar Gustav Nollau a trebuit să plătească pentru carențele din serviciile pe care le conducea. După șase luni de la izbucnirea scandalului, el a fost pus în situația să părăsească postul de șef al contraspionajului.

În ceea ce-i privește, soții Guillaume au fost schimbați contra mai multor persoane aflate în detenție în R. D. Germană